

วารสาร มจร เลย์ ปริทัศน์

JOURNAL OF MCU LOEI REVIEW

วารสาร มจร เลย์ ปริทัศน์ เป็นวารสารทางวิชาการที่มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. เพื่อเผยแพร่บทความวิชาการ บทความวิจัย ด้านสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ ศาสตร์ บริหาร และพระพุทธศาสนา แก่อาจารย์ นักวิชาการ นิสิต นักศึกษา และบุคคลทั่วไป 2. เพื่อสร้างเสริมด้านงานวิจัย และพัฒนาองค์ความรู้ในศาสตร์สาขาวิชาต่าง ๆ บทความทุกเรื่อง มีผู้ทรงคุณวุฒิเฉพาะสาขาวิชา เป็นผู้ประเมินบทความ (double blinded peer review) เพื่อให้บทความ ที่ตีพิมพ์มีคุณภาพ ตามเกณฑ์มาตรฐานสากล เพื่อนำไปสู่การเกิดองค์ความรู้ใหม่ และต่อยอด การพัฒนาในศาสตร์ และสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องต่อไป และบทความทุกเรื่องได้รับการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิจากภายใน และภายนอกวิทยาลัยสงฆ์เลย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย กำหนดการเผยแพร่ 3 ฉบับ ต่อปี ฉบับที่ 1 (มกราคม-เมษายน) ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม- สิงหาคม) ฉบับที่ 3 (กันยายน-ธันวาคม)

กองบรรณาธิการวารสาร มจร เลย์ ปริทัศน์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์เลย มีความยินดีรับบทความวิจัย (Research article) บทความวิชาการ (Academic article) ที่ยังไม่เคยเผยแพร่ในวารสารฉบับอื่นมาก่อน ผู้สนใจสามารถดูรายละเอียดได้ที่ <http://loei2.mcu.ac.th>
<https://www.facebook.com/MCUloei2>

กองบรรณาธิการวารสาร มจร เลย์ ปริทัศน์

ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนางานวิจัย วิทยาลัยสงฆ์เลย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
เลขที่ 119 หมู่ 5 ตำบลศรีสองรัก อำเภอเมือง จังหวัดเลย 42100.

โทรศัพท์ : 042-039 - 630

โทรศัพท์ : 085-419 – 3595

Email : jirakitpon@hotmail.com

เว็บไซต์ <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/MCUL>

วารสาร มจร เลย์ ปริทัศน์ (JOURNAL OF MCU LOEI REVIEW) เป็นวารสารวิชาการ เกิดจากปรัชญาของ วิทยาลัยสงฆ์เลย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย คือ จัดการศึกษาพระพุทธศาสนา บูรณาการกับศาสตร์สมัยใหม่ พัฒนาจิตใจและสังคม กองบรรณาธิการ ได้ตระหนัก รวมทั้งภารกิจที่จะจัดระบบส่งเสริมสนับสนุนให้มีการศึกษาวิจัย รวบรวม เผยแพร่ และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในผลการศึกษาวิจัยเหล่านั้น ไปสู่กลุ่มผู้อ่านที่เป็นประชาชนทั่วไปได้กว้างขวาง อันจะยังคุณค่าต่อการศึกษาอย่างสูง

บทบรรณาธิการ

วารสาร มจร เลย์ ปริทัศน์ (JOURNAL OF MCU. LOEI REVIEW) ฉบับปฐมเพื่อให้บทความ ที่ตีพิมพ์มีคุณภาพ ตามเกณฑ์มาตรฐานสากล เพื่อนำไปสู่การเกิดองค์ความรู้ใหม่ และต่อยอด การพัฒนาในศาสตร์ และสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องต่อไป และบทความทุกเรื่องได้รับการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิจากภายใน และภายนอกวิทยาลัยสงฆ์เลย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย บทความทุกเรื่อง มีผู้ทรงคุณวุฒิเฉพาะสาขาวิชา เป็นผู้ประเมินบทความ (double blinded peer review) เพื่อให้บทความ ที่ตีพิมพ์มีคุณภาพ ตามเกณฑ์มาตรฐานสากล

กองบรรณาธิการ วารสาร มจร เลย์ ปริทัศน์ (JOURNAL OF MCU LOEI REVIEW) มีความมุ่งมั่นที่จะพัฒนาวารสารให้มีคุณภาพระดับชาติจนถึงระดับนานาชาติต่อไปในอนาคต เพื่อนำไปสู่การเกิดองค์ความรู้ใหม่ และต่อยอด การพัฒนาในศาสตร์ และสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องต่อไป กราบขอบพระคุณ ผู้ทรงคุณวุฒิทั้งภายนอกและภายในทุกท่านที่กรุณาเสียสละเวลาเพื่องานวิชาการ ประเมินบทความอย่างมีประสิทธิภาพให้กับกองบรรณาธิการ และขอเชิญชวนนักวิชาการ คณาจารย์ นักวิจัย นิสิตนักศึกษา ทุกสถาบัน เสนอบทความเพื่อเข้ารับการพิจารณาถ้อยแถลงตีพิมพ์เพื่อเผยแพร่งานอันมีคุณภาพต่อสาธารณะ เพื่อเกิดประโยชน์ต่อไป ในสังคม ท่านสามารถส่งบทความมายังรายละเอียดที่แจ้งไว้ เพื่อเป็นการพัฒนาวารสารวิชาการ กรุณาเสนอแนะเพื่อนำไปปรับปรุงให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น กองบรรณาธิการน้อมรับคำแนะนำข้อคิดเห็น ด้วยความยินดี ขอขอบคุณ

(ผศ.ดร.จารุทิศ พิริยสุวัฒน์)

บรรณาธิการ

JOURNAL OF MCU LOEI REVIEW**ISSN 2730-1451**

ปีที่ 4 ฉบับที่ 2 เดือน พฤษภาคม-สิงหาคม 2566

Vol. 4 NO. 2 May – August 2023

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเผยแพร่บทความวิชาการ บทความวิจัย ด้านสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ บริหาร การศึกษาและพระพุทธศาสนา

2. เพื่อสร้างเสริมด้านงานวิจัย และพัฒนาองค์ความรู้ในศาสตร์สาขาวิชาต่างๆ ทางด้าน สังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และพระพุทธศาสนา ประกอบด้วย 1) รัฐศาสตร์ 2) พระพุทธศาสนา 3) บริหารการศึกษา 4) ครุศาสตร์ 5) ศิลปศาสตร์ 6) รัฐประศาสนศาสตร์ 7) ศึกษาศาสตร์

เจ้าของ

วิทยาลัยสงฆ์เลย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ที่ปรึกษา

พระธรรมวัชรบัณฑิต, ศาสตราจารย์ ดร. ศาสตราจารย์ ดร.เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์

พระราชพัฒนวัชรบัณฑิต, รองศาสตราจารย์ ดร. พระราชปรีชามณี,ดร.

บรรณาธิการบริหาร

ผศ.ดร.จารุกิตติ์ พิริยสุวัฒน์

กองบรรณาธิการ

พระครูปริยัติมงคลบัณฑิต, ผู้ช่วยศาสตราจารย์,ดร. : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

พระมหาวัฒนา สุรจิตโต,ดร. : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. จักรกฤษณ์ โปตาพล : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วิชชุพงศ์: วรศาสตร์กุล : มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

พระมหาสมศักดิ์ สติสัมปโน : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ฝ่ายพิสูจน์อักษร

พระปลัดธนากร สนตมโน,ดร.

กำหนดการเผยแพร่

ปีละ 3 ฉบับ มกราคม - เมษายน พฤษภาคม – สิงหาคม และ กันยายน – ธันวาคม

สถานที่จัดพิมพ์

โรงพิมพ์ บ้านนาอ้อ โทรศัพท์ : 086 – 238-2041

ผู้ทรงคุณวุฒิอ่านบทความประจำฉบับ

(Peer reviewers)

พระมหาบุญเลิศ อินทปญฺโญ, ศาสตราจารย์ ดร.	: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พระครูปริยัติคุณรังสี, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.	: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พระมหาวิเชียร ธมฺมวชิโร,ดร.	: มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
รองศาสตราจารย์ ดร.ภาสกร ดอกจันทร์	: มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
รองศาสตราจารย์ ดร.รัตน์ะ ปัญญาภา	: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
รองศาสตราจารย์ ดร.สุพัฒน์ อนนทจารย์	: มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
รองศาสตราจารย์ ดร.วรรณาทองเย็น	: มหาวิทยาลัยพิษณุโลก
รองศาสตราจารย์ ดร.ธงชัย สิงอุดม	: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รองศาสตราจารย์ ดร.ธีรวัฒน์ แจ่มกระจ่าง	: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุชาติ บุญชญาณินท์	: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อุเทน วัชรชินนรธ	: มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมปอง สุวรรณภูมา	: มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุทิน โรจน์ประเสริฐ	: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.การุณนันทน์ รัตนแสนวงษ์	: มหาวิทยาลัยศรีปทุม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชำนาญ ทองเย็น	: มหาวิทยาลัยพิษณุโลก
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรารุณ ตีระนันท์	: นักวิชาการอิสระ
ดร.ชนันภรณ์ อารีกุล	: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ดร.ทริฏญกฤษณ์ ชัยกำ	: มหาวิทยาลัยพิษณุโลก

- บทความทุกเรื่องจะได้รับการตรวจสอบทางวิชาการโดยผู้ทรงคุณวุฒิ แต่ข้อความและเนื้อหาในบทความที่ตีพิมพ์เป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนแต่เพียงผู้เดียว มิใช่ความคิดเห็น และความรับผิดชอบของ วิทยาลัยสงฆ์เลย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
- กองบรรณาธิการไม่สงวนสิทธิ์ในการคัดลอกบทความเพื่อการศึกษา หากให้มีการอ้างอิง

สารบัญ

บทความวิจัย	
6	กลยุทธ์การบริหารจัดการเพื่อเสริมสร้าง ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) โรงเรียนเทศบาล 2 วัดกะพังสุรินทร์ : ปิณัณฐ์ คงจ้อย
บทความวิชาการ	
23	โรงเรียนคุณภาพประจำตำบลขนาดเล็กใน โครงการส่งเสริมโรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการ เรียนรู้ : สิริกร นามลาบุตร และคณะ
34	บูรณาการสุนทรียศาสตร์ในทางโลก และ ทางธรรม เพื่อปรับใช้ในชีวิต : พระครูใบฎีกาวิศศักดิ์ ใต้ศรีโคตร, พระมหาสราวุธ โพธิ์ศรีขาม
43	นวัตกรรมการสื่อสารกับการมีส่วนร่วม ทางการเมืองวิถีใหม่ : อาลี คาน
54	บทบาทขององค์กรส่วนท้องถิ่นกับการ ส่งเสริมสิทธิมนุษยชน : วรวัธ โมรัฐเสถียร
70	การแก้ปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนของ กลุ่มเพศสภาพ : ผศ.ดร.สันติ พิมพ์ใจใส
86	ท้ายบท

กลยุทธ์การบริหารจัดการเพื่อเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC)

โรงเรียนเทศบาล 2 วัดกะพังสุรินทร์

Management Strategies for Enhancing the Professional Learning Community (PLC) of Watkapangsurin Municipal School 2

ปิลันทร คงจ้อย

โรงเรียนเทศบาล 2 (วัดกะพังสุรินทร์)

สังกัดสำนักงานการศึกษา

เทศบาลนครตรัง

Piluntorn Kongjui Watkapangsurin Municipal school 2

Bureau of Education Trang City Municipality

Received October 20, 2022, Revised December 14, 2022, Accepted January 7, 2023

บทคัดย่อ

กลยุทธ์การบริหารจัดการเพื่อเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) โรงเรียนเทศบาล 2 วัดกะพังสุรินทร์ พบว่า 1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การบริหารจัดการเพื่อเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) โรงเรียนเทศบาล 2 (วัดกะพังสุรินทร์) จากการวิเคราะห์สภาวะแวดล้อมภายในโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ส่วนสภาพที่พึงประสงค์โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด และจากการวิเคราะห์สภาวะแวดล้อมภายนอกโดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมากที่สุด

2. ผลการสร้างกลยุทธ์การบริหารจัดการเพื่อเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) โรงเรียนเทศบาล 2 (วัดกะพังสุรินทร์) ประกอบด้วย 5 กลยุทธ์ และ ผลตรวจสอบคุณภาพกลยุทธ์การบริหารจัดการเพื่อเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) โรงเรียนเทศบาล 2 (วัดกะพังสุรินทร์) มีความเหมาะสม ความสอดคล้อง ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

3. การทดลองใช้กลยุทธ์การบริหารจัดการเพื่อเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) โรงเรียนเทศบาล 2 (วัดกะพังสุรินทร์) ดำเนินการจำนวน 5 กลยุทธ์ ตลอดปีการศึกษา 2565 การดำเนินการเป็นไปตามแผนพัฒนาการบริหารจัดการเพื่อเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) โรงเรียนเทศบาล 2 (วัดกะพังสุรินทร์) ผลการทดลองใช้ระดับการปฏิบัติทั้ง 5 กลยุทธ์ ภาพรวม

อยู่ในระดับมากที่สุด ผลสัมฤทธิ์ของผู้เข้าร่วมกิจกรรมทั้ง 5 กลยุทธ์ ในภาพรวมสูงขึ้นทุกกลยุทธ์ คิดเป็นร้อยละ 96.49

4. การประเมินผลการใช้กลยุทธ์การบริหารจัดการเพื่อเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) โรงเรียนเทศบาล 2 (วัดกะพังสุรินทร์)

4.1 ผลการประเมินสมรรถนะของผู้เรียน จากการใช้กลยุทธ์การบริหารจัดการเพื่อเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) โรงเรียนเทศบาล 2 (วัดกะพังสุรินทร์)

4.1.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ปีการศึกษา 2565 พบว่า จากผู้เรียน จำนวน 1,369 คน ที่ใช้กลยุทธ์การบริหารจัดการเพื่อเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) โรงเรียนเทศบาล 2 (วัดกะพังสุรินทร์) ในการจัดการเรียนการสอนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ระดับดีเยี่ยม จำนวน 658 คน ร้อยละ 48.06 ระดับดีมาก จำนวน 262 คน ร้อยละ 19.13 ระดับดี จำนวน 194 คน ร้อยละ 14.17 และไม่มีผู้เรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับที่ต่ำกว่าเกณฑ์

4.1.2 ผลการพัฒนาคูณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน ปีการศึกษา 2565 เรื่อง การตรงต่อเวลา ความรับผิดชอบ การแต่งกาย และกิริยามารยาทอยู่ในระดับดีขึ้นไป จำนวน 1,369 คน ร้อยละ 100 ทุกประเด็นการประเมิน

4.2 ผลการพัฒนานวัตกรรมการเรียนการสอนของครูจากการใช้กลยุทธ์การบริหารจัดการเพื่อเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) โรงเรียนเทศบาล 2 (วัดกะพังสุรินทร์) จำนวน 15 เรื่อง ร้อยละ 100

4.3 ผลสัมฤทธิ์ด้านพัฒนาเครือข่ายการพัฒนาครูจากการใช้กลยุทธ์การบริหารจัดการเพื่อเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) โรงเรียนเทศบาล 2 (วัดกะพังสุรินทร์) มีเครือข่ายชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ครบถ้วนตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ จำนวน 9 เครือข่าย คิดเป็น ร้อยละ 100

4.4 ผลการประเมินความพึงพอใจของครู ที่มีต่อการใช้กลยุทธ์การบริหารจัดการเพื่อเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) โรงเรียนเทศบาล 2 (วัดกะพังสุรินทร์) โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: กลยุทธ์การบริหารจัดการเพื่อเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

Abstract

Management Strategies for Enhancing the Professional Learning Community (PLC) of Watkapangsurin Municipal School 2 The research results were found that : 1. The current and desirable conditions of the management for enhance professional learning community (PLC) in Watkapangsurin Municipal School 2 from the analysis of the overall internal environment and each aspect was at a high level. The overall and individual desirable conditions were at the highest level. From the analysis of the overall external environment and individual items were at a high level and the overall and individual desirable conditions were at the highest level.

2. The results of creating and validate the quality of the Management Strategies for enhancing the Professional Learning Community (PLC) of Watkapangsurin Municipal School 2 consists of 5 strategies. And the results of validate the quality of the Management Strategies for enhancing the Professional Learning Community (PLC) were suitable, consistency, feasibility and usefulness at the highest level.

3. Experimentation with management strategies for enhancing the professional learning community (PLC) of Watkapangsurin Municipal School 2 of 5 strategies throughout the academic year 2565. Implementation is in line with the management for enhance professional learning community (PLC) of Watkapangsurin Municipal School 2 plan. In the trial results, the performance levels in all 5 strategies were at the highest level. The overall achievement of the participants in all 5 strategies represents a 96.49 percent.

4. Evaluation of the use of management strategies for enhancing the professional learning community (PLC) of Watkapangsurin Municipal School 2 .

4.1 Evaluation results of learners' competency from using management strategies for enhancing the professional learning community (PLC) of Watkapangsurin Municipal School 2.

4.1.1 Academic achievement of learners in the academic year 2565 found that from 1,369 learners with the academic achievements in an Excellent level of 48.06 %, Very good level of 19.13% and good level of 14.17 %. There are no learners with lower level of achievement.

4.1.2 The result of development of desirable characteristics of learners in the academic year 2565 on punctuality, responsibility, dress code and etiquette was in a better level in total of 1,369 learners in all aspects, the evaluation resulted to 100 percent.

4.2) The results of teaching innovation development of teachers from using management strategies for enhancing the professional learning community (PLC) of Watkapangsurin Municipal School, consisting of 15 topics, resulted to 100 percent.

4.3 Achievements in the development of teacher development network from using management strategies for enhancing the professional learning community (PLC) of Watkapangsurin Municipal School 2, completed as according to learning subject groups, resulted to 100 percent.

4.4 The result of teachers' satisfaction assessment towards the use of management strategies for enhancing the professional learning community (PLC) of Watkapangsurin Municipal School 2 was at the highest level.

Keywords: Management Strategies for Enhancing the Professional Learning Community (PLC)

บทนำ

ความเปลี่ยนแปลงของความรู้ กระแสโลกาภิวัตน์และเทคโนโลยี ทำให้ศตวรรษที่ 21 เป็นยุคแห่งความรู้ องค์การต่าง ๆ มีความต้องการแรงงานที่มีความรู้ ทักษะ และความสามารถในการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ ซึ่งส่งผลกระทบต่อคุณภาพการศึกษาที่ต้องเน้นให้ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่สำคัญต่อการประกอบอาชีพ (เข้มทอง ศิริแสงเลิศ, 2561: 1-9) สถานการณ์นี้ส่งผลให้ประเทศไทยจำเป็นต้องตื่นตัวและเร่งพัฒนาประเทศด้านต่าง ๆ ให้เท่าทันสภาพโลกาภิวัตน์ จึงจำเป็นต้องพัฒนาการศึกษาตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นนี้ด้วย เดิมการศึกษามุ่งเน้นให้ผู้เรียน มีทักษะเพียงอ่านออกเขียนได้เท่านั้น แต่สำหรับในศตวรรษที่ 21 ต้องมุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดการปฏิบัติ และการสร้างแรงบันดาลใจไปพร้อมกัน (สุภักจิรา อ่อนสัมฤทธิ์ และคณะ, 2561) สอดคล้องกับผลการประเมินตนเองของสถานศึกษาระดับขั้นพื้นฐานของโรงเรียนเทศบาล 2 (วัดกะพังสุรินทร์) สังกัดสำนักการศึกษา

เทศบาลนครตรัง ปีการศึกษา 2564 มีจุดควรพัฒนาด้านคุณภาพผู้เรียน คือ สถานศึกษาควรจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาศักยภาพผู้เรียนให้หลากหลายตามความต้องการ โดยเฉพาะผู้เรียนกลุ่มที่เรียนอ่อนและเน้นกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ที่ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะและสมรรถนะที่สอดคล้องกับความต้องการที่เปลี่ยนแปลงไปตามสังคมปัจจุบันและความก้าวหน้าในศตวรรษที่ 21 อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน และควรจัดกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ที่มุ่งเน้นการปฏิบัติการสอนและผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน มุ่งเน้นการจัดการเรียนรู้เชิงรุกอย่างต่อเนื่องและมากยิ่งขึ้น จากจุดเน้นที่ควรพัฒนาและข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาดังกล่าวข้างต้น แสดงให้เห็นถึงการขาดความร่วมมืออย่างจริงจังในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ปัญหาเหล่านี้มีผลแก่ผู้เรียนโดยตรง

ดังนั้น จากการศึกษางานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) พบว่า การให้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เป็นส่วนหนึ่งของการบริหารขับเคลื่อนสถานศึกษา ส่งผลดีต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เป็นการยกระดับการศึกษาทั้งระบบ และพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนให้ทัดเทียมกับสากล เสริมสร้างทักษะการเรียนรู้แห่งอนาคต อีกทั้งเป็นการปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษาให้เห็นความสำคัญของการออกแบบ การจัดการเรียนการสอนและการประเมินผลผู้เรียนให้ตรงตามความต้องการของตัวผู้เรียนเองและต่อสังคม (มินตรา ลายสนิทเสริกุล และ ปิยพงษ์ สุเมตติกุล, 2557: 394) แต่ผลจากการที่โรงเรียนเทศบาล 2 (วัดกะพังสุรินทร์) ได้นำแนวทางการขับเคลื่อนชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ของกระทรวงศึกษาธิการมาใช้ในสถานศึกษา ในปีการศึกษา 2563 ด้าน การบริหารจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) พบว่า ผลการขับเคลื่อนชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ของโรงเรียนเทศบาล 2 (วัดกะพังสุรินทร์) ยังไม่ส่งผลต่อการพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านความรู้ สมรรถนะและคุณลักษณะที่ประสงค์ ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิตามความคาดหวัง รวมทั้งจากการสำรวจข้อมูลของครูเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ของสถานศึกษา ปีการศึกษา 2564 พบว่า ครู มีความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ของสถานศึกษาอยู่ในระดับน้อย เนื่องจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ยังไม่มีแนวทาง การดำเนินงานหรือแนวทางการขับเคลื่อนชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ที่ชัดเจน ทำให้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ของโรงเรียนเทศบาล 2 (วัดกะพังสุรินทร์) ไม่ประสบผลสำเร็จตามที่คาดหวัง

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนเทศบาล 2 (วัดกะพังสุรินทร์) มีความต้องการที่จะขับเคลื่อนกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ให้ประสบความสำเร็จ จึงมีความสนใจที่จะศึกษาวิจัยเรื่อง “กลยุทธ์การบริหารจัดการเพื่อเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) โรงเรียนเทศบาล 2 (วัดกะพังสุรินทร์)” เพื่อติดตามความก้าวหน้าและควบคุมทิศทางการดำเนินงาน ร่วมพัฒนาคุณภาพครูผู้สอน นำสู่การแก้ปัญหาและพัฒนาคุณภาพผู้เรียนโรงเรียนเทศบาล 2 (วัดกะพังสุรินทร์) ให้มีคุณภาพและมาตรฐาน นอกจากนี้ผลจากการวิจัยสามารถนำไปใช้ให้เกิดคุณค่าต่อการศึกษา เป็นแนวทางให้ผู้บริหารสถานศึกษา นำกลยุทธ์การบริหาร

จัดการเพื่อเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) โรงเรียนเทศบาล 2 (วัดกะพังสุรินทร์) ไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลตามความคาดหวัง และมีคุณค่าต่อการขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนและครู ให้มุ่งสู่ความเป็นเลิศก่อให้เกิดคุณภาพและความพึงพอใจแก่นักเรียน ผู้ปกครอง และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ตลอดจนสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของการปฏิรูปการศึกษาของประเทศไทยต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การบริหารจัดการเพื่อเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) โรงเรียนเทศบาล 2 (วัดกะพังสุรินทร์)
2. เพื่อสร้างและตรวจสอบคุณภาพกลยุทธ์การบริหารจัดการเพื่อเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) โรงเรียนเทศบาล 2 (วัดกะพังสุรินทร์)
3. เพื่อทดลองใช้กลยุทธ์การบริหารจัดการเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) โรงเรียนเทศบาล 2 (วัดกะพังสุรินทร์)
4. เพื่อประเมินผลการใช้กลยุทธ์การบริหารจัดการเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) โรงเรียนเทศบาล 2 (วัดกะพังสุรินทร์)

วิธีการศึกษา

การวิจัยเรื่องกลยุทธ์การบริหารจัดการเพื่อเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) โรงเรียนเทศบาล 2 (วัดกะพังสุรินทร์) มีขั้นตอนการวิจัย 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การบริหารจัดการเพื่อเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) โรงเรียนเทศบาล 2 (วัดกะพังสุรินทร์)

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพกลยุทธ์การบริหารจัดการเพื่อเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) โรงเรียนเทศบาล 2 (วัดกะพังสุรินทร์)

ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้กลยุทธ์การบริหารจัดการเพื่อเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) โรงเรียนเทศบาล 2 (วัดกะพังสุรินทร์)

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินผลการใช้กลยุทธ์การบริหารจัดการเพื่อเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) โรงเรียนเทศบาล 2 (วัดกะพังสุรินทร์)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ศึกษาได้แก่ ครู โรงเรียนเทศบาล 2 (วัดกะพังสุรินทร์) ปีการศึกษา 2565 จำนวน 64 คน

สรุป

จากการศึกษาเรื่อง มีประเด็นที่นำมาอภิปราย ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การบริหารจัดการเพื่อเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) โรงเรียนเทศบาล 2 (วัดกะพังสุรินทร์)

1.1 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การบริหารจัดการเพื่อเสริมสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) โรงเรียนเทศบาล 2 (วัดกะพังสุรินทร์) จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน

1.1.1 ด้านการบริหารจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

1) สภาพปัจจุบันโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ การแต่งตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อให้สามารถนำไปสู่การปฏิบัติในสถานศึกษาได้ รองลงมาได้แก่การกำหนดนโยบาย แผนการดำเนินการขับเคลื่อนชุมชนแห่งการเรียนรู้ ทางวิชาชีพ (PLC) และการส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC)

2) สภาพที่พึงประสงค์การบริหารจัดการเพื่อเสริมสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ด้านการบริหารจัดการโดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมากที่สุด โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ การกำหนดปฏิทินการดำเนินการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา การพัฒนาครูด้านการเรียนรู้ทางวิชาชีพร่วมกัน (PLC) อย่างเป็นระบบ รองลงมาได้แก่ การสร้างความรู้และความเข้าใจแนวทางการปฏิบัติการดำเนินการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) และการกำกับติดตามและรายงานผลการดำเนินการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC)

1.1.2 ด้านการดำเนินการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC)

1) สภาพปัจจุบันโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ มีการจัดทำเอกสารขอจัดตั้งกลุ่มตามรูปแบบที่สถานศึกษากำหนด รองลงมาได้แก่ Model Teacher นำผลสรุปที่ได้รวบรวม บันทึกเขียนเป็นรายงานผลและนำแผนการจัดการเรียนรู้ไปใช้ในห้องเรียนจริง

2) สภาพที่พึงประสงค์โดยรวมและรายชื่ออยู่ในระดับมากที่สุด โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ มีการจัดทำเอกสารขอจัดตั้งกลุ่มตามรูปแบบที่สถานศึกษากำหนดมีการเรียงลำดับความสำคัญของปัญหาหรือสิ่งที่ต้องการพัฒนาผู้เรียน รองลงมาได้แก่ มีการกำหนดบทบาทของสมาชิกในกลุ่มอย่างชัดเจน การวัดและประเมินผลมีความถูกต้องเหมาะสมชัดเจนสอดคล้องวัตถุประสงค์และผลที่ได้จากการสรุป นำไปสู่การวางแผนการจัดการเรียนรู้รอบใหม่ซึ่งเชื่อมั่นว่าการจัดการเรียนรู้จะมีความแม่นยำและมีประสิทธิภาพมากกว่าเดิม

1.2 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การบริหารจัดการเพื่อเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) โรงเรียนเทศบาล 2 (วัดกะพังสุรินทร์) จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก

1.2.1 ด้านนโยบายของรัฐ สถานการณ์ทางการเมืองและสภาพเศรษฐกิจ

1) สภาพปัจจุบัน โดยรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าส่วนใหญ่อยู่ในระดับมากข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ ออกแบบและจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้กิจกรรม/นวัตกรรม รองลงมาได้แก่ จัดการเรียนรู้ กิจกรรม/นวัตกรรม การบริหารจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) และการรวมกลุ่มชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC)

2) สภาพที่พึงประสงค์ โดยรวมและรายชื่ออยู่ในระดับมากที่สุด โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ สรุปผลและเผยแพร่แผนการจัดการเรียนรู้ กิจกรรม/นวัตกรรม รองลงมาได้แก่ออกแบบและจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ กิจกรรม/นวัตกรรมและจัดการเรียนรู้ กิจกรรม/นวัตกรรม

1.2.2 ด้านสภาพสังคมชุมชนและความก้าวหน้าของเทคโนโลยี

1) สภาพปัจจุบัน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่อสรุปผลและเผยแพร่แผนการจัดการเรียนรู้กิจกรรม/นวัตกรรม รองลงมาได้แก่ การบริหารจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) และจัดการเรียนรู้ กิจกรรม/นวัตกรรม

2) สภาพที่พึงประสงค์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าส่วนใหญ่อยู่ในระดับมากที่สุด โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ จัดการเรียนรู้ กิจกรรม/นวัตกรรมสรุปผลและเผยแพร่แผนการจัดการเรียนรู้ กิจกรรม/นวัตกรรม รองลงมาได้แก่ และวิพากษ์แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และปรับปรุงแก้ไข

ขั้นตอนที่ 2 ผลการสร้างและตรวจสอบคุณภาพกลยุทธ์การบริหารจัดการเพื่อเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) โรงเรียนเทศบาล 2 (วัดกะพังสุรินทร์)

2.1 ผลการประเมินความต้องการจำเป็นการบริหารจัดการเพื่อเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) โรงเรียนเทศบาล 2 (วัดกะพังสุรินทร์)

2.1.1 ด้านการบริหารจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.27 โดยมี 4 รายการที่มีคะแนนสูงกว่าค่าเฉลี่ย ได้แก่ การจัด

กิจกรรมยกย่องเชิดชูเกียรติ การขับเคลื่อนชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ที่มีกระบวนการที่ดี สามารถเป็นแบบอย่างได้ มีค่าความต้องการจำเป็นลำดับที่ 1 มีการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้เพื่อให้ครู มีการฝึกฝนและพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง มีค่าความต้องการจำเป็นลำดับที่ 2 และการจัดกิจกรรม แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ถอดบทเรียน การขับเคลื่อนชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) มีค่าความ ต้องการจำเป็นลำดับที่ 3 และการพัฒนาให้ครูมีความรู้การสร้างเครื่องมือหรือนวัตกรรมที่เกี่ยวข้องที่ จำเป็นในการดำเนินการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) มีค่าความต้องการจำเป็นลำดับที่ 4

2.1.2 ด้านการดำเนินการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) จากการวิเคราะห์ สภาพแวดล้อมภายใน มีค่าเฉลี่ยโดยรวมเท่ากับ 0.24 โดยมีการวิเคราะห์จำแนกตามขั้นตอนการ ดำเนินการ 7 ขั้นตอน ได้แก่

ขั้นตอนที่ 1 การรวมกลุ่มชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.25 ขั้นตอนที่ 2 วิเคราะห์และระบุปัญหาสิ่งที่ต้องการพัฒนา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.24 โดยมี 1 รายการที่มีคะแนนสูงกว่า ค่าเฉลี่ย ได้แก่ มีการนำประเด็นปัญหาหรือประเด็นที่จะพัฒนาที่สำคัญมาศึกษาวิเคราะห์หาสาเหตุที่ แท้จริงของปัญหามีค่าความต้องการจำเป็น ลำดับที่ 1 ขั้นตอนที่ 3 ออกแบบและจัดทำแผนการจัดการ เรียนรู้ กิจกรรม/นวัตกรรมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.27 โดยมี 1 รายการที่มีคะแนนสูงกว่าค่าเฉลี่ย ได้แก่ มี ผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องมาร่วมให้คำแนะนำในการออกแบบและจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ กิจกรรม/นวัตกรรมมีค่าความต้องการจำเป็นลำดับที่ 1 ขั้นตอนที่ 4 วิพากษ์ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และ ปรับปรุงแก้ไขมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.25 โดยมี 2 รายการที่มีคะแนนสูงกว่าค่าเฉลี่ย ได้แก่ เทคโนโลยีและ สื่อการสอนมีความเหมาะสมและความสอดคล้องวัตถุประสงค์มีค่าความต้องการจำเป็นลำดับที่ 1 และ กิจกรรมชั้นนำ มีความเหมาะสม เป็นประโยชน์และเป็นไปได้ มีค่าความต้องการจำเป็นลำดับที่ 2 ขั้นตอนที่ 5 จัดการเรียนรู้ กิจกรรม/นวัตกรรมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.22 โดยมี 3 รายการที่มีคะแนนสูง กว่าค่าเฉลี่ย ได้แก่ มีการบันทึกเป็นวิดิทัศน์โดยเฉพาะช่วงเวลาที่สำคัญของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มี ค่าความต้องการจำเป็นลำดับที่ 1 ความเหมาะสมของอุปกรณ์สื่อ สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ มีค่า ความต้องการจำเป็นลำดับที่ 2 ความเหมาะสมลักษณะสภาพทั่วไปของสถานที่จัดการเรียนรู้มีค่าความ ต้องการจำเป็นลำดับที่ 3 ขั้นตอนที่ 6 ประเมินผล/ สะท้อนการจัดการเรียนรู้ กิจกรรม/นวัตกรรมมี ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.23 โดยมี 4 รายการที่มีคะแนนสูงกว่าค่าเฉลี่ย ได้แก่ ความเพียงพอ เหมาะสมของสื่อ มีค่าความต้องการจำเป็นลำดับที่ 1 การเสริมแรงของครูต่อผู้เรียน มีค่าความต้องการจำเป็นลำดับที่ 2 ลำดับขั้นตอนการนำเสนอ คำอธิบายหรือการตั้งประเด็นคำถามของครู และความถูกต้อง เหมาะสม มี ประสิทธิภาพของสื่อ มีค่าความต้องการจำเป็นลำดับที่ 3 ขั้นตอนที่ 7 สรุปผลและเผยแพร่แผนการ จัดการเรียนรู้/กิจกรรม/นวัตกรรมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.23 โดยมี 1 รายการที่มีคะแนนสูงกว่าค่าเฉลี่ย ได้แก่ ผลที่ได้จากการสรุป นำไปสู่การวางแผนการจัดการเรียนรู้รอบใหม่ซึ่งเชื่อมั่นว่าการจัดการเรียนรู้ จะมีความแม่นยำและมีประสิทธิภาพมากกว่าเดิมมีค่าความต้องการจำเป็น ลำดับที่ 1

2.1.3 ผลการประเมินความต้องการจำเป็นการบริหารจัดการเพื่อเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) โรงเรียนเทศบาล 2 (วัดกะพังสุรินทร์) จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก ด้านนโยบายของรัฐ สถานการณ์ทางการเมืองและสภาพเศรษฐกิจ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.26 โดยมี 3 รายการที่มีคะแนนสูงกว่าค่าเฉลี่ย ได้แก่ การวิพากษ์ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และปรับปรุงแก้ไข มีความต้องการจำเป็นลำดับที่ 1 การประเมินผล/สะท้อนการจัดการเรียนรู้ กิจกรรม/นวัตกรรม มีความต้องการจำเป็นลำดับที่ 2 การสรุปผลและเผยแพร่แผนการจัดการเรียนรู้ กิจกรรม/นวัตกรรม มีความต้องการจำเป็นลำดับที่ 3

2.1.4 ผลการประเมินความต้องการจำเป็นการบริหารจัดการเพื่อเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) โรงเรียนเทศบาล 2 (วัดกะพังสุรินทร์) จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกด้านสภาพสังคมชุมชน และความก้าวหน้าของเทคโนโลยีมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.27 โดยมี 3 รายการที่มีคะแนนสูงกว่าค่าเฉลี่ย ได้แก่ การออกแบบและจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ กิจกรรม/นวัตกรรมมีความต้องการจำเป็นลำดับที่ 1 การจัดการเรียนรู้ กิจกรรม/นวัตกรรม มีความต้องการจำเป็นลำดับที่ 2 การประเมินผล/สะท้อนการจัดการเรียนรู้ กิจกรรม/นวัตกรรมมีความต้องการจำเป็นลำดับที่ 3

2.2 ผลการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และภาวะคุกคามการบริหารจัดการเพื่อเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) โรงเรียนเทศบาล 2 (วัดกะพังสุรินทร์)

จุดแข็ง การบริหารจัดการเพื่อเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) โรงเรียนเทศบาล 2 (วัดกะพังสุรินทร์) ได้แก่ การแต่งตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อให้สามารถนำไปสู่การปฏิบัติในสถานศึกษาได้ กำหนดนโยบาย แผนการดำเนินการขับเคลื่อนชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) การส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) การสร้างความรู้และความเข้าใจแนวทางการปฏิบัติการดำเนินการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) การสร้างแรงจูงใจกระตุ้นครูให้มีความสนใจในการจัดทำร่วมแก้ปัญหา การรวมกลุ่มชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) การวิเคราะห์และระบุปัญหาสิ่งที่ต้องการพัฒนา การวิพากษ์แลกเปลี่ยนเรียนรู้และปรับปรุงแก้ไข การจัดการเรียนรู้ กิจกรรม/นวัตกรรม การประเมินผลสะท้อนการจัดการเรียนรู้กิจกรรม/นวัตกรรม และการสรุปผลและเผยแพร่แผนการจัดการเรียนรู้ กิจกรรม/นวัตกรรม

จุดอ่อน การบริหารจัดการเพื่อเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) โรงเรียนเทศบาล 2 (วัดกะพังสุรินทร์) ได้แก่ การจัดกิจกรรมยกย่องเชิดชูเกียรติการขับเคลื่อนกระบวนการที่มีกระบวนการ ที่ดีสามารถเป็นแบบอย่างได้ การสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้เพื่อให้ครูมีการฝึกฝนและพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง การจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ถอดบทเรียน การขับเคลื่อนชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) การพัฒนาให้ครูมีความรู้การสร้างเครื่องมือหรือนวัตกรรมที่เกี่ยวข้องที่จำเป็นในการดำเนินการชุมชน แห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) การกำหนดปฏิทินการดำเนินการชุมชนแห่ง

การเรียนรู้วิชาชีพของสถานศึกษา การพัฒนาครูด้านการเรียนรู้ทางวิชาชีพร่วมกันอย่างเป็นระบบ การให้คำแนะนำในการดำเนินการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ให้ประสบความสำเร็จ การกำกับติดตามรายงานผลการดำเนินการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) และการออกแบบและจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ กิจกรรม/นวัตกรรม

โอกาส การบริหารจัดการเพื่อเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) โรงเรียนเทศบาล 2 (วัดกะพังสุรินทร์) ได้แก่ การบริหารจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ในสถานศึกษาการรวมกลุ่มชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) การวิเคราะห์และระบุปัญหาสิ่งที่ต้องการพัฒนาการออกแบบและจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ กิจกรรม/นวัตกรรมและการจัดการเรียนรู้ กิจกรรม /นวัตกรรม การวิพากษ์ แลกเปลี่ยนเรียนรู้และปรับปรุงแก้ไขและการสรุปผลและเผยแพร่แผนการจัดการเรียนรู้ กิจกรรม/นวัตกรรม

ภาวะคุกคาม การบริหารจัดการเพื่อเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) โรงเรียนเทศบาล 2 (วัดกะพังสุรินทร์) ได้แก่ การวิพากษ์ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และปรับปรุงแก้ไข การประเมินผลสะท้อนการจัดการเรียนรู้ กิจกรรม/นวัตกรรม การสรุปผลและเผยแพร่แผนการจัดการเรียนรู้กิจกรรม/นวัตกรรม การออกแบบและจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้/กิจกรรม/นวัตกรรม การจัดการเรียนรู้/กิจกรรม/นวัตกรรม และการประเมินผล/สะท้อนการจัดการเรียนรู้ กิจกรรม/นวัตกรรม

2.3 กลยุทธ์การบริหารจัดการเพื่อเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) โรงเรียนเทศบาล 2 (วัดกะพังสุรินทร์)

กลยุทธ์ที่ 1 สนับสนุนการบริหารจัดการและการดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เชิงรุก

กลยุทธ์ที่ 2 สนับสนุนการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับสถานศึกษาที่มีบริบทใกล้เคียงด้วยชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ที่เข้มแข็งเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

กลยุทธ์ที่ 3 สนับสนุนการแก้ไขปัญหาและพัฒนาผู้เรียนโดยอาศัยดิจิทัลแพลตฟอร์ม (Digital Learning Platform)

กลยุทธ์ที่ 4 สนับสนุนการสร้างบรรยากาศการสนทนาทางวิชาชีพเชิงวิพากษ์ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เชิงบวกเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการยกระดับผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน

กลยุทธ์ที่ 5 สนับสนุนให้ครูใช้กลยุทธ์การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active learning) เพื่อพัฒนาการคิดและยกระดับคุณภาพการศึกษาสำหรับศตวรรษที่ 21 ด้วยชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC)

2.4 ผลการตรวจสอบคุณภาพของร่างกลยุทธ์ด้านความเหมาะสม ความสอดคล้องความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ พบว่าทั้งหมด 5 กลยุทธ์ มีความเหมาะสม ความสอดคล้องความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด (ค่าเฉลี่ย ≥ 3.51 ขึ้นไป) โดยรวมทุกด้าน

และรายชื่ออยู่ในระดับมากที่สุด ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ ด้านความเป็นประโยชน์ รองลงมาได้แก่ ด้านความสอดคล้อง ด้านความเป็นไปได้และด้านความเหมาะสม

ขั้นตอนที่ 3 ผลการทดลองใช้กลยุทธ์การบริหารจัดการเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) โรงเรียนเทศบาล 2 (วัดกะพังสุรินทร์)

กลยุทธ์ที่ 1 สนับสนุนการบริหารจัดการและการดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เชิงรุก

1) ผลการประเมินระดับการปฏิบัติตามกลยุทธ์ พบว่าระดับการปฏิบัติตามกลยุทธ์ สนับสนุนการบริหารจัดการและการดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เชิงรุก โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปปฏิบัติงานได้ รองลงมาได้แก่ ความพึงพอใจที่มีต่อเนื้อหาสาระ รูปแบบของกิจกรรมโครงการ และลักษณะของกิจกรรมเป็นการยกย่องเชิดชูเกียรติครูด้านการดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC)

2) ผลสัมฤทธิ์ตามตัวชี้วัดของกลยุทธ์ พบว่าจากจำนวนครูทั้งหมด 64 คน ก่อนเข้าร่วมกลยุทธ์ สนับสนุนการบริหารจัดการและการดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เชิงรุก มีความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) จำนวน 5 คน ร้อยละ 7.81 หลังจากเข้าร่วมกิจกรรมแล้ว มีความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) จำนวน 64 คน ร้อยละ 100 การสร้างทีมงานการขับเคลื่อนชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ที่สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาร้อยละ 100.00 ครูที่เข้าร่วมเวทียกย่องเชิดชูเกียรติชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ร้อยละ 100 ลักษณะของกิจกรรมเป็นการสร้างความเข้าใจส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพครูด้านการดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ร้อยละ 100 มีผลสัมฤทธิ์จากกลยุทธ์เพิ่มขึ้นทุกรายการเฉลี่ยโดยรวม มีผลสัมฤทธิ์จากกลยุทธ์เพิ่มขึ้น ร้อยละ 98.44

กลยุทธ์ที่ 2 สนับสนุนการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับสถานศึกษาที่มีบริบทใกล้เคียงด้วยชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ที่เข้มแข็งเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

1) ผลการประเมินระดับการปฏิบัติตามกลยุทธ์ พบว่าระดับการปฏิบัติตามกลยุทธ์สนับสนุนการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับสถานศึกษาที่มีบริบทใกล้เคียงด้วยชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ที่เข้มแข็งเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ความพึงพอใจของครูผู้สอนที่เข้าร่วมโครงการ รองลงมาได้แก่ เกิดการพัฒนาวิชาชีพครูด้วยการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ถือว่าทุกคนคือผู้เชี่ยวชาญในงานนั้น จึงเรียนรู้ร่วมกันได้ และชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เป็นเครื่องมือที่ช่วยให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ

2) ผลสัมฤทธิ์ตามตัวชี้วัดของกลยุทธ์ พบว่าจากจำนวนครูทั้งหมด 64 คน ก่อนเข้าร่วมกลยุทธ์ สนับสนุนการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับสถานศึกษาที่มีบริบทใกล้เคียงด้วยชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ที่เข้มแข็งเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนมีความรู้เกี่ยวกับสร้าง ความเข้มแข็งของ เครือข่ายและสร้างวัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนด้วยชุมชนแห่งการเรียนรู้ทาง วิชาชีพ (PLC) จำนวน 7 คน ร้อยละ 9.37 หลังจากเข้าร่วมกิจกรรมแล้ว มีความรู้เกี่ยวกับสร้างความ เข้มแข็งของเครือข่ายและสร้างวัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนด้วยชุมชนการ เรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) จำนวน 64 คน ร้อยละ 100 การจัดกลุ่มจากผู้ที่มีความสนใจ คำนิยม และมีความ เชื่อในทิศทางเดียวกันร้อยละ 100 กลุ่มชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ที่มีบุคลากรทาง การศึกษา หรือผู้ที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมกลุ่ม ร้อยละ 100 ลักษณะของกิจกรรมเป็นการสร้างความเข้าใจ ส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพครูด้านการดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ร้อยละ 100 มีผลสัมฤทธิ์จากกลยุทธ์เพิ่มขึ้นทุกรายการ เฉลี่ยโดยรวมมีผลสัมฤทธิ์จากกลยุทธ์เพิ่มขึ้น ร้อยละ 97.66

กลยุทธ์ที่ 3 สนับสนุนการแก้ไขปัญหาและพัฒนาผู้เรียนโดยอาศัยดิจิทัลแพลตฟอร์ม (Digital Learning Platform)

1) ผลการประเมินระดับการปฏิบัติตามกลยุทธ์ พบว่าระดับการปฏิบัติตามกลยุทธ์สนับสนุน การแก้ไขปัญหาและพัฒนาผู้เรียนโดยอาศัยดิจิทัลแพลตฟอร์ม (Digital Learning Platform) โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ความพร้อมของระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตในสถานศึกษา รองลงมาได้แก่ ความพึงพอใจที่มีต่อการ ใช้ ดิจิทัลแพลตฟอร์ม (Digital Learning Platform) ในการป้องกันแก้ไขปัญหาและพัฒนาผู้เรียน และสื่อ ที่ใช้มีความสอดคล้องกับแผนการจัดการเรียนรู้

2) ผลสัมฤทธิ์ตามตัวชี้วัดของกลยุทธ์ พบว่าจากจำนวนครูทั้งหมด 64 คนก่อนเข้าร่วมกลยุทธ์ สนับสนุนการแก้ไขปัญหาและพัฒนาผู้เรียนโดยอาศัยดิจิทัลแพลตฟอร์ม (Digital Learning Platform) มีความรู้เกี่ยวกับการป้องกัน แก้ไขปัญหาและพัฒนาผู้เรียนโดยอาศัยดิจิทัลแพลตฟอร์ม (Digital Learning Platform) จำนวน 10 คน ร้อยละ 15.62 หลังจากเข้าร่วมกิจกรรมแล้วมีความรู้เกี่ยวกับการ ป้องกัน แก้ไขปัญหาและพัฒนาผู้เรียนโดยอาศัยดิจิทัลแพลตฟอร์ม (Digital Learning Platform) ใน การป้องกันแก้ไขปัญหาและพัฒนาผู้เรียน จำนวน 64 คน ร้อยละ 100 ครูที่ให้ความร่วมมือและมีส่ว ร่วมในการป้องกันแก้ไขปัญหาและพัฒนาผู้เรียน จำนวน 64 คน ร้อยละ 100 จำนวนผู้เรียนที่มีปัญหา ได้รับการป้องกันแก้ไขปัญหาและพัฒนาผู้เรียน จำนวน 64 คน ร้อยละ 100 ครูผู้สอนมีทักษะการใช้ เทคโนโลยีดิจิทัลแพลตฟอร์ม (Digital Learning Platform) ในการป้องกันแก้ไขปัญหาและพัฒนา ผู้เรียน จำนวน 64 คน ร้อยละ 100 มีผลสัมฤทธิ์จากกลยุทธ์เพิ่มขึ้นทุกรายการ เฉลี่ยโดยรวมมี ผลสัมฤทธิ์จากกลยุทธ์เพิ่มขึ้น ร้อยละ 96.10

กลยุทธ์ที่ 4 สนับสนุนการสร้างบรรยากาศการสนทนาทางวิชาชีพเชิงวิพากษ์ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เชิงบวก เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการยกระดับผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน

1) ผลการประเมินระดับการปฏิบัติตามกลยุทธ์ พบว่าระดับการปฏิบัติตามกลยุทธ์ สนับสนุนการสร้างบรรยากาศการสนทนาทางวิชาชีพเชิงวิพากษ์ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เชิงบวก เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการยกระดับผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าส่วนใหญ่อยู่ในระดับมากที่สุด โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ความพึงพอใจที่มีต่อการสนับสนุนการสร้างบรรยากาศการสนทนาทางวิชาชีพเชิงวิพากษ์ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เชิงบวก รองลงมาได้แก่ สมาชิกร่วมกันสะท้อนคิดวิพากษ์แลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อการพัฒนากลยุทธ์การจัดการเรียนรู้ และผลจากการร่วมกันสะท้อนคิดจะถูกรวบรวมนำมาประมวลสรุปและปรับปรุงเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการยกระดับผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน

2) ผลสัมฤทธิ์ตามตัวชี้วัดของกลยุทธ์ พบว่าจากจำนวนครูทั้งหมด 64 คน ก่อนเข้าร่วมโครงการกลยุทธ์ สนับสนุนการสร้างบรรยากาศการสนทนาทางวิชาชีพ เชิงวิพากษ์ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เชิงบวกเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการยกระดับผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน ความรู้เกี่ยวกับการสร้างบรรยากาศการสนทนาทางวิชาชีพเชิงวิพากษ์ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เชิงบวก เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการยกระดับผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนความรู้เกี่ยวกับเป้าหมายการสร้างบรรยากาศการสนทนาทางวิชาชีพเชิงวิพากษ์ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ทักษะการสร้างบรรยากาศการสนทนาทางวิชาชีพเชิงวิพากษ์ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) จำนวน 5 คน ร้อยละ 7.81 หลังจากเข้าร่วมกิจกรรมแล้ว ความรู้เกี่ยวกับการสร้างบรรยากาศการสนทนาทางวิชาชีพเชิงวิพากษ์ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เชิงบวก เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการยกระดับผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน จำนวน 64 คน ร้อยละ 100 ความรู้เกี่ยวกับเป้าหมายการสร้างบรรยากาศการสนทนาทางวิชาชีพเชิงวิพากษ์ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) จำนวน 64 คน ร้อยละ 100 ทักษะการสร้างบรรยากาศการสนทนาทางวิชาชีพเชิงวิพากษ์ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) จำนวน 64 คน ร้อยละ 100 ผู้เชี่ยวชาญ หรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องมาร่วมสะท้อนคิดวิพากษ์ สร้างบรรยากาศการสนทนาทางวิชาชีพเชิงวิพากษ์ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการยกระดับผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน เพิ่มขึ้นร้อยละ 94.14

กลยุทธ์ที่ 5 สนับสนุนให้ครูใช้กลยุทธ์การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active learning) เพื่อพัฒนาการคิดและยกระดับคุณภาพการศึกษาสำหรับศตวรรษที่ 21 ด้วยชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC)

1) ผลการประเมินระดับการปฏิบัติตามกลยุทธ์ พบว่าระดับการปฏิบัติตามกลยุทธ์ สนับสนุนให้ครูใช้กลยุทธ์การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active learning) เพื่อพัฒนาการคิดและยกระดับ

คุณภาพการศึกษาสำหรับศตวรรษที่ 21 ด้วยชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าส่วนใหญ่อยู่ในระดับมากที่สุด โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ความพร้อมของระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตในสถานศึกษา รองลงมาได้แก่ ความพึงพอใจในการสนับสนุนให้ครูใช้กลยุทธ์การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active learning) เพื่อพัฒนาการคิดและยกระดับคุณภาพการศึกษาสำหรับศตวรรษที่ 21 ด้วยชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) และเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาการคิดและยกระดับคุณภาพการศึกษาสำหรับศตวรรษที่ 21 ด้วยชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC)

2) ผลสัมฤทธิ์ตามตัวชี้วัดของกลยุทธ์ พบว่าจากจำนวนครูทั้งหมด 64 คน มีความรู้เกี่ยวกับการใช้กลยุทธ์การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active learning) เพื่อพัฒนาการคิดและยกระดับคุณภาพการศึกษาสำหรับศตวรรษที่ 21 ด้วยชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) จำนวน 10 คน ร้อยละ 15.63 หลังจากเข้าร่วมโครงการแล้ว มีความรู้เกี่ยวกับการใช้กลยุทธ์การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active learning) เพื่อพัฒนาการคิดและยกระดับคุณภาพการศึกษาสำหรับศตวรรษที่ 21 ด้วยชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) จำนวน 64 คน ร้อยละ 100.00 Model Teacher ที่มีใช้กลยุทธ์การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active learning) เพื่อพัฒนาการคิดและยกระดับคุณภาพการศึกษาสำหรับศตวรรษที่ 21 ด้วยชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ทั้งหมด 64 คน ร้อยละ 100 การพัฒนาผู้เรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น จำนวน 64 คน ร้อยละ 100 ความพร้อมของเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาการคิดและยกระดับคุณภาพการศึกษาสำหรับศตวรรษที่ 21 ด้วยชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) จำนวน 64 คน ร้อยละ 100 เฉลี่ยโดยรวมมีความรู้ ทักษะ เพิ่มขึ้นร้อยละ 96.09

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินผลการใช้กลยุทธ์การบริหารจัดการเสริมเพื่อเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) โรงเรียนเทศบาล 2 (วัดกะพังสุรินทร์)

4.1 ผลการประเมินสมรรถนะของผู้เรียน จากการใช้กลยุทธ์การบริหารจัดการเพื่อเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) โรงเรียนเทศบาล 2 (วัดกะพังสุรินทร์)

4.1.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ปีการศึกษา 2565 พบว่า จากผู้เรียน จำนวน 1,369 คน ที่ใช้กลยุทธ์การบริหารจัดการเพื่อเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) โรงเรียนเทศบาล 2 (วัดกะพังสุรินทร์) ในการจัดการเรียนการสอนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ระดับดีเยี่ยม จำนวน 658 คน ร้อยละ 48.06 ระดับดีมาก จำนวน 262 คน ร้อยละ 19.13 ระดับดี จำนวน 194 คน ร้อยละ 14.17 ระดับค่อนข้างดี จำนวน 132 คน ร้อยละ 9.64 ระดับปานกลาง จำนวน 73 คน ร้อยละ 5.33 ระดับพอใช้ จำนวน 30 คน ร้อยละ 2.19 และระดับต่ำ จำนวน 20 คน ร้อยละ 1.46 และไม่มีผู้เรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับที่ต่ำกว่าเกณฑ์

4.1.2 ผลการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน ปีการศึกษา 2565 พบว่าจากผู้เรียน จำนวน 1,369 คน ที่ใช้กลยุทธ์การบริหารจัดการเพื่อเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) โรงเรียนเทศบาล 2 (วัดกะพังสุรินทร์) ในการเรียนการสอนมีผลการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์

เรื่องการตรงต่อเวลา ความรับผิดชอบ การแต่งกาย และกิริยามารยาทอยู่ในระดับดีขึ้นไป จำนวน 1,369 คน ร้อยละ 100 ทุกประเด็นการประเมิน

4.2 ผลการพัฒนานวัตกรรมการเรียนการสอนของครูจากการใช้กลยุทธ์การบริหารจัดการเพื่อเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) โรงเรียนเทศบาล 2 (วัดกะพังสุรินทร์) พบว่า จำนวน 15 รายวิชา มีผลการพัฒนานวัตกรรมการเรียนการสอน จำนวน 15 เรื่อง ร้อยละ 100

4.3 ผลสัมฤทธิ์ด้านพัฒนาเครือข่ายการพัฒนาครูจากการใช้กลยุทธ์การบริหารจัดการเพื่อเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) โรงเรียนเทศบาล 2 (วัดกะพังสุรินทร์) พบว่า จากกลุ่มชุมชนแห่งการเรียนรู้ จำนวน 9 กลุ่มที่ใช้กลยุทธ์การบริหารจัดการเพื่อเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) โรงเรียนเทศบาล 2 (วัดกะพังสุรินทร์) ในการจัดการเรียนการสอน มีเครือข่ายชุมชนแห่งการเรียนรู้จำนวน 9 เครือข่าย ร้อยละ 100 ครอบคลุมตามกลุ่มสาระการเรียนรู้

4.4 ผลการประเมินความพึงพอใจของครู ที่มีต่อการใช้กลยุทธ์การบริหารจัดการเพื่อเสริมสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) โรงเรียนเทศบาล 2 (วัดกะพังสุรินทร์) พบว่า ครู โรงเรียนเทศบาล 2 (วัดกะพังสุรินทร์) ความพึงพอใจต่อกลยุทธ์การบริหารจัดการเพื่อเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) โรงเรียนเทศบาล 2 (วัดกะพังสุรินทร์) โดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด โดยกลยุทธ์ที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงสุดได้แก่ กลยุทธ์ที่ 3 สนับสนุน การแก้ไขปัญหาและพัฒนาผู้เรียนโดยอาศัยดิจิทัลแพลตฟอร์ม (Digital Learning Platform) รองลงมา ได้แก่ กลยุทธ์ที่ 4 สนับสนุนการสร้างบรรยากาศการสนทนาทางวิชาชีพเชิงวิพากษ์ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เชิงบวกเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการยกระดับผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน และกลยุทธ์ที่ 5 สนับสนุนให้ครูใช้กลยุทธ์การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active learning) เพื่อพัฒนาการคิดและยกระดับคุณภาพการศึกษาสำหรับศตวรรษที่ 21 ด้วยชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. การนำกลยุทธ์การบริหารจัดการเพื่อเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อสถานศึกษา ควรดำเนินงานทั้ง 5 กลยุทธ์ เพื่อพัฒนาผู้เรียนส่งผลให้บรรลุเป้าประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ
2. การเรียนรู้จากการจัดกิจกรรมเป็นส่วนที่สำคัญที่สุด การเรียนรู้จะต้องเกิดขึ้นในชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ทำให้ครูได้มีส่วนร่วมและอุทิศตนในชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) อย่างต่อเนื่อง
3. ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เป็นแรงจูงใจให้เกิดการพัฒนาตนเอง อุทิศตนในการทำงานและทำให้เกิดความร่วมมือในการทำงานเป็นทีม

4. ควรจัดบรรยากาศ ทรัพยากรงบประมาณที่เอื้อต่อการเรียนรู้ รวมทั้งสนับสนุนและกระตุ้นให้ครูมีการเรียนรู้ร่วมกันในกลุ่มชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC)

เอกสารอ้างอิง

- ชูชาติ พ่วงสมจิตร. (2560). การวิจัยเชิงคุณภาพ ในชุดวิชาการวิจัยทางการบริหารการศึกษา. นนทบุรี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- บุญชม ศรีสะอาด.(2554). วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย เล่ม 1. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- สิริพันธุ์ สุวรรณมรรคา. (2556). การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูโดยใช้กระบวนการชี้แนะและการเป็นพี่เลี้ยง. สืบค้น 30 สิงหาคม 2564, จาก https://www.youtube.com/watch?v=aOzUmOnn_Q
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2560). นโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2560. สืบค้น 30 สิงหาคม 2564, จาก <https://www.petburi.go.th>
- อนุสรฯ สุวรรณวงศ์. (2559). กลยุทธ์การบริหารเพื่อเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูโรงเรียนเอกชน. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต. กรุงเทพมหานคร: สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Hord, S.M. (1997). Professional learning Communities: Communities of Continuous Inquiry and Improvement. Austin, Texas: Southwest Education Development Laboratory. Retrieved May 4, 2020 from <http://www.sedl.org/siss/plcccredit.html>.
- Ullman. E. (2009). **How to Create a Professional Learning Community**. (Online). Resource: <http://www.edutopia.org/professional-learning-communities>
- Collaboration-how -to (2020, January, 5).

โรงเรียนคุณภาพประจำตำบลขนาดเล็กในโครงการส่งเสริม

โรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้

The Sub-District Quality Schools in a small in the promotion project the school as a learning community (SLC)

สิริกร นามลาบุตร *, ชนิตา เพชรทองคำ**,

จันทมร สีหาบุญลี***, พีรวิชญ์ นามลาบุตร****, นุชลีพร จิตแก้ว*****

Sirikorn Namlabut, Chanida Petchtongkum,

Chanthamorn Seehaboonlee, Peerawit Namlabut, Nuchaleeporn Chitkleaw

Received March 6, 2023, Revised April 8, 2023, Accepted May 5, 2023

บทคัดย่อ

โรงเรียนคุณภาพประจำตำบลขนาดเล็กในโครงการส่งเสริมโรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ มีปัญหาและอุปสรรคหลายอย่าง ได้แก่ ขาดทรัพยากร โครงสร้างพื้นฐานที่จำกัด เงินทุนจำกัด การมีส่วนร่วมของชุมชนจำกัด และการเข้าถึงการฝึกอบรมและการพัฒนาวิชาชีพอย่างจำกัด ความท้าทายเหล่านี้อาจทำให้ยากสำหรับ โรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ อย่างไรก็ตามด้วยการสนับสนุนและทรัพยากรที่เหมาะสม เอาชนะอุปสรรคเหล่านี้และให้การศึกษาที่มีคุณภาพแก่นักเรียนได้ รูปแบบหรือแนวคิดหนึ่งที่สามารถส่งเสริมโรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ คือ การจัดตั้งระบบการศึกษาแบบมีส่วนร่วม ด้วยการพัฒนาหลักสูตรที่ครอบคลุม สร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ ส่งเสริมการเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง ส่งเสริมการทำงานร่วมกันของครู ให้อุปกรณ์และชุมชนมีส่วนร่วม เมื่อดำเนินการตามขั้นตอนเหล่านี้ โรงเรียนจะกลายเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ ซึ่งนักเรียนมีส่วนร่วมอย่างกระตือรือร้นในการศึกษา ครูจะร่วมมือกันปรับปรุงวิธีการสอน ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน ส่งผลให้มีคุณภาพการศึกษาและวัฒนธรรมการเรียนรู้ตลอดชีวิต และตอบสนองกับทิศทางการผลิตและการพัฒนากำลังคนดังกล่าว โดยมุ่งเน้นการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะในศตวรรษที่ 21 เพื่อให้ได้ทั้งความรู้และทักษะที่จำเป็นต้องใช้ในการดำรงชีวิต การประกอบอาชีพ และการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ

คำสำคัญ: โรงเรียนคุณภาพประจำตำบล ชุมชนแห่งการเรียนรู้

ผู้นิพนธ์ *ผู้เชี่ยวชาญ สาขาวิจัยและพัฒนา สถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน) สำนักนายกรัฐมนตรี ศึกษา ศาสตร์ มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง **ผู้ประเมินภายนอก สำนักงานรับรองมาตรฐาน และประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) สถิติประยุกต์ (พ.บ. สถิติประยุกต์) สาขาสถิติ เทียบเท่า วศ.ม อุตสาหกรรม, ศึกษา ศาสตร์ มหาบัณฑิต (กศ.ม.) สาขาการวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร *** วิทยาการชำนาญการพิเศษ รัฐศาสตรมหาบัณฑิต (สาขารัฐศาสตร์) มหาวิทยาลัยบูรพา ประเทศอินเดีย ****นักวิจัย สมาชิกเครือข่ายอาสาสมัครพิทักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหมู่บ้าน (ทสม) จังหวัดหนองคาย ปริญญาบัณฑิต (บข.บ.) คณะการบัญชีและการจัดการ หลักสูตรบัญชี มหาวิทยาลัยมหาสารคาม *****ผู้กำกับการประเมิน สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมิน คุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ศึกษา ศาสตร์ มหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

Abstract

The Sub-District Quality Schools in a small in the promotion project the school as a learning community (SLC), such as limited resources, constrained infrastructure, limited funding, limited community involvement, and limited access to training and professional development. These challenges can make it difficult for the school to become a community of learning. However, with appropriate support and resources, these obstacles can be overcome to provide quality education to students. One approach or concept that can promote schools as communities of learning is the establishment of a participatory education system. This involves developing a curriculum that is comprehensive and creates a community of learning. It emphasizes student-centered learning and promotes collaborative work among teachers. It also encourages the participation of parents and the community in school activities. By following these steps, the school can transform into a community of learning, where students actively engage in education, teachers collaborate to improve teaching methods, and parents and the community participate in school activities. This results in high-quality education and a culture of lifelong learning that aligns with the direction of producing and developing the workforce. The focus should be on implementing teaching and learning strategies to equip students with the necessary knowledge and skills for 21st-century life, livelihood, and the economic and social development of the country.

Keywords: The Sub-District Quality Schools, learning community (SLC)

*Namlabut@gmail.com

1. บทนำ

ในอดีตที่ผ่านมาประสบกับปัญหาการศึกษาหลายด้าน และมีการปฏิรูปการศึกษามาแล้วเป็นระยะ ๆ ซึ่งบางปัญหาได้รับการปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น แต่บางปัญหาแก้ไขแล้วยังไม่หมดไป และยังมีปัญหาใหม่เกิดขึ้นอีก จากการนำเสนอของนายกรัฐมนตรี (พลเอก ประยุทธ์จันทร์โอชา) ผ่านรายการ “คืนความสุขให้คนในชาติ” ที่ออกอากาศทางโทรทัศน์รวมการเฉพาะกิจแห่งประเทศไทย ทุกคืนวันศุกร์ เวลาประมาณ 20.15 น. นายกรัฐมนตรีได้สะท้อนภาพปัญหา โดยประเด็นทางการศึกษาต้องมีการปฏิรูปการศึกษา ดังคำกล่าวตอนหนึ่งว่า “การศึกษาเป็นหัวใจของชาติ เป็นอนาคตของประเทศ การศึกษาเป็นบ่อเกิดของปัญญา แต่ยังคงเป็นปัญหาสำคัญสำหรับคนไทยหากการศึกษาไม่สร้างคนรอบคرو้นไม่มีเวลา ขาดความอบอุ่น ครูไม่มีกำลังใจในการสอน ไม่มีประสิทธิภาพ เราก็จะได้นักเรียนนักศึกษา หรือผู้ที่จบไปเป็นคนที่ไม่ดี ไม่มีความรู้ รับผิดชอบต่อสังคม ทั้งรูปแบบเก่าและใหม่ไม่ได้ก้าวทันตามวิวัฒนาการ การเปลี่ยนแปลงของโลก ประเทศไทยจะไปอยู่ตรงไหน ต้องกลายเป็นประเทศด้อยพัฒนาในโลกใบนี้อยู่ตลอดไป ถอยหลังไปเรื่อย ๆ เพราะความขัดแย้ง ความเห็นแก่ตัว ไม่สุจริต แบ่งฝักแบ่งฝ่าย ผมคิดว่าทุกคนน่าจะคิดใคร่ครวญเรื่องนี้ให้ดี มากกว่าประโยชน์ส่วนตน” สำนักโฆษก สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี รายการคืนความสุขให้คนในชาติ วันที่ 8 สิงหาคม (ออนไลน์) (2557, อ้างถึงใน กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2559 น.1-2)

การกำหนดทิศทางการปฏิรูปการศึกษาไทยในปัจจุบันและอนาคต ตลอดจนแนวทางและวิธีการปฏิบัติในการพัฒนาการศึกษาที่ประโยชน์จะเกิดขึ้นกับเด็กไทย โดยจำแนกประเด็นปฏิรูปการศึกษา 8 ประเด็นหลัก คือ 1) พัฒนาคุณภาพผู้เรียนและส่งเสริมการเรียนรู้ 2) ลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาและยกระดับมาตรฐานการศึกษา 3) ขับเคลื่อนปฏิรูปการศึกษาทั้งระบบ 4) พัฒนาครู 5) ผลิิตและพัฒนากำลังคนเพื่อรองรับการพัฒนาประเทศ 6) เตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน 7) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษาและส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต 8) ส่งเสริมระบบธรรมาภิบาลในวงการการศึกษา

นโยบายและจุดเน้น ของกระทรวงศึกษาธิการ ปีงบประมาณ พ.ศ.2565 ได้ตระหนักถึงความสำคัญยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนา และเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ โดยเฉพาะแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพมนุษย์ การพัฒนาเด็กตั้งแต่ช่วงการตั้งครรภ์จนถึงปฐมวัย การพัฒนาช่วงวัยเรียน/วัยรุ่น การพัฒนาและยกระดับศักยภาพวัยแรงงาน รวมถึงการส่งเสริมศักยภาพวัยผู้สูงอายุ ประเด็นการพัฒนาระบบการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 และพหุปัญญาของมนุษย์ที่หลากหลายและประเด็นอื่นที่เกี่ยวข้อง อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 8 และมาตรา 12

แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.2546 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ จึงประกาศนโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2565 ดังนี้ ปลดล็อก ปรับเปลี่ยน และเปิดกว้าง ระบบการบริหารจัดการและการพัฒนากำลังคน โดยมุ่งปฏิรูปองค์การเพื่อหลอมรวมภารกิจและบุคลากร เช่น ด้านการประชาสัมพันธ์ ด้านการต่างประเทศ ด้านเทคโนโลยี ด้านกฎหมาย ฯลฯ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและความเป็นเอกภาพ รวมทั้งการนำเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามาช่วยในการบริหารงานและการจัดการศึกษา ปลดล็อก ปรับเปลี่ยน และเปิดกว้าง ระบบการจัดการศึกษาและการเรียนรู้ โดยมุ่งให้ครอบคลุมถึงการจัดการศึกษาเพื่อคุณวุฒิ และการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่สามารถตอบสนองการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ปลดล็อก ปรับเปลี่ยน เปิดกว้าง ที่เป็นเงื่อนไข ต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุผลตามนโยบายการศึกษา ยกกำลังสอง (Thailand Education Eco – System : TE2S) การศึกษาที่เข้าใจ Supply และตอบโจทย์ Demand โดยให้ทุกหน่วยงานพิจารณาวิเคราะห์ข้อมูลร่วมกันอย่างรอบด้าน ครอบคลุม ร่วมกันพิจารณาหาแนวทาง ขั้นตอน และวิธีการดำเนินการร่วมกันแบบบูรณาการการทำงานทุกภาคส่วนจุดเน้นประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ICT (Information and Communication Technologies) เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ประกอบด้วย 7 เรื่องย่อย ได้แก่

- (1) Data Center ศูนย์ข้อมูลกลาง
- (2) Big Data ข้อมูลขนาดใหญ่ (คลังข้อมูล การนำข้อมูลมารวมกัน)
- (3) Platform (e-library e-learning และ Teaching Resource Platform)
- (4) e-book
- (5) e-office e-mail และ document
- (6) ระบบบริหารจัดการห้องเรียน School และ Classroom Management และ
- (7) โครงสร้างพื้นฐาน Infrastructure (Internet) การจัดการองค์ความรู้และยกระดับ

ทักษะที่จำเป็น เน้นพัฒนาความรู้และสมรรถนะด้าน Digital Literacy สำหรับผู้เรียนที่มีความแตกต่างกันตามระดับและประเภทของการจัดการศึกษา เช่น STEM Coding เป็นต้น การศึกษาเพื่อทักษะอาชีพและการมีงานทำ พัฒนา 3 ทักษะหลัก ได้แก่ โลกดิจิทัลอาชีพ การเสริมทักษะใหม่ (Up Skill) และการเพิ่มทักษะใหม่ที่จำเป็น (Re-Skills) ให้แก่กลุ่มเป้าหมาย ประกอบด้วย

- (1) ผู้อยู่ในระบบการศึกษา (การศึกษาขั้นพื้นฐาน และอาชีวศึกษา)
- (2) ผู้อยู่นอกระบบการศึกษา
- (3) วัยแรงงาน และ

(4) ผู้สูงอายุ เพื่อให้มีทักษะและสมรรถนะสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากเทคโนโลยีดิจิทัลและอาชีพที่เกิดขึ้นใหม่ (Digital Disruption) โดยเน้นเพิ่มบทบาทของ กศน. ในการ Re-Skills ด้านอาชีวศึกษากับสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา การต่างประเทศ เน้นภารกิจที่

ต้องใช้ความร่วมมือระดับนานาชาติในการจัดหาครูชาวต่างชาติให้แก่สถานศึกษาทุกระดับ ทุกประเภท ของกระทรวงศึกษาธิการเพื่อจัดการศึกษาในสถานศึกษา 2 ด้านหลัก ๆ ได้แก่

(1) ด้านภาษาต่างประเทศ และ

(2) ด้านวิชาการ โดยเฉพาะอาชีวศึกษา กฎหมายและระเบียบ เน้นแผนงาน 2 เรื่อง ที่บรรจุอยู่ในแผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา ประกอบด้วย เรื่องที่ 1 : การปฏิรูประบบการศึกษา และการเรียนรู้โดยรวมของประเทศ โดยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติฉบับใหม่และกฎหมายลำดับรอง มีประเด็นปฏิรูป 5 ประเด็น ได้แก่ การมีพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. และมีการทบทวน จัดทำ แก้ไข และปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้อง การสร้างความร่วมมือระหว่างรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเอกชน เพื่อการจัดการศึกษา การขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาตนเองและการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อรองรับการพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต การทบทวนและปรับปรุงแผนการศึกษาแห่งชาติ การจัดตั้งสำนักงานคณะกรรมการนโยบายการศึกษาแห่งชาติ เรื่องที่ 6 การปรับโครงสร้างของหน่วยงานในระบบการศึกษา ประกอบด้วยประเด็นปฏิรูป 3 ประเด็น ได้แก่ สถานศึกษามีความเป็นอิสระในการบริหารจัดการศึกษา พื้นที่นวัตกรรมการศึกษา การปรับปรุงโครงสร้างของกระทรวงศึกษาธิการ ระบบบริหารจัดการและการพัฒนาบุคลากร โดยรวบรวมหลักสูตรวิชาการของแต่ละหน่วยงานในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อไม่ให้เกิดความซ้ำซ้อนในการจัดฝึกอบรมให้แก่กลุ่มเป้าหมาย และใช้ประโยชน์จากสถาบันพัฒนาที่มีอยู่แล้ว เช่น สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา เพื่อเป็นหน่วยงานกลางในการจัดฝึกอบรมพัฒนาทักษะสมรรถนะให้แก่บุคลากรของกระทรวงศึกษาธิการ (ผู้บริหารหน่วยงานทุกระดับ ผู้บริหารสถานศึกษาทุกระดับ ทุกประเภท ครู อาจารย์ และบุคลากรอื่น ๆ) รวมทั้งพัฒนายกระดับให้เป็นสถาบันฝึกอบรมระดับนานาชาติ การประชาสัมพันธ์ โดยจัดตั้งศูนย์ประชาสัมพันธ์ของกระทรวงศึกษาธิการ เป็นหน่วยงานสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ดำเนินการผลิตสื่อและจัดทำเนื้อหา (Content) เพื่อเผยแพร่ผลงาน กิจกรรมและการเข้าร่วมงานต่าง ๆ ของทุกหน่วยงานในภาพรวมของ กระทรวงศึกษาธิการ การพัฒนาเด็กปฐมวัย ดำเนินการขับเคลื่อนนโยบายและแนวปฏิบัติในการจัดการศึกษาและการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย การพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็ก โดยการส่งเสริมโครงการ 1 ตำบล 1 โรงเรียนคุณภาพ การรับเรื่องราวร้องทุกข์ที่เกี่ยวข้องกับกระทรวงศึกษาธิการ โดยการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารจัดการ เช่น การยกระดับตอบรับอัตโนมัติเพื่อแก้ไขปัญหาเบื้องต้น (Call Center ด้านกฎหมาย) การวางระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการการรับเรื่องราวร้องทุกข์ในภาพรวมของกระทรวงศึกษาธิการ การปฏิรูปองค์กรและโครงสร้างกระทรวงศึกษาธิการ การพัฒนาครู ในสาขาวิชาต่าง ๆ เพื่อให้มีมาตรฐานวิชาชีพที่สูงขึ้น การศึกษายกกำลังสอง โดย พัฒนาครู ทุกระดับให้มีทักษะ ความรู้ที่จำเป็น เพื่อทำหน้าที่วิทยากรมืออาชีพ (Train The Trainer) และขยายผลการพัฒนาผ่านศูนย์พัฒนาศักยภาพบุคคลเพื่อความเป็นเลิศ (Human Capital Excellence Center : HCEC) – จัดการเรียนรู้ตลอดชีวิตผ่านเว็บไซต์ <http://www.deep.go.th> โดยปลดล็อกและ

เปิดกว้างให้ภาคเอกชนสามารถเข้ามาพัฒนาเนื้อหา เพื่อให้ผู้เรียน ครู และผู้บริหารทางการศึกษามีทางเลือกในการเรียนรู้ที่หลากหลาย และตลอดเวลาผ่านแพลตฟอร์มด้านการศึกษาเพื่อความเป็นเลิศ (Digital Education Excellence Platform : DEEP) ให้ผู้เรียน ครู ผู้บริหารทางการศึกษามีแผนพัฒนารายบุคคลผ่านแผนพัฒนารายบุคคลสู่ความเป็นเลิศ (Excellence Individual Development Plan: EIDP) จัดทำ “คู่มือมาตรฐานโรงเรียน” เพื่อกำหนดให้ทุกโรงเรียนต้องมีพื้นฐานที่จำเป็นการสร้างความสามารถในการแข่งขัน มุ่งเน้นการศึกษาเพื่อทักษะอาชีพและการมีงานทำด้วยคุณภาพ โดยสร้างค่านิยมอาชีวศึกษา และเติมเต็มช่องว่างระหว่างทักษะ (Full fill Skill Gaps) โดยขยายและยกระดับอาชีวศึกษาทวิภาคีสู่คุณภาพมาตรฐาน เน้นร่วมมือกับสถานประกอบการชั้นนำ (Tailor-made Curriculum) ขับเคลื่อนความร่วมมือการจัดการอาชีวศึกษาระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนสู่มาตรฐานนานาชาติ มุ่งเน้น Re-Skills, Up Skill และ New Skill การฝึกอบรมวิชาชีพระยะสั้น รวมทั้งผลิตกำลังแรงงานที่มีคุณภาพตามความเป็นเลิศของแต่ละสถานศึกษาและตามบริบทของพื้นที่ เพื่อตอบโจทย์การพัฒนาประเทศและสถานประกอบการมุ่งเน้นพัฒนาศูนย์ประสานงานกลางการผลิตและพัฒนาากำลังคนอาชีวศึกษา (TVET Excellence Center) สู่มาตรฐานสากล ผลิตอาชีวะพันธุ์ใหม่ รวมถึงการนำนวัตกรรม Digital เพื่อมุ่งสู่การอาชีวศึกษาดิจิทัล (Digital College) มุ่งเน้นพัฒนาศักยภาพผู้เรียนอาชีวศึกษา ให้เป็นผู้ประกอบการ พัฒนาทักษะการเรียนรู้ผู้เรียนเพื่อการดำรงชีวิตให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์และทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 (Technical Vocational Education and Training : TVET, Student Skill Set) รวมทั้งให้ความร่วมมือในการพัฒนาขีดความสามารถของผู้เรียนผ่านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพในต่างประเทศและการแข่งขันในเวทีระดับนานาชาติ มุ่งเน้นการเพิ่มปริมาณผู้เรียนในหลักสูตรอาชีวศึกษา สร้างภาพลักษณ์สถานศึกษาอาชีวศึกษาเพื่อดึงดูดให้ผู้สนใจเข้ามาเรียนสนับสนุนให้สถานศึกษาอาชีวศึกษาบริหารจัดการอย่างมีคุณภาพ และจัดการเรียนการสอนด้วยเครื่องมือปฏิบัติที่ทันสมัยสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษา ขับเคลื่อนพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา ให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา พ.ศ. 2562 ส่งเสริมให้ผู้เรียนที่ยุติการศึกษา ทั้งก่อนและหลังสำเร็จการศึกษาภาคบังคับให้ได้รับโอกาสทางการศึกษาจนสำเร็จการศึกษาภาคบังคับการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เสริมสร้างการรับรู้ ความเข้าใจ ความตระหนักและส่งเสริมคุณลักษณะและพฤติกรรมที่พึงประสงค์ด้านสิ่งแวดล้อม รวมทั้งการปรับตัวรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ส่งเสริมการพัฒนาสิ่งประดิษฐ์และนวัตกรรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ให้สามารถเป็นอาชีพ และสร้างรายได้การพัฒนาการศึกษาเพื่อความมั่นคง ฝ่าระงภัยทุกรูปแบบที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน ครู และสถานศึกษาการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการปฏิรูปองค์การเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และความเป็นเอกภาพของหน่วยงาน ปรับปรุงกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศต่าง ๆ ที่เป็นอุปสรรคและข้อจำกัดในการดำเนินงาน โดยคำนึงถึงประโยชน์ของผู้เรียนและประชาชน ตลอดจนกระทรวงศึกษาธิการโดยรวม ยกระดับการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสใน

การดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (Integrity and Transparency Assessment : ITA) ของหน่วยงานในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ พัฒนาระบบฐานข้อมูลด้านการศึกษา (Big Data) (กระทรวงศึกษาธิการ, 2565)

จากที่กล่าวมาข้างต้นการจัดการศึกษาในปัจจุบันต้องปรับเปลี่ยนให้ตอบสนองกับทิศทางการผลิตและการพัฒนากำลังคนดังกล่าว โดยมุ่งเน้นการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะในศตวรรษที่ 21 เพื่อให้ได้ทั้งความรู้และทักษะที่จำเป็นต้องใช้ในการดำรงชีวิต การประกอบอาชีพและการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ

2. ปัญหาและอุปสรรค:

โรงเรียนคุณภาพประจำตำบลขนาดเล็กในโครงการส่งเสริมโรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้มีปัญหาและอุปสรรค ดังนี้

1. ขาดทรัพยากร: อาจไม่สามารถเข้าถึงทรัพยากรได้เพียงพอ เช่น ครูที่มีคุณภาพ สื่อการสอน และเทคโนโลยี ซึ่งอาจเป็นอุปสรรคคุณภาพการศึกษา
2. โครงสร้างพื้นฐานที่จำกัด: ไม่มีโครงสร้างพื้นฐานที่เพียงพอ เช่น ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ และห้องสมุด ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมการเรียนรู้และคุณภาพการศึกษาโดยรวม
3. เงินทุนจำกัด: ไม่มีเงินทุนเพียงพอที่จะลงทุนในทรัพยากรและโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา
4. การมีส่วนร่วมของชุมชนจำกัด: อาจเผชิญกับความท้าทายในการมีส่วนร่วมของชุมชนเนื่องจากปัจจัยต่างๆ เช่น ระยะทาง การขาดความตระหนักและอุปสรรคทางวัฒนธรรม
5. การเข้าถึงการฝึกอบรมและการพัฒนาวิชาชีพอย่างจำกัด: ครูและบุคลากรทางการศึกษาอาจไม่สามารถเข้าถึงการฝึกอบรมและโอกาสในการพัฒนาวิชาชีพ ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อความสามารถในการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ

3. รูปแบบหรือแนวคิดหนึ่งที่ส่งเสริมโรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้

1. พัฒนาหลักสูตรที่ครอบคลุม: ควรรวมถึงโปรแกรมการศึกษาที่ผ่านการคิดมาอย่างดี ซึ่งได้รับการออกแบบมาเพื่อตอบสนองความต้องการของนักเรียนทุกคน ควรพัฒนาหลักสูตรร่วมกับครูผู้ปกครอง ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและชุมชน

2. สร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้: ควรมองว่าโรงเรียนเป็นชุมชนของผู้เรียน ซึ่งครู นักเรียน และผู้ปกครองทำงานร่วมกันเพื่อสร้างสภาพแวดล้อมที่สนับสนุนและมีส่วนร่วม ซึ่งสามารถทำได้ผ่านการประชุม เวิร์กช็อป และกิจกรรมต่างๆ เป็นประจำ

3. ส่งเสริมการเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง: ควรส่งเสริมให้นักเรียนเป็นเจ้าของการศึกษาของตน โดยครูจะทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวกในการชี้แนะและสนับสนุนการเรียนรู้ของพวกเขา ซึ่งสามารถทำได้ผ่านการเรียนรู้ตามกิจกรรม โครงการกลุ่ม และวิธีการเรียนรู้แบบอื่นๆ โดยเน้นนักเรียนมีส่วนร่วม

4. ส่งเสริมการทำงานร่วมกันของครู: ครูควรได้รับการสนับสนุนให้ทำงานร่วมกันเพื่อแบ่งปันแนวปฏิบัติที่ดีที่สุด

โรงเรียนคุณภาพประจำตำบลขนาดเล็กในโครงการส่งเสริม โรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ ควรมุ่งเน้นไปที่ประเด็นหลัก ได้แก่

- (1) การสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกันของโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้
 - (2) การเพิ่มขีดความสามารถของครูเพื่ออำนวยความสะดวกให้กับชุมชนแห่งการเรียนรู้ และ
 - (3) การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและสมาชิกในชุมชนในการส่งเสริมชุมชนแห่งการเรียนรู้
- และ
- (4) ความสามารถบริหารจัดการ และวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา

การสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกัน:

การสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกันของโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งหมด ซึ่งรวมถึงการจัดการประชุมเชิงปฏิบัติการ การสนทนากลุ่มกับครู ผู้ปกครอง และสมาชิกในชุมชน เพื่อระบุลักษณะของชุมชนแห่งการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับบริบทของชุมชน รวมทั้งวิสัยทัศน์ร่วมกันเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินกิจกรรม

การเพิ่มขีดความสามารถของครู:

การเพิ่มขีดความสามารถของครูเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ชุมชนแห่งการเรียนรู้ สิ่งนี้เกี่ยวข้องกับการให้โอกาสในการพัฒนาวิชาชีพแก่ครูเพื่อเรียนรู้เกี่ยวกับชุมชนแห่งการเรียนรู้และพัฒนาทักษะและความสามารถที่จำเป็นเพื่ออำนวยความสะดวก กิจกรรมการพัฒนาทางวิชาชีพรวมถึงการฝึกอบรมเกี่ยวกับการสอบถามร่วมกัน การประเมินเพื่อการเรียนรู้และการใช้ข้อมูลเพื่อแจ้งคำแนะนำหรือข้อเสนอแนะ

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและสมาชิกชุมชน:

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและสมาชิกชุมชนในการส่งเสริมชุมชนแห่งการเรียนรู้ ซึ่งรวมถึงการทำให้กิจกรรมเข้าถึงชุมชน เช่น การประชุมผู้ปกครองและครู การประชุมชุมชน และการเยี่ยมชมโรงเรียน จุดมุ่งหมายคือการเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและสมาชิกในชุมชนได้เรียนรู้เกี่ยวกับชุมชนแห่งการเรียนรู้และมีส่วนร่วมในกิจกรรม

ความสามารถบริหารจัดการ และวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา

ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการกำหนดประสบการณ์การศึกษาของนักเรียน ความสามารถในการจัดการและวิสัยทัศน์ที่สำคัญที่ผู้บริหารควรมี ได้แก่

1. ทักษะการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ: ผู้บริหารสถานศึกษาควรสื่อสารกับครู นักเรียน ผู้ปกครอง และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่น ๆ ในชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น ให้ข้อเสนอแนะที่ชัดเจน และเสนอความคิดเห็นที่สร้างสรรค์ได้

2. ทักษะความเป็นผู้นำที่เป็นแรงบันดาลใจ: ผู้บริหารสถานศึกษา ควรสามารถ เป็นผู้นำที่เป็นแรงบันดาลใจและกระตุ้นให้ครู นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ควรกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน สร้างวัฒนธรรมโรงเรียนเชิงบวก และตัดสินใจเรื่องยาก ๆ ได้เมื่อมีสถานการณ์ที่ไม่คาดถึง

3. การคิดแบบมีวิสัยทัศน์: ผู้บริหารสถานศึกษาควรมองเห็นภาพใหญ่และพัฒนาวิสัยทัศน์ระยะยาวสำหรับสถานศึกษา เช่น สามารถระบุแนวโน้มและคาดการณ์ความท้าทายในอนาคต และพัฒนากลยุทธ์เพื่อจัดการกับปัญหาเหล่านั้น

4. ทักษะการจัดองค์กร: ผู้บริหารสถานศึกษา ควรสามารถจัดการงานและลำดับความสำคัญต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถพัฒนาและดำเนินการตามนโยบายและระเบียบปฏิบัติ จัดการงบประมาณ และประสานงานทรัพยากรเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ของนักเรียน

5. แนวคิดเชิงนวัตกรรม: ผู้บริหารสถานศึกษาควรเปิดรับแนวคิดใหม่ๆ และเต็มใจที่จะทดลองแนวทางใหม่ๆ ในการเรียนการสอน สามารถระบุเทคโนโลยีที่เกิดขึ้นใหม่และแนวโน้มในการสอน และนำไปใช้ในสถานศึกษาเพื่อปรับปรุงผลการเรียนของนักเรียน

สรุป

โรงเรียนคุณภาพประจำตำบลขนาดเล็กในโครงการส่งเสริม โรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ ต้องอาศัยความร่วมมือจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งหมด ด้วยการสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกัน การเพิ่มขีดความสามารถของครู การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและสมาชิกในชุมชน ความสามารถบริหารจัดการ และวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อตอบสนองกับทิศทางการผลิตและการพัฒนากำลังคนดังกล่าว โดยมุ่งเน้นการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะในศตวรรษที่ 21 เพื่อให้ได้ทั้งความรู้ และทักษะที่จำเป็นต้องใช้ในการดำรงชีวิต การประกอบอาชีพและการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2559). ปฏิรูปการศึกษาเพื่ออนาคตประเทศไทย มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน นโยบายด้านการศึกษานายกรัฐมนตรี(พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา) พิมพ์ครั้งที่ 2, 21 เซ็นจูรี่จำกัด:กรุงเทพมหานคร.
- _____, (2562). โรงเรียนคุณภาพประจำตำบล.สืบค้น 18 สิงหาคม 2565, จาก <https://www.moe.go.th>.
- _____, (2565). ข่าวประชาสัมพันธ์นโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ ปีงบประมาณ พ.ศ.2565. สืบค้น 19 สิงหาคม 2565, จาก <https://www.moe.go.th>.
- _____, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2565). สพป.หนองคาย เขต 1 จัดอบรมโครงการส่งเสริมโรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ (School as learning community : SLC) เพื่อพัฒนาสมรรถนะพลเมืองรุ่นใหม่. สืบค้น 19 สิงหาคม 2565, จาก <https://www.obec.go.th/archives/674961>
- EDUCA. (ออนไลน์). แนวคิดโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ SLC - School as Learning Community. สืบค้น 21 สิงหาคม 2565, จาก <https://www.educathai.com/knowledge/articles/481>

บูรณาการสุนทรียศาสตร์ในทางโลก และ ทางธรรม เพื่อปรับใช้ในชีวิต

Integration of worldly aesthetics and

Moral aesthetics to apply them in life

พระครูใบฎีกาวิศัลย์ ใต้ศรีโคตร

Phrakhrubadika Taveesak Taisrikhot

พระมหาสราวุธ โพธิ์ศรีขาม

Phramaha Sarawut Phosrikham

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์เลย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University Loei Buddhist College, Thailand

Received November 6, 2022, Revised December 2, 2022, Accepted January 4, 2023

บทคัดย่อ

สุนทรียศาสตร์ทางโลก หรือ ความงามอย่างสมมติสัจจะ อันเป็นความงามตามภาษาโลกที่เกิดขึ้นจากการปรุงแต่งของประสาทสัมผัสทั้ง 5 ได้แก่ ตา หู จมูก ลิ้น และ กาย แม้ความงามเหล่านี้จะวิจิตรเพียงใดก็มีใช้สิ่งยั่งยืน จึงไม่ควรยึดมั่นถือมั่น แต่ที่พรรณนาความงามอย่างพิศดารก็เพื่อให้มนุษย์เกิดศรัทธาในการให้ทาน รักษาศีล และ เจริญภาวนา ส่วนสุนทรียศาสตร์ทางธรรม หรือ ความงามอย่างปรมาตมสัจจะ อันเป็นความงามจริงแท้ เป็นเรื่องของการปฏิบัติตามธรรมวินัย คือ การละเว้นชั่วด้วยกาย วาจา ใจ เรียกว่า ศีลงาม การเพียรพยายามปฏิบัติธรรม เรียกว่า ธรรมงาม การหลุดพ้นจากอาสวะกิเลส เรียกว่า ปัญญางามสุนทรียศาสตร์ทางโลก และ สุนทรียศาสตร์ทางธรรม จะเกื้อกูลกันและกัน ฉะนั้น ในการนำสุนทรียศาสตร์ทางโลก และ ทางธรรม มาปรับใช้ในชีวิตจึงต้องให้เป็นไปอย่างสมดุลย์

คำสำคัญ: บูรณาการ, สุนทรียศาสตร์, สุนทรียศาสตร์ทางโลก, สุนทรียศาสตร์ทางธรรม

Abstract

Secular aesthetics or hypothetical aesthetics, it is a worldly beauty that arises from the manipulation of the five senses: eye, ear, nose, tongue, and body. No matter how beautiful these beauties are, they are not lasting. Therefore, should not be entrusted with. But the strange portrayal of external beauty is for people to have faith in giving alms, keeping precepts, and meditating.

As for the Moral aesthetics, or the beauty of absolute truth. It is about the practice of Dhamma and Discipline, which is to abstain from evil by body, speech, and mind, which is called moral virtue. Efforts and efforts to practice the Dharma is called the beautiful Dharma, breaking free from the taint of defilements is called the beauty of wisdom.

Secular aesthetics and Moral aesthetics and support each other. Therefore, bringing both to apply in life, it must be harmonious.

Keywords: Integration, Aesthetics, Secular aesthetics, Moral aesthetics

บทนำ

สุนทรียศาสตร์เป็นสาขาหนึ่งของปรัชญาว่าด้วยเรื่องความสวย ความงาม ความไพเราะ ความมีศิลปะ สามารถรับรู้ได้ด้วยประสาทสัมผัส แล้วเกิดความรู้สึกปีติยินดี อิ่มเอมใจ พอใจ และชื่นชมในสิ่งต่างๆ ในธรรมชาติ และสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น อารมณ์เหล่านี้คือ สุนทรียะ หรือ ความงาม เช่น บทกวี ศิลปะประเพณี ศิลปะดนตรี ศิลปะการแสดง ตลอดจนทัศนศิลป์ ต่างก็มีสาระว่าด้วยความงามในมุมมองเดียวกัน กล่าวคือ เพื่อเปลี่ยนแปลงโลกให้สวยงาม ไพเราะ สนุกสนาน น่าคิด น่าจดจำ หรือน่าตื่นเต้น มากกว่าโลกที่เป็นอยู่ตามธรรมชาติ สุนทรียศาสตร์ที่ก่อให้เกิดรูปแบบศิลปะแฝงอยู่ในร่มเงาของพุทธศาสนา ซึ่งเป็นส่วนที่ถูกนำมาพอกพูนเป็นเปลือกห่อหุ้มแก่นภายใน มุมมองดั้งเดิมของพุทธ ปฏิสันต่อสิ่งที่ผลิตเพลิ้นอันเกิดจากความงามของโลก ซึ่งถือว่านอกจากจะไม่ใช่อันเป็นสาระต่อสัจจะเบื้องต้นกับชีวิตแล้ว ยังเป็นสิ่งที่ลวงให้หลงไปตามความรู้สึกในขณะสัมผัส สิ่งดังกล่าวทั้งหมดควร

หลีกเลี่ยงไปสู่มิติสัจธรรม นำชีวิตอันเป็นวิธีการหลุดพ้นทุกข์ได้ ด้วยขอบเขตของศิลปะสุนทรียะเป็นตัวกำกับ แต่หากลองปรับการมองจากแนวคิดที่ว่าด้วยศาสนาสู่แนวคิดของปรัชญา ก็เป็นศาสนาที่ไม่ใช่เรื่อง ลึกกลับแต่อย่างใด ในทางตรงกันข้ามกลับมีเหตุผลรองรับ พร้อมกับการนำมาพิสูจน์ เพื่อสัมผัสกับความ จริงได้ทุกแง่มุมในเชิงปฏิบัติ (เครือจิต ศรีบุญนาถ, 2542.)

จากคำกล่าวของนักวิชาการท่านนี้ จึงทำให้ผู้เขียนเชื่อมโยงมุมมองของสุนทรียะทางโลก อันเป็น ความจริงทางโลก หรือปรัชญา กับ สุนทรียะทางธรรม อันเป็นความจริงทางธรรม เพื่อนำคุณค่าความ งามทางโลก และ ทางธรรม ไปใช้ในการดำเนินชีวิต

ความหมายของสุนทรียศาสตร์

สุนทรียศาสตร์มาจากศัพท์ว่า สุนทร+ศาสตร์ วิชาที่ว่าด้วย ความซาบซึ้ง ในคุณค่าของสิ่ง งดงามไพเราะ หรือรื่นรมย์ ไม่ว่าจะเป็นธรรมหรือในงานศิลปะ ส่วนใหญ่จะออกมาในลักษณะปรัชญา หรือทฤษฎี ทั้งในเชิง จิตวิทยา จริยศาสตร์ สังคมศาสตร์ รวมไปถึงการวิจารณ์ศิลปะและรสนิยม ความรู้สึกนี้เจริญได้ด้วยประสบการณ์หรือการศึกษา อบรม ฝึกฝน จนเป็นอุปนิสัยก่อเกิดเป็นรสนิยม (taste) ซึ่งย่อมจะแตกต่างกันไปในแต่ละบุคคล (The Royal Institute, 2530)

ส่วนคำว่า Aesthetics มาจากรากศัพท์ภาษากรีกโบราณ คำว่า aesthetikos บางครั้งใน ภาษาอังกฤษอาจจะเขียนได้สองแบบ คือ Aesthetics และ Esthetics ตามความหมายดั้งเดิมนั้น แปลว่า ความไวต่อความรู้สึก (sensitive) ความตื่นตื้น (sentient) หรือสิ่งที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ ความรู้สึกซึ่งจะได้มาจากภาษากรีกว่า aisthanomai แปลว่า ฉันรับรู้, ฉันรู้สึก, ฉันสัมผัสได้ (I perceive, feel, sense) (Nigel Wilson, 2010)

แลงเฟลด์ (Langfeld) กล่าวว่า “ความงามไม่ได้ขึ้นอยู่กับบุคคลเพียงอย่างเดียว และไม่ได้ขึ้นอยู่กับวัตถุ เพียงอย่างเดียว แต่ขึ้นอยู่กับทั้งสองสิ่งคือ จิตและวัตถุ” (อมร โสภณวิเชษฐวงศ์, 2520)

รวมความแล้วก็เป็นวิชาที่ว่าด้วย ความงาม ความซาบซึ้ง ในคุณค่าของสิ่งนั้นๆ ทั้งในธรรมชาติและสิ่งที่ มนุษย์สร้างขึ้น แต่ที่น่าสังเกตตามคำกล่าวของพระราชวรมุนี (ประยูร ธมฺมจิตโต) ที่ว่า “สุนทรียศาสตร์ ในปรัชญาตะวันตก ส่วนใหญ่ไม่มีความเกี่ยวเนื่องในศาสนาโดยตรง โดยปรัชญาเมธีแต่ละท่านมีอิสระใน กรอบความคิดของตนเอง และนำเสนอทฤษฎีตามความคิดของตนเองได้ค่อนข้างอิสระ จนบางครั้งมี ความขัดแย้งกับศาสนจักรและอาณาจักร ทำให้ปรัชญาเมธีหลายคนถูกลงโทษโทษและถูกประหารชีวิต ดังเช่น โสกราตีส” (พระราชวรมุนี ,ประยูร ธมฺมจิตโต, 2544)

บทความนี้จึงใคร่ค้นหาความลงตัวของปรัชญา เพื่อนำมาปรับใช้ในชีวิตประจำวัน ดังนี้

สุนทรียศาสตร์ในทางโลก

สุนทรียศาสตร์ทางโลกที่จะค้นหาในที่นี้จะยกตัวอย่างจากพระไตรปิฎกมาบางส่วนเท่านั้น เช่น

1. สุนทรียศาสตร์ของสรีระร่างกาย เช่น ในคาถาธรรมบท กล่าวถึงลักษณะเบญจกัลยาณี ของพระนางวิสาขา ว่า “ผมของหญิงผู้มีบุญมาก เป็นเช่นกับกำหางนกยูง แก่ปล่อยระชายผ้านุ่งแล้วกลับมีปลายงอนขึ้นตั้งอยู่นี้ชื่อว่า ผมงาม, ริมฝีปากเช่นกับผลตำลึงสุกถึงพร้อมด้วยสีเรียบชิตสนิทนี้ชื่อว่า เนื้องาม, ฟันขาวเรียบไม่ห่างกัน งดงามดุจจระเขียบแทงสังข์ที่เขาขัดสีแล้วนี้ชื่อว่า กระจุกงาม, ผิวพรรณขอประหนึ่งพวงดอกกรณินารนี้ชื่อว่า ผิวงาม, กิเลสผืนผ้าตลอดแล้วตั้ง 10 ครั้ง ก็เหมือนตลอดครั้งเดียวยังสาวพรึงอยู่เพียวนี้ชื่อว่า วัยงาม ดังนี้แล”(ขุ.ธ.(ไทย), 41/14/77)

ในมโหสถชาดก กล่าวถึงความงามของพระนางนันทาเทวี ว่า “พระนางนันทาเทวีทรงพระโฉมงามทั่วทั้งสรรพางค์ ทรงพระภูษาโกสโลย มีพระสรีระเหลืองอร่าม มีสายรัดพระองค์งามด้วยทองคำ ..พระนางนันทาเทวีมีพระบาทแดงสดใส ทรงพระโฉมงาม มีสายรัดพระองค์เป็นแก้วมณีแกมทองคำ มีดวงพระเนตรดั่งนัยน์ตานกพิราบ มีพระสรีระงาม มีพระโอษฐ์แดงดังลูกตำลึงสุกสะอิดสะเอ้ง มีบันพระองค์เล็กเรียวดั่งถ่านาคดกที่เกิดดีแล้ว และเหมือนกาญจน์ไพที มีพระเกศยาวดำ มีปลายงอนขึ้นเล็กน้อย มีดวงพระเนตรเชื่องดุจดวงตาของลูกเนื้อทรายที่เกิดดีแล้ว และดุจเปลวเพลิงในฤดูหนาว เหมือนแม่น้ำไกลภูผาอันธารดาซไปด้วยไม้ไผ่ต้นเล็กๆ พระนางมีพระพลางามดั่งวงอัยรา ที่สำคัญมีพระถันยุคลดงคู้ผลมะพลับ มีพระสัณฐานสันทัด ไม่สูงนัก ไม่ตํานัก มีพระโขนงพองาม ไม่มากนัก”(ขุ.ชา. ม.(ไทย), 28/753- 759/299-300.)

“ในอัมมพุชาดก ว่าด้วยเทพธิดาอัมมพุสา “ร่างกายมีกลิ่นหอมด้วยจันทน์เหลือง เท้าทั้ง 2 ของเธออ่อนละมุนสะอาดหมดจดไม่แห้งเหี่ยว ลำขาของเธอเป็นปล้องๆ เหมือนกับงวงช้าง สะโพกของเธอเกลี้ยงเกลากลมกลึงผิวงายสวยงามเหมือนแผ่นกระดานสะกา นาภีของเธอตั้งอยู่เรียบร้อยดีเหมือนฝักดอกอุบล ปรากฏได้แต่ไกลเหมือนเกสรดอกอัญชันเขียว ถันเกิดที่ทรงงอกทั้งคู่หาขั้วมิได้ เติ่งเต้าสวยงามทรงเกษียรสไวไม่หย่อนยาน ลำคอของเธอยาวประดุจลำคองานเนื้อทรายเปล่งปลั่งดั่งพื้นแผ่นทองคำ ริมฝีปากของเธองามเปล่งปลั่งดั่งลิ้นหัวใจห้องที่ 4 ฟันของเธอทั้งข้างบนข้างล่างขัดสีได้อย่างเลิศด้วยไม้ชำระฟันเกิดขึ้น 2 คราว ดวงเนตรทั้ง 2 ของเธอดำขลับตามขอบดวงตาเป็นสีแดงเปล่งปลั่งดั่งเมลิทมะกล่ำทั้งยาวทั้งกว้างดูสวยงาม เส้นผมที่งอกขึ้นที่ศีรษะของเธอไม่ยาวเกินไปเกลี้ยงเกลาติดตกแต่งด้วยหวีทองคำมีกลิ่นหอมเหมือนกลิ่นจันทน์”(ขุ.ชา.จตุตถาสี (ไทย), 27/108- 117/ 613-614.)

สุนทรียะในสรีระร่างกายของพระนางเหล่านี้ เป็นที่ชื่นชมแก่ผู้พบเห็นใครๆก็อยากเป็นอยากครอบครอง แต่ดูเหมือนจะขัดกับคำสอนของพระพุทธเจ้าที่บอกว่า ให้เพ่งมุนุษย์เป็นอสุภะแล้วจะเห็นธรรม ฉะนั้น พุทธศาสนิกชนจึงควรศึกษาพุทธศาสนาให้ลึกซึ้ง

สุนทรียศาสตร์ของวัตถุสิ่งของ

ในมหาภารตนิพนธ์ ว่าด้วยมหาภารตนิพนธ์ “รถคันนี้คลุมด้วยชายทอง วิจิตรด้วยรัตนะต่างๆ เป็นอันมาก เอิกอึงน่าพลิตเพลินดี มีรัศมีรุ่งเรือง โชติช่วงด้วยหมู่เทพ..รถคันนี้ดาราด้วยลวดลายวิจิตรมิใช่น้อย เสียงของกงฟิงไฟระจาดุจดนตรี ที่องรงดงามตกแต่งแก้วมณีวิจิตร ม้าเหล่านี้ผูกสอดแล้วแก้วมณีสูงใหญ่ว่องไว มีกำลังเร็วมาก รูใจของท่าน วังไปได้รวดเร็วดังใจนึก เหล่าอัปสรทั้งหลายยืนประนมมือเด่นอยู่บนรถ เธอเหล่านั้นสวมทองตันแขน แต่งองค์ดี เอวส่วนกลางงาม มีขาและถันสมบูรณ์ นิ้วมือกลม หน้าสายน่าชม อัปสรพวกอื่น ๆ ที่ยืนประนมมือเด่นอยู่บนรถ มีช่องผงาม เป็นสาวรุ่น ๆ มีผมสอดแซมด้วยแก้วทับทิมและดอกไม้ว”(ขุ.เปต.(ไทย), 48/518 -520)

ดังนั้น สุนทรียะทางโลก ก็คือ ความงามภายนอกที่เกิดจากประสาทสัมผัสทั้ง5 ได้แก่ ตา หู จมูก ลิ้น และ กาย ประดับแต่งขึ้นมา ดูเหมือนว่าความงามเหล่านั้น จะขัดกันกับคำสอนของพระพุทธเจ้าที่ว่า ให้ละให้วางอย่าหลงใหลในความงามจะนำไปสู่ทุกข์ พระพุทธศาสนาเป็นศาสตร์ที่ลึกซึ้งเราจึงควรศึกษาและพิจารณาต่อไป

สุนทรียศาสตร์ในทางธรรม

ในศีลวิมังสาตก ว่าด้วยการพิจารณาอันสงฆ์ของศีล “ได้ยินว่าศีลเป็นสิ่งที่งาม ศีลเป็นสิ่งที่ยอดเยี่ยมในโลก ดูเถิด นาคที่มีพิษร้ายแรงยังไม่เบียดเบียนใคร ๆ เพราะสำนึกอยู่ว่าตนมีศีล”(ขุ.ชา.จตุกก.(ไทย), 27/117/180.)

พระวินัยปิฎก ปิรवार เอกุตตริกนัย จตุกกวาร กล่าวถึงความงามในบริษัทมี 4 อย่าง คือ

1. ภิกษุผู้มีศีล มีธรรมงาม จัดเป็นผู้งามในบริษัท
2. ภิกษุณีผู้มีศีล มีธรรมงาม จัดเป็นผู้งามในบริษัท
3. อุบาสกผู้มีศีล มีธรรมงาม จัดเป็นผู้งามในบริษัท
4. อุบาสิกาผู้มีศีล มีธรรมงาม จัดเป็นผู้งามในบริษัท (วิ.ป.(ไทย), 8/324/456.)

ในสังฆโสภณสูตร กล่าวว่า “บุคคลใดเป็นผู้ฉลาด และ กล่าวหาญ เป็นผู้สดับมาก และทรงจำธรรม เป็นผู้ประพาสธรรมสมควรแก่ธรรม บุคคลเช่นนั้นนั้น เรียกว่าผู้ยังหมู่ให้งาม ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก และอุบาสิกา เป็นผู้มีศรัทธา สมบูรณ์ด้วยศีล เป็นพหูสูต บุคคลเหล่านี้แลยังหมู่ให้งาม บุคคลเหล่านี้เป็นสังฆโสภณ(ผู้ยังหมู่ให้งาม) แท้จริง”(อง.จตุกก.(ไทย), 35/7/18.)

ในกัลยาณสูตร ว่าด้วยศีลงามธรรมงามปัญญางาม “ภิกษุผู้มีศีล มีธรรมงาม มีปัญญางาม เรา กล่าวว่า เป็นพระอรหันตชินาสพ อยู่จบพรหมจรรย์ เป็นบุรุษผู้สูงสุดในธรรมวินัยนี้..ภิกษุใดไม่มีการทำชั่วด้วย กาย วาจา ใจ..กล่าวภิกษุผู้มีหิรินั้นแล้วว่ามีศีลงาม..ภิกษุใดเจริญดีแล้วซึ่งธรรมทั้งหลาย อันให้

ถึงอริยมรรคญาณเป็นเครื่องตรัสรู้ที่ตนได้บรรลุแล้ว..กล่าวถึงผู้ไม่มีกิเลสเครื่องพูนขึ้นนั้นแล้ว ผู้มีธรรมอันงาม..ก็รู้ชัดซึ่งความสิ้นไปแห่งทุกข์ของตนในอภิญญาแล้ว..กล่าวถึงผู้ไม่มีอาสวะ สมบูรณ์ด้วยธรรมเหล่านั้นผู้ไม่มีทุกข์ ตัดความสงสัยได้แล้ว ไม่อาศัยละกิเลสทั้งหมดในโลกทั้งปวงนั้นแล้ว ผู้มีปัญญางาม”(ขุ.อิติ.(ไทย), 45/277/602-604.)

จากตัวอย่างที่นำมาแสดงนี้ ทำให้เห็นว่า สุนทรียะทางธรรม เป็นเรื่องของการปฏิบัติธรรมวินัย คือ การละเว้นชั่วด้วยกาย วาจา ใจ เรียกว่า ศีลงาม การเพียรพยายามปฏิบัติธรรม เรียกว่า ธรรมงาม การหลุดพ้นจากอาสวะกิเลส เรียกว่า ปัญญางาม จะเห็นว่าในพระไตรปิฎกได้กล่าวถึงสุนทรียะศาสตร์ในทางโลก และ ทางธรรม ในหลายแง่มุมทั้งเชิงรูปธรรม และ นามธรรม แต่การกล่าวถึงสุนทรียศาสตร์ในทางโลก และ ทางธรรม ข้างต้น เป็นเพียงการกล่าวในภาพรวม ยังไม่ใช่สารัตถะที่จะได้จากสุนทรียะเหล่านั้น ต่อไปนี้คือ การวิเคราะห์สารัตถะที่จะได้จากความงามในทางโลก และ ทางธรรม

วิเคราะห์สุนทรียะในทางโลก และ ทางธรรม

จากการศึกษาสุนทรียศาสตร์ในทางโลกที่ยกมาพอเป็นตัวอย่าง อันได้แก่ สุนทรียะสี่ระทางร่างกาย สุนทรียะจากวัตถุสิ่งของ ซึ่งเป็นความงามภายนอก ส่วนสุนทรียศาสตร์ในทางธรรม อันเป็นความงามทางด้านจิตใจ ในหัวข้อนี้จะวิเคราะห์ถึงสารัตถะแห่งสุนทรียศาสตร์ในทางโลก และ ทางธรรม เพื่อนำมาใช้ในการดำเนินชีวิตต่อไป ดังนี้

1. พระพุทธเจ้าจะตรัสถึงสุนทรียะทางโลก จากนั้นจึงแสดงเหตุปัจจัยการได้มาซึ่งสุนทรียะทางโลก เช่น ในวันทวิมาน “ครั้งเกิดเป็นมนุษย์อยู่ในมนุษย์โลก ดิฉันเห็นสมณะทั้งหลายผู้มีศีล ให้อาหารทั้งหลายทำใจให้เลื่อมใส อนึ่ง ดิฉันปลื้มใจได้กระทำอัญชลี เพราะบุญนั้น ดิฉันจึงมีวรรณะเช่นนี้ และ โภคะทุกอย่างที่น่ารักจึงเกิดแก่ดิฉัน”(ขุ.เปต.(ไทย), 48/49/395.)

“นางรินางหนึ่งได้ถวายผ้าอย่างดี สิ่งของอันน่ารักอย่างนี้จึงเลื่อนฐานะได้ทิพยสมบัติอันน่าปลื้มใจ อีกนางหนึ่ง ได้ถวายดอกไม้สำหรับบูชาภิกษุผู้เที่ยวบิณฑบาต อีกนางหนึ่งถวายของหอมสำหรับเจิมที่พระเจดีย์ อีกนางหนึ่งได้ถวายผลไม้รสอร่อย อีกนางหนึ่งได้ถวายอาหารรสเยี่ยม นางหนึ่งได้ถวายของสำหรับเจิมที่เจดีย์ของพระกัสสปทศพล นางหนึ่งยืนอยู่ในน้ำได้ถวายน้ำแก่ภิกษุผู้ฉันจังหันในเรือนางหนึ่งต้องแบ่งส่วนที่ตนได้ออกแจกจ่ายเสียก่อนจึงบริโภค นางหนึ่งเป็นทาสีอยู่บ้านผู้ไม่ถือตัวแบ่งส่วนที่ตนได้ออกแจกจ่าย จึงได้มาเกิดเป็นนางบริจาริกาของท้าวสักกเทวราช ”(ขุ.ชา.(ไทย), 57/337/494-496.)

ใน มหารถวิมาน “ข้าพเจ้าได้เห็นพระพุทธเจ้าผู้ชนะอินทรีแล้วมีความเพียรไม่ทรมาน..ทรงพระนามว่ากัสสปะ ข้าพเจ้าได้เห็นพระองค์ผู้มีสุภาชิตเป็นธง ข้าพเจ้าได้ถวายข้าวและน้ำอันสะอาด ประณีตประกอบด้วยรส และจืด..ข้าพเจ้านั้นมีใจไม่ข้องในอะไรๆ ได้อังคาส(เลี้ยงดู) พระพุทธเจ้าพระองค์นั้น

ด้วยข้าว น้ำ จีวร ของเคี้ยว ของบริโภคน และของลัทธิ จักรวรรดิอยู่ในสวรรค์อันเป็นเทวบุรี” (ขุ.เปต. (ไทย), 48/ 64/522.)

ดังนั้น เหตุปัจจัยของสุนทรียะทางกาย และ สุนทรียะทางวัตถุสิ่งของ มาจากการทำบุญทำทาน การรักษาศีล เป็นต้น ความงามในแง่นี้จึงเป็นผลมาจากการประกอบกรรมดี ดังตัวอย่างข้างต้น

2. พระพุทธเจ้าจะตรัสถึงสุนทรียะทางโลก จากนั้นจึงแสดงให้เห็นว่า สุนทรียะทางโลกเป็นสิ่งที่ไม่มีเที่ยงไม่ควรมียึดมั่นถือมั่น เช่น ในรัฐपालสูตร “จงมาดูอัฐภาพอันวิจิตรมีกายเป็นผล กระสับกระส่าย ไม่มีความยั่งยืนมั่นคง จงมาดูรูปอันวิจิตรด้วยแก้วมณีและกมล มีกระดูกอันหนึ่งหุ้ม ห่อไว้งามพร้อมด้วยผ้า เท้าที่ย้อมด้วยสีแดงสด หน้าที่ไล่ทาด้วยจรรยา พอจะหลอกคนโง่ให้หลงได้ แต่จะหลอกคนผู้แสวงหาฝั่งคือพระนิพพานไม่ได้ ผมที่แต่งให้เป็นแปดลอนงามตาที่เย็บด้วยยาหยอด พอจะหลอกคนโง่ให้หลงได้ แต่จะหลอกคนผู้แสวงหาฝั่งคือ พระนิพพานไม่ได้ กายเน่าอันประดับด้วยเครื่องอลังการ ประดุจหนานยาหยอดอันใหม่วิจิตร พอจะหลอกคนโง่ให้หลงได้ แต่จะหลอกคนผู้แสวงหาฝั่งคือ พระนิพพานไม่ได้” (ม.ม. (ไทย), 21/439/34)

ในสุภาชีวิตกัมพวนิกาเถรีคาถา “ดูก่อนคนตาบอด ท่านยังจะเข้าไปใกล้ร่างที่ว่างเปล่า เหมือนพะยัคคเตที่ปรากฏต่อหน้า โดยอาการลวง เหมือนต้นไม้ทองในความฝัน เหมือนรูปของมายากล ที่นักเล่นกลแสดงกลางฝูงชนว่าเป็นของจริง” (ขุ.เถรี. (ไทย), 54/472/437.)

ในส่วนสุนทรียะของวัตถุสิ่งของ แม้จะวิจิตรพิสดารเพียงใดก็ไม่ให้ยึดมั่น ดังเช่น “เวชยันตปราสาทมีร้อยชั้น ในชั้นหนึ่งๆ มีภูษาการเจ็ดร้อยๆ ในภูษาการแห่งหนึ่งๆ มีนางอัปสรเจ็ดร้อยๆ นางอัปสรผู้หนึ่งๆ มีเทพธิดาผู้บำเรอเจ็ดร้อยๆ ข้าแต่ท่านพระโมคคัลลานะ ท่านปรารถนาเพื่อจะชมสถานที่น่ารื่นรมย์ แห่งเวชยันตปราสาทหรือไม่..ในขณะนั้น ท่านมหาโมคคัลลานะ มีความดำริว่า ท้าวสักกะนี้เป็นผู้ประมาทอยู่มากนัก ถ้ากระไร เราพึงให้ท้าวสักกะนี้สังเวชเกิด จึงบันดาลอิทธิทธิสังขารเอาหัวแม่เท้า กดเวชยันตปราสาทเขย่าให้สั่นสะท้านหวั่นไหว” (ม.ม. (ไทย), 19/438/149-150.)

3. พระพุทธเจ้าจะตรัสถึงสุนทรียะทางโลก จากนั้นจึงแสดงให้เห็นว่า สุนทรียะทางโลก เป็นสิ่งเกื้อกูลแก่การปฏิบัติธรรม เช่น ในมหาทักสสปเถรคาถา “ภูมิจาคเรียงรายไปด้วยแนวต้นกุ่มน่ารื่นรมย์ใจ ก็ก้องด้วยเสียงช้างร้องน่านรื่นรมย์แล้วด้วยภูเขา ย่อมทำเราให้ยินดี ภูเขาเหล่านั้นมีสีเขียวดั่งเมฆงดงาม มีน้ำเย็นทรงความสะอาดไว้ ดารดาษด้วยแมลงค่อมทอง ย่อมทำเราให้รื่นรมย์ใจ ภูเขาเหล่านั้นเปรียบดังปราสาทเขียวชะอุ่มสูงตระหง่านเทียมเมฆ ก็ด้วยเสียงช้างร้องน่านรื่นรมย์ ย่อมทำเราให้ยินดี สถานที่เช่นนั้นเหมาะแก่เราผู้มีใจเด็ดเดี่ยวมุ่งเข้าฌาน เหมาะแก่เราผู้เป็นภิกษุมิใจเด็ดเดี่ยว มุ่งประโยชน์ (ขุ.เถร. (ไทย) 26/1059 – 1073/513-514.)

4. พระพุทธเจ้าจะตรัสถึงสุนทรียะทางธรรม จากนั้นจึงแสดงเหตุปัจจัยการได้มาซึ่งสุนทรียะทางธรรม เช่น เรื่องทาน ศีล ภาวนา ที่กล่าวมาข้างต้น ความงามภายในเป็นความงามทางด้านจิตใจ ซึ่งแท้จริงแล้วความงามทางด้านจิตใจ เป็นปัจจัยแก่ความงามภายนอก กล่าวคือ การทำกุศลกรรม เช่น ให้

ทาน รักษาศีล เจริญภาวนา กุศลเหตุเหล่านี้ทำให้ได้มาซึ่ง ร่างกายงาม สิ่งของบริบูรณ์ ดังที่กล่าวในวันทวิมาน มหารถวิมาน เป็นต้น

5. พระพุทธเจ้าจะกล่าวถึงสุนทรียะทางธรรม จากนั้นจึงแสดงให้เห็นว่า สุนทรียะทางธรรมมีอานิสงส์ยิ่ง เช่น ในบุญกิริยาวัตถุสูตร กล่าวว่า “ทำบุญกิริยาวัตถุที่สำเร็จด้วยทานนิดหน่อย ด้วยศีลนิดหน่อย ไม่เจริญบุญกิริยาวัตถุที่สำเร็จด้วยภาวนาเลย เมื่อตายไป เขาเข้าถึงความเป็นผู้มีส่วนช่วยในมนุษย์ บุญกิริยาวัตถุที่สำเร็จด้วยทานพอประมาณ ด้วยศีลพอประมาณ ไม่เจริญบุญกิริยาวัตถุที่สำเร็จด้วยภาวนาเลย เมื่อตายไปเขาเข้าถึงความเป็นผู้มีส่วนดีในมนุษย์ บุญกิริยาวัตถุที่สำเร็จด้วยทานมีประมาณยิ่ง ด้วยศีลมีประมาณยิ่ง ไม่เจริญบุญกิริยาวัตถุที่สำเร็จด้วยภาวนาเลย เมื่อตายไป เขาเข้าถึงความเป็นสหายแห่งเทวดาชั้นจาตุมหาราช บุญกิริยาวัตถุที่สำเร็จด้วยทานเป็นอดีต ด้วยศีลเป็นอดีต ย่อมก้าวล่วงเทวดาชั้นจาตุมหาราช, ชั้นยามา, ชั้นดุสิต, ชั้นนิมมานรดี, ชั้นปรนิมมิตวสวัตติ โดยฐานะ 10 ประการคือ อายุทิพย์ วรรณทิพย์ สุขทิพย์ ยศทิพย์ อธิปไตยทิพย์ รูปทิพย์เสียงทิพย์ กลิ่นทิพย์ รสทิพย์ โผฏฐัพพทิพย์”(อง.นวก.(ไทย, 37/126/484-486.)

การปรับใช้สุนทรียศาสตร์ทางโลก และ ทางธรรม ในชีวิต

จากการวิเคราะห์สุนทรียะทางโลก และ ทางธรรมข้างต้น สามารถนำมาปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้ ดังนี้

1. ห้ามปฏิเสธหรือทำลายสุนทรียะทางโลก ดังในนิพเพธิกสูตร “อารมณ์อันวิจิตรทั้งหลายในโลกย่อมตั้งอยู่ตามสภาพของตน ส่วนว่าธีรชนทั้งหลายย่อมกำจัดการพอใจในอารมณ์อันวิจิตรเหล่านั้น”(อง.ฉก.(ไทย), 36/334/767-768.)

2. ให้ปฏิบัติต่อสุนทรียะทางโลก ดังในกัลยาณสูตร “ภิกษุใดไม่มีการทำชั่วด้วย กาย วาจา ใจ.. กล่าวภิกษุผู้มีหิรินั้นแล้วผู้มีศีลงาม..ภิกษุใดเจริญดีแล้วซึ่งธรรมทั้งหลาย อันให้ถึงอริยมรรคญาณเป็นเครื่องตรัสรู้ที่ตนได้บรรลุแล้ว..กล่าวภิกษุผู้ไม่มีกิเลสเครื่องพัวพันนั้นแล้ว ผู้มีธรรมอันงาม..ภิกษุรู้ชัดซึ่งความสิ้นไปแห่งทุกข์ของตนในอัฐภาพนี้แล..กล่าวภิกษุผู้ไม่มีอาสวะ สมบูรณ์ด้วยธรรมเหล่านั้นผู้ไม่มีทุกข์ ตัดความสงสัยได้แล้ว ไม่อาศัยละกิเลสทั้งหมดในโลกทั้งปวงนั้นแล้ว ผู้มีปัญญางาม”(ขุ.อิติ.(ไทย), 45/277 /602-604.)

ในปุณณวาทสูตร “รูปที่รู้ได้ด้วยจักขุ อันน่าปรารถนา น่าใคร่ น่าพอใจ เป็นที่รักประกอบด้วยกาม เป็นที่ตั้งแห่งความกำหนดยอยู่แล้ว ถ้าภิกษุเพเลิดเพเลิน พุดถึง ดำรงอยู่ด้วยความติดใจรูปนั้น นันทีย่อมเกิดขึ้นแก่เธอผู้เพเลิดเพเลิน พุดถึง ดำรงอยู่ด้วยความติดใจรูปนั้นได้ เพราะนันทิเกิด เราจึงกล่าวว่า ทุกข์เกิดนะปุณณะ..ถ้าภิกษุไม่เพเลิดเพเลิน ไม่พุดถึง ไม่ดำรงอยู่ด้วยความติดใจรูปนั้น นันทิของเธอย่อมไม่เพเลิดเพเลิน ไม่พุดถึง ไม่ดำรงอยู่ด้วยความติดใจรูปนั้น ย่อมดับไปเพราะนันทิดับ เราจึง

กล่าวว่า ทุกข์ดับนะปุณณะ”(ม.อ. (ไทย) 23/436/755) ส่วน เสี่ยง กลิ่น รส โผฏฐัพพะ อัมมารมณั พระองค์ก็ให้ปฏิบัติเหมือนกัน

บทสรุป

สุนทรียศาสตร์ในทางโลก ซึ่งเป็นความงามภายนอก ส่วนสุนทรียศาสตร์ในทางธรรม อันเป็น ความงามทางด้านจิตใจ เมื่อวิเคราะห์ถึงสาระแห่งสุนทรียศาสตร์ในทางโลก และ ทางธรรม จะเห็น ว่าพระพุทธเจ้าจะตรัสถึงสุนทรียะทางโลก จากนั้นจึงแสดงเหตุปัจจัยการได้มาซึ่งสุนทรียะทางโลก เช่น ในวันทณิมาน ในมหารทณิมาน เป็นต้น ทรงแสดงให้เห็นว่า สุนทรียะทางโลกเป็นสิ่งที่ไม่มีเที่ยงไม่คง ยึด มั่นถาวร เช่น ในรัฐपालสูตร ในสุภาชีวกรรมพจนิกาสภา เป็นต้น ทรงแสดงให้เห็นว่า สุนทรียะทาง โลก เป็นสิ่งที่เกี่ยวเนื่องกับการปฏิบัติธรรม เช่น ในมหาสสสเปตคาถา เป็นต้น ทรงแสดงเหตุปัจจัยการได้มา ซึ่งสุนทรียะทางธรรม เช่น เรื่องทาน ศีล ภาวนา ทรงแสดงให้เห็นว่า สุนทรียะทางธรรม มีอันสยงยิ่ง เช่น ในบุญกิริยาวัตถุสูตร เป็นต้น

เมื่อเห็นความสำคัญเห็นที่มาของความงามในทางโลก และ ทางธรรม แล้ว ก็สามารถนำมาปรับ ใช้ในชีวิตได้ คือ ห้ามปฏิเสธหรือทำลายสุนทรียะทางโลก ดังในนิพเพธิกสูตร เป็นต้น แต่ให้ปฏิบัติต่อ สุนทรียะทางโลก ดังในกัลยาณสูตร เป็นต้น ดังนั้น การศึกษาเรื่องสุนทรียศาสตร์ จึงไม่ควรหลีกเลี่ยง สุนทรียศาสตร์ในทางธรรม เพราะ สุนทรียศาสตร์ทางธรรมครอบคลุมทั้ง ความจริง ความดี ความงาม สุนทรียศาสตร์ในทางธรรมเป็นความงามอันสูงสุด เป็นสัจธรรมสากลที่มนุษย์ทุกคนสามารถมาปรับใช้ ในชีวิตประจำวันได้เป็นอย่างดี

เอกสารอ้างอิง

- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย , กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มหามกุฏราชวิทยาลัย. (2543). พระไตรปิฎกพร้อมอรรถกถาแปล, กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหามกุฏ ราชวิทยาลัย.
- พระราชวรมนู (ประยูร ธมมจิตโต), (2544). ปรัชญากรีก: บ่อเกิดภูมิปัญญาตะวันตก, พิมพ์ครั้งที่ 5, กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์สยาม.
- อมร โสภณวิเชษฐวงศ์ ผศ., (2520). ปรัชญาเบื้องต้น, กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคาแหง.
- Royal Institute. (1987). Dictionary of Art: Thai English. Bangkok : Royal Institute.
- Nigel Wilson. (2010.) Encyclopedia of Ancient Greece. New York : Rutledge.

นวัตกรรมการสื่อสารกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองวิถีใหม่ Communication innovation and new way of political participation

อาลี คาน

Ali Khan

มหาวิทยาลัยยมคร

Magadh University

Received January 17, 2023, Revised February 15, 2023, Accepted March 4, 2023

บทคัดย่อ

การสื่อสารกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองวิถีใหม่ พบว่า กระบวนการสื่อสารทางการเมืองไทยในปัจจุบันประชาชนมิได้เป็นเพียงผู้รับสารจากแหล่งข่าว (รัฐ-สื่อมวลชน) แต่เพียงฝ่ายเดียวอีกต่อไป แต่ประชาชนได้มีการสื่อสารจากล่างขึ้นด้านบนภายในกรอบของสังคม เพื่อสะท้อนให้เห็นถึงความคิดเห็นของประชาชน ได้อย่างเสรีมากขึ้น ซึ่งปฏิภณการสื่อสารของประชาชนอาจมีการแสดงออกที่มีความรุนแรงมากขึ้นตามช่องทางสื่อสารที่เปิดโอกาส เช่น การโทรศัพท์แสดงความคิดเห็นในรายการคุยข่าว การส่งจดหมาย หรือ forward mail การใช้สื่อใหม่ เช่น Facebook Line YouTube แสดงความคิดเห็นทางการเมือง หรืออาจเป็นการเดินประท้วงรวมตัวเพื่อกดดันรัฐบาล ฯลฯ การสื่อสารกับการเมืองจึงมีความสัมพันธ์ระหว่างกันอย่างใกล้ชิด การสื่อสารทางการเมืองยังต้องหาช่องทางการเข้าถึงผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายให้ได้มากที่สุด ดังนั้น นักการเมือง จึงเลือกใช้รูปแบบมาผสมผสานกัน และยังคงคำนึงถึงความถี่ที่เหมาะสมในการใช้สื่อด้วย ในแง่มุมหนึ่ง การสื่อสารทางการเมืองโดยการนำกลยุทธ์การสื่อสารการตลาดแบบผสมผสานมาใช้กันอย่างแพร่หลาย ทั้งการใช้แคมเปญโฆษณา การประชาสัมพันธ์ การตลาดแบบทางตรงด้วยการอาศัยหาเสียง หรือเดินพบปะประชาชนรวมทั้งการสร้างภาพลักษณ์ของพรรค (brand image) นั้น แสดงถึงบูรณาการทางการเมืองที่ได้มีการนำกลยุทธ์ทางการตลาดและสื่อหลาย ๆ แขนงมาใช้ให้เกิดประโยชน์ทางการเมืองให้มากที่สุด ทำให้พรรคการเมืองต่าง ๆ พยายามนำเสนอข้อมูลข่าวสาร นั่นก็คือ การนำเสนอผู้สมัครและการสร้างการสื่อสารทางการเมืองโดยอาศัยการสื่อสารการตลาดเป็นเครื่องมือในการหาเสียงเพื่อ ให้ชนะเลือกตั้ง

คำสำคัญ : นวัตกรรมสื่อสาร

ABSTRACT

Communication with political participation in the new way found that in the current Thai political communication process, people are not just the recipients of news from news sources. (state-media) only one side anymore But people communicate from the bottom up within the framework of society. to reflect public opinion more freely The public's communication reactions may be more violent through communication channels that provide opportunities, such as telephone calls to express opinions on news talk shows, sending letters or forward mail, using new media such as Facebook, Line, YouTube to express opinions. Political or it could be a protest march to put pressure on the government, etc. Communication with politics is therefore closely related. Political communication still needs to find channels to reach as many target groups of voters as possible. Therefore, politicians choose to use a combination of formats. You must also take into account the appropriate frequency of media use. In one aspect Political communication through the widespread use of integrated marketing communication strategies. Both using advertising campaigns.

Keyword: Communication innovation

บทนำ

ในยุคปัจจุบันกับความจริงที่เป็นไปได้และการสร้างวิสัยทัศน์ทางการเมือง รวมถึงการรวมกลุ่มของภาคประชาชนที่มีใช้กลุ่มผลประโยชน์ของพรรคการเมืองใด เพื่อร่วมกันศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลของแต่ละพรรคการเมืองจะเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีให้แก่ประชาชนอย่างทั่วถึง เพื่อให้ประชาชนสามารถศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลข่าวสารที่ตนได้รับ และให้การตัดสินใจสนับสนุนผู้สมัครคนใดคนหนึ่ง หรือพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่งของประชาชน เกิดขึ้นเนื่องจากความดี ผลงาน และคุณภาพของผู้สมัคร และพรรคการเมืองนั้น เป็นเหตุจูงใจให้เลือกอย่างแท้จริง มิใช่เนื่องจากการนำกลยุทธ์การสื่อสารการตลาดที่น่าสนใจมาใช้เพื่อการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งแต่เพียงเท่านั้นการมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นตัวบ่งชี้หนึ่ง ที่สามารถวัดได้ว่าการเมืองของประเทศนั้น ๆ มีการพัฒนาหรือไม่ การมีส่วนร่วมทางการเมืองถือเป็นกระบวนการพัฒนาใหม่ในระบบการเมืองการปกครองในระบบประชาธิปไตย ซึ่งการที่ประชาชนหรือประชาสังคม มีการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองผ่านช่องทางต่าง ๆ เข้าใจบทบาทของตนเองต่อการพัฒนาแนวคิดอุดมการณ์ประชาธิปไตย สิ่งเหล่านี้จะนำไปสู่การพัฒนาทางการเมืองได้เป็นอย่างดี สื่อสารมวลชนเป็นเครื่องมือ และช่องทางที่สำคัญในการสร้างความรู้ ความเข้าใจในกระบวนการสร้างการมีส่วนร่วมทางการเมือง จะเห็นได้ว่าการสื่อสารทางการเมืองถือว่าเป็นพลังหลักในการพัฒนาการเมือง และจะนำไปสู่การพัฒนาระบบการเมืองในภาพรวมต่อไป ดังนั้นการสื่อสารทางการเมือง จึงเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้ประชาชนได้รับรู้และเรียนรู้ประสบการณ์ทางการเมือง อุดมการณ์ทางการเมืองในรูปแบบต่าง ๆ นับได้ว่าการสื่อสารทางการเมืองเป็นปัจจัยที่สำคัญของการปกครองระบอบประชาธิปไตย การสื่อสารกับการเมืองมีความเกี่ยวพันกันอย่างใกล้ชิด (วัฒนา นนทจิต: 2558) การสื่อสารเป็นพื้นฐานของศาสตร์สาขาต่าง ๆ ส่วนการเมืองเป็นเรื่องของการใช้และการควบคุมอำนาจแนวคิดทางการเมืองผูกพันอยู่กับการสื่อสารจนแยกกันไม่ออก บุคคล สถาบัน หรือประเทศหนึ่งไม่สามารถมีอำนาจหรืออิทธิพลเหนือบุคคล สถาบัน หรือประเทศอื่นได้ถ้าไม่ใช้การสื่อสาร การสื่อสารเป็นเครื่องมือที่จะนำไปสู่การกระทำทางการเมือง กล่าวคือ ชีวิตและสังคมจะเป็นไปอย่างไรขึ้นอยู่กับความสามารถของประชาชนในการแลกเปลี่ยนข่าวสารข้อมูลระหว่างกันหรืออีกนัยหนึ่งก็คือ การสื่อสารเป็นเครื่องมือสนับสนุนหรือเรียกร่องทางการเมืองนั่นเอง (พิชิต ทนงค์, 2550, หน้า 2)

การสื่อสารทางการเมืองในยุคโลกาภิวัตน์ จึงมีลักษณะเป็นรูปแบบของการสื่อสารที่เน้นอยู่บนหลักของการตลาด ที่มีผู้ผลิตสินค้าหรือบริการ ผู้จัดจำหน่ายสินค้า ฝ่ายโฆษณาของบริษัท บริษัทตัวแทนโฆษณาหรือพนักงานขาย อยู่ในฐานะของผู้ส่งข่าวสาร ซึ่งอาจอยู่ในรูปของสัญลักษณ์ ภาพ เสียง แสง การเคลื่อนไหวตัวอักษร คำพูด หรือ เสียงเพลง ผ่านช่องทางการสื่อสารประเภทต่าง ๆ เพื่อให้ผู้รับข่าวสารหรือประชาชนตอบสนองในทิศทางที่ต้องการนอกจากนั้น การสื่อสารทางการเมืองยังต้องหาช่องทางการเข้าถึงผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายให้ได้มากที่สุด ดังนั้น นักการเมืองและ

นักการตลาดจึงเลือกใช้ กลยุทธ์การสื่อสารหลาย ๆ รูปแบบมาผสมผสานกัน และยังคงคำนึงถึงความถี่ที่เหมาะสมในการใช้สื่อด้วย ในแง่มุมหนึ่ง การสื่อสารทางการเมืองโดยการนำกลยุทธ์การสื่อสารการตลาดแบบผสมผสานมาใช้กันอย่างแพร่หลาย ทั้งการใช้แคมเปญโฆษณา การประชาสัมพันธ์ การตลาดแบบทางตรงด้วยการอาศัยหาเสียง หรือเดินพบปะประชาชนรวมทั้งการสร้างภาพลักษณ์ของพรรค (brand image) นั้น แสดงถึงบูรณาการทางการเมืองที่ได้มีการนำกลยุทธ์ทางการตลาดและสื่อหลาย ๆ แขนงมาทำให้เกิดประโยชน์ทางการเมืองให้มากที่สุด ทำให้พรรคการเมืองต่าง ๆ พยายามนำเสนอข้อมูลข่าวสาร นั่นก็คือ การนำเสนอผู้สมัครและการสร้างพรรคการเมืองที่มีคุณภาพ ตลอดจนการส่งเสริมให้พรรคการเมืองทำงานเป็นทีม เพื่อให้สามารถทำการสื่อสารทางการเมืองได้อย่างมีประสิทธิภาพและส่งผลให้ได้รับชัยชนะในการเลือกตั้งแต่ในอีกแง่มุมหนึ่ง การเมืองไม่ใช่สินค้าที่จัดจำหน่ายโดยทั่วไป เช่น สินค้าในตลาด แต่การเมืองโดยเฉพาะการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง เป็นการนำเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาให้แก่ประเทศ และประชาชนการสื่อสารทางการเมืองโดยอาศัยการสื่อสารการตลาดเป็นเครื่องมือในการหาเสียงเพื่อให้ชนะเลือกตั้ง ซึ่งเป็นการใช้กลยุทธ์ที่มีอิทธิพลต่อการนำโน้มน้าวหรือจูงใจประชาชนให้ลงคะแนนเสียงให้ผู้สมัครและพรรคการเมือง โดยไม่คำนึงถึงคุณภาพที่แท้จริงของตัวสินค้า คือ ตัวนักการเมืองและพรรคการเมืองนั้น ๆ แล้วก็จะก่อให้เกิดผลกระทบในเชิงลบต่อระบบการเมืองนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความเห็นว่า การสื่อสารการตลาดอาจช่วยให้ผู้สมัครและพรรคการเมืองได้รับชัยชนะในระยะสั้นเท่านั้น (วัชร ไซยสาร: 2560) ซึ่งจะไม่เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาและสร้างความ เข้มแข็งให้กับพรรคการเมืองในระยะยาวได้ และที่สำคัญที่สุด คือ การไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ในทางสร้างสรรค์ต่อประเทศชาติและประชาชน เนื่องจากพรรคการเมือง คือ สถาบันหลักของประชาธิปไตย และเป็นสมบัติของสาธารณชน ดังนั้น การใช้เงินและการนำการตลาดมาขึ้นนำการเมืองทุกสิ่งทุกอย่าง หรือใช้การสื่อสารการตลาดเพื่อการเมืองโดยมุ่งหวังเพียงเพื่อ “ชัยชนะ” และ “กำไร”ทางการเมือง จึงไม่อาจนำไปสู่การพัฒนาประชาธิปไตยอย่างยั่งยืน ในทางตรงข้ามกลับกลายเป็นการผสมผสานให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่าง “ทุนกับการเมือง” เกิดภาวะของการเมืองที่เงินเป็นใหญ่ และการต่างตอบแทนระหว่างกลุ่มธุรกิจที่ให้การสนับสนุนทุนในการหาเสียงกับนักการเมืองที่ได้รับเลือกตั้งเข้าสู่ตำแหน่งทางการเมือง ที่เรียกว่า ธุรกิจการเมือง หรือธนาธิปไตย (plutocracy) ในท้ายที่สุด

พัฒนาการของการสื่อสารทางการเมือง

ประวัติศาสตร์การสื่อสารของมนุษยชาติมีการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญอันอาจเรียกได้ว่าเป็นการปฏิวัติทางด้านการสื่อสารทั้งหมด 4 ครั้งด้วยกัน (Anura, Goonasekara: 1997) กล่าวคือ ครั้งแรกเมื่อมนุษย์เริ่มมีภาษาพูดและมีวัฒนธรรมโดยการเล่าสืบต่อกันมา ครั้งที่สอง เมื่อมนุษย์มีภาษาเขียนและถ่ายทอดวัฒนธรรมโดยการเขียน ครั้งที่สามเมื่อมีเทคโนโลยีทางการพิมพ์เกิดขึ้นทำให้สามารถ

เผยแพร่ความรู้ต่าง ๆ ออกไปสู่มวลชนได้เป็นจำนวนมากและครั้งที่สี่ คือในยุคปัจจุบันที่มีการเกิดขึ้นของระบบอิเล็กทรอนิกส์ดิจิทัล การปฏิวัติการสื่อสารแต่ละครั้งนั้นล้วนส่งผลให้เกิดลักษณะทางวัฒนธรรมใหม่ ๆ ที่สืบเนื่องจากการปฏิวัติครั้งนั้นขึ้นมา หรืออาจกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่าการเปลี่ยนแปลงทั้งทางเศรษฐกิจและสังคมตามมาทั้งนี้เพราะการสื่อสารนั้น มีอิทธิพล อย่างลึกซึ้งต่อวิถีทางที่สังคมจะจัดการกับการผลิตและการกระจายความมั่งคั่ง ตลอดจนวิถีทางในการปกครอง

ในยุคโลกาภิวัตน์ที่มีการใช้เทคโนโลยีการสื่อสารและโทรคมนาคมผ่าน “สื่ออิเล็กทรอนิกส์ดิจิทัล” อำนาจได้ถูกเปลี่ยนผ่านมายังผู้ที่มีเทคโนโลยีและข้อมูลข่าวสาร ภาวะของการผกผันกันระหว่างทุน เทคโนโลยีและข้อมูลข่าวสาร (convergence) ที่เกิดขึ้น จึงส่งผลให้ “กลุ่มทุน” เข้ามามีบทบาทและอิทธิพลต่อการเมืองเศรษฐกิจ และสังคมเป็นอย่างมาก โดยแนวคิด “เสรีนิยมใหม่” (Neo-Liberalism) ซึ่งเป็นเครื่องมือสำคัญของทุนได้ถูกส่งผ่านความก้าวหน้าทางการสื่อสารในยุคโลกาภิวัตน์ ทั้งเสรีนิยมใหม่ทางเศรษฐกิจ เช่น การเปิดเสรีทางการค้า การเปิดเสรีทางการเงิน เสรีนิยมใหม่ทางวัฒนธรรม เช่น วิถีชีวิตที่คล้ายคลึงกันทั่วโลก การมีวัฒนธรรมโลกที่เป็นแบบแผนเดียวกัน การบริโภคตามกระแสวัตถุนิยม และเสรีนิยมใหม่ทางการเมือง เช่น กระแสประชาธิปไตย (Democratization) ธรรมาภิบาล (Good Governance) และการแปรรูปรัฐวิสาหกิจ (Privatization) เป็นต้น พัฒนาการของการสื่อสารทางการเมืองในยุคโลกาภิวัตน์จึงได้ก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงในด้านองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการของการสื่อสารทางการเมืองตามไปด้วย เนื่องจากบริบททางสังคมที่เปลี่ยนไป

ความหมายของการสื่อสารทางการเมือง

การสื่อสารทางการเมืองในยุคโลกาภิวัตน์ได้เกี่ยวข้องกับสิ่งต่าง ๆ มากมายเป็นต้นว่า การถ่ายทอดสดทางโทรทัศน์ หรือรายงานข่าวเกี่ยวกับการรณรงค์การเลือกตั้งและการสัมภาษณ์บรรดานักการเมืองเกี่ยวกับนโยบายต่าง ๆ ของตนเอง นอกจากนี้ที่กล่าวมาแล้ว การสื่อสารทางการเมืองยังรวมถึงการรณรงค์ทางด้านการให้ข้อมูลสาธารณะ การจัดการสื่อ และการจัดการภาพลักษณ์ในนามของตัวพวกนักการเมืองเองอีกด้วย

วอร์เรน เค จี และคณะ (Agree. W. K., Ault P. H., & Emery, E. (1976)) มองการสื่อสารทางการเมืองว่า เป็นกระบวนการทางการเมืองที่เกี่ยวข้องกับการแลกเปลี่ยนข้อเท็จจริง ทศนะและความคิดเห็น ตลอดจนประสบการณ์ทางการเมืองระหว่างบุคคลการสื่อสารทางการเมืองนับเป็นกระบวนการพิเศษ ที่ก่อให้เกิดการปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกของสังคมการเมืองและทำให้บุคคลสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ในสังคมการเมือง และการสื่อสารทางการเมืองยังเป็นกิจกรรมที่แพร่หลายทั่วไปตามความหมายของ อัลมอนด์ และโคลแมน (Almond & Coleman) (Almond, G. A., & Coleman, J. S. :1960) ระบุว่า การสื่อสารทางการเมืองคือ กิจกรรมที่เผยแพร่ทั่วไป อันเป็นการทำหน้าที่ทั้งหลายดำเนินอยู่ในระบบการเมืองกระบวนการ สังคมประกิต การสร้างโครงข่ายผลประโยชน์ การประสาน

ผลประโยชน์ การสร้างกฎการประยุกต์ใช้กฎและการปรับเปลี่ยนกฎ ล้วนดำเนินไปโดยอาศัยการสื่อสาร เป็นเครื่องมือ

โพล์ (Pool) นักวิชาการด้านการสื่อสารชาวอเมริกันได้อธิบายความหมายของคำว่า การสื่อสารทางการเมืองทั้งในความหมายเชิงกว้างและเชิงแคบ ในความหมายเชิงกว้างการสื่อสารทางการเมืองหมายถึง กิจกรรมการสื่อสารที่มนุษย์กระทำขึ้นหรือเกิดขึ้นนอกบ้านเรือนของตน การยื่นข้อเรียกร้องระหว่างประเทศ หรือการกล่าวคำปราศรัยของนักการเมืองย่อมหมายถึง การสื่อสารทางการเมือง ส่วนในความหมายเชิงแคบ โพล์ กล่าวว่า การสื่อสารทางการเมือง หมายถึง กิจกรรมใด ๆ ของสถาบันเฉพาะ ซึ่งถูกจัดตั้งขึ้นเพื่อทำหน้าที่ในการกระจายข้อมูลข่าวสาร ความคิด และทัศนคติ อันเกี่ยวกับเรื่องการเมืองการปกครองซึ่งส่วนใหญ่แล้ว การศึกษาเรื่องการสื่อสารทางการเมือง มักจะมองการสื่อสารทางการเมือง โดยเน้นแห่งความหมายแคบนี้ เช่น การศึกษาเรื่องการรณรงค์หาเสียงในการเลือกตั้ง อาจเน้นในเรื่องการใช้โทรทัศน์โปสเตอร์และการกล่าวคำปราศรัยของพรรคและนักการเมือง เป็นต้น (สุภาภรณ์ ดิ่งอินทร์: 2553. น. 14) อาจกล่าวได้ว่า การสื่อสารทางการเมืองเป็นกระบวนการถ่ายทอด และการแพร่ของข่าวสารทางการเมือง อันเกี่ยวกับการเมืองระหว่างผู้มีตำแหน่งทางการเมืองกับประชาชน หรือระหว่างนักการเมืองกับสถาบันทางการเมืองที่ครอบคลุมการสื่อสารในทุกกิจกรรมของมนุษย์ ทางสังคมและการเมือง รวมทั้งเป็นการจัดระเบียบทางสังคม เพื่อให้คนในสังคมเกิดความเข้าใจซึ่งกันและกันและอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขในสังคมการเมือง เช่น การเข้าร่วมทางการเมืองการเลือกสรรทางการเมือง

นิยามดังกล่าวเป็นนิยามที่รวมทั้งภาษาที่เป็นการพูดและการเขียนที่เป็นวาทศิลป์ทางการเมือง แต่ไม่รวมถึงการกระทำที่เป็นสัญลักษณ์ทางการเมือง แต่ในทัศนะของแมคแกร์ การสื่อสารทางการเมืองจะรวมถึงสัญลักษณ์เพื่อที่จะเข้าใจกระบวนการทางการเมืองทั้งหมด เช่น คำนิยามของโดริส แกร็บเบอร์ (Doris Graber) ที่อธิบายการสื่อสารทางการเมืองนั้นรวมถึง ภาษาทางการเมือง (political language) ซึ่งไม่ได้มีเพียงการสื่อสารที่เป็นคำพูด หากรวมถึง การสื่อสารที่ไม่เป็นคำพูด (paralinguistic) ด้วย ได้แก่ ภาษาร่างกาย การกระทำทางการเมือง เช่น การคว่ำบาตรและการประท้วง เป็นต้น

ความสำคัญของการสื่อสารทางการเมือง

ลูเซียน พาย (Lucian W. Pye) เห็นว่า การสื่อสารโครงข่ายที่โยงใยสังคมมนุษย์ โครงสร้างของระบบการสื่อสารเปรียบเสมือนโครงกระดูกของสังคม เนื้อหาสาระ (content) ของการสื่อสารก็คือใจความสำคัญ (substance) ของการปฏิสัมพันธ์กันของมนุษย์ (intercourse) การไหลเวียนของสารสื่อสารจะกำหนดทิศทางและอัตราการพลวัตการพัฒนาของสังคม การสื่อสารแผ่ซ่านไปทั่วสังคมและพบเห็นได้ในทุกส่วนในวิถีสังคม ดังนั้นจึงมีความเป็นไปได้ที่จะทำการวิเคราะห์กระบวนการทางสังคม

ทั้งหมดโดยอาศัย โครงสร้างเนื้อหาสาระ และการไหลเวียนของการสื่อสาร พาย ได้พิจารณาบทบาทของการสื่อสารในการพัฒนาทางการเมือง โดยแบ่งสังคมออกเป็น 3 แบบ ได้แก่

1. สังคมโบราณ (Traditional Society) คือ เป็นสังคมซึ่งระบบการเมืองยังไม่พัฒนาอาจเป็นระบบหัวหน้าเผ่า (Tribal Leader) หรือเจ้าผู้ครองนครหรือราชาธิปไตย หรือคณาธิปไตยซึ่งคงรูปแบบแน่นอนในสังคมเช่นนี้การสื่อสารทางการเมืองเป็นไปตามระดับสถานะทางการเมืองซึ่งกำหนดแน่นอนตายตัวการถ่ายทอดข่าวสารและความคิดเห็นไปในทางเดียว คือ จากเบื้องบน (ผู้ครองอำนาจในแผ่นดิน) ลงมาสู่ประชาชน ไม่มีการถ่ายทอดย้อนกลับจากประชาชนไปสู่ผู้กุมอำนาจ ในการปกครองในสังคมแบบนี้การสื่อสารมวลชนยังไม่กำเนิดขึ้น เพราะมวลชนยังไม่มีสิทธิมีเสียงในทางการเมือง มวลชนมีหน้าที่เพียงรับฟังคำสั่งและการกระทำหรือคำสั่งจากรัฐบาลเท่านั้น

2. สังคมสมัยใหม่ (Modern Society) ในสังคมเช่นนี้ อำนาจทางการเมืองกระจายออกไปสังคมประกอบด้วยกลุ่มชนซึ่งมุ่งปกป้องรักษาสิทธิและผลประโยชน์ของตนเอง อำนาจทางการเมืองอาจเปลี่ยนแปลงได้โดยสันติ การสื่อสารทางการเมืองเป็นไปในลักษณะทิศทางที่สวนกันคือ ข่าวสารและความคิดเห็นถูกถ่ายทอดจากผู้กุมอำนาจทางการเมืองมาสู่มวลชน และจากมวลชนย้อนกลับ (Feedback) ขึ้นไปสู่เบื้องบนอีกครั้งหนึ่ง ในสังคมเช่นนี้ การสื่อสารมวลชนเป็นสื่อสำคัญทางการเมือง เพราะเป็นสื่อถ่ายทอดข่าวสาร และเป็นตลาดเสรีของความคิดเห็น

3. สังคมซึ่งกำลังเปลี่ยนรูป (Transitional Society) เป็นสังคมซึ่งอยู่ในระดับระหว่างสังคมโบราณและสังคมสมัยใหม่ คือ สังคมที่กำลังพัฒนาจากสังคมโบราณแต่ยังไม่บรรลุถึงความสำเร็จที่จะเป็นสังคมสมัยใหม่อย่างแท้จริง ในสังคมชนิดนี้ อำนาจทางการเมืองยังไม่กระจายออกไปสู่ประชาชนอย่างแท้จริง แต่มวลชนเริ่มมีสิทธิมีเสียงในทางการเมือง (Political Participation) ในสังคมเช่นนี้ กลุ่มชนที่สำคัญ คือ ผู้นำสมัยใหม่ซึ่งอาจเป็นผู้ได้รับการศึกษาดี ตระหนักในภาวะของการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ผู้นำสมัยใหม่เหล่านี้เป็นพลังสำคัญในสังคมแบบนี้ เพราะเป็นผู้ผลักดันมวลชนรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น เช่น กลุ่มประเทศที่กำลังพัฒนา ในสังคมซึ่งกำลังเปลี่ยนรูป การสื่อสารมวลชนเริ่มพุดตัวเกิดขึ้นฉะนั้นการปฏิบัติหน้าที่ของสื่อมวลชนอาจไม่สมบูรณ์เช่นในสังคมสมัยใหม่ คือ ยังไม่มีการถ่ายทอดสวนทิศทางระหว่างผู้มีอำนาจกับมวลชนอย่างแท้จริง บทบาทของการสื่อสารมวลชนในสังคมเช่นนี้ มักจะเป็นไปในรูปที่ผู้นำจะเป็นผู้ชี้ทางให้ประชาชนเข้าใจในสภาพความเปลี่ยนแปลงทางสังคม สำหรับสื่อมวลชนนั้นมีภาระหน้าที่เป็นพิเศษ คือ เป็นผู้นำและเป็นผู้สอนให้เข้าใจในบทบาททางการเมืองของตน

พาย (Pye, Lucian W. : 1972) ได้อธิบายว่า กระบวนการสื่อสารยังทำหน้าที่ในการขยายความรู้สึกของปัจเจกชนให้กลายเป็นความรู้สึกของสังคมได้ ซึ่งการขยายตัวของความรู้สึกดังกล่าวจะเกิดขึ้นหรือไม่ขึ้นอยู่กับกระบวนการของการสื่อสาร กระบวนการทางการเมืองและกระบวนการสื่อสารมีความใกล้ชิดกัน มนุษย์ต้องเกี่ยวข้องกับระบบการสื่อสารเพื่อเตรียมตัวให้เข้าใจถึงข้อความทางการเมืองที่ต้องการ สาระสำคัญทางการเมืองมักจะเข้ามาทางองค์กรของกระบวนการสื่อสาร นอกจากนี้

กระบวนการสื่อสารยังมีหน้าที่ในการเตรียมพื้นฐานอันจำเป็นในการใช้เหตุผลของการเมืองแบบมหาชน ประชาชนจะสามารถถกเถียงกันในกิจการส่วนรวม (collective action) ได้ก็ต่อเมื่อประชาชนได้ร่วมกันแลกเปลี่ยนความรู้และข้อมูลข่าวสารกัน กระบวนการสื่อสารจะให้ข้อมูลแก่ประชาชนว่าผู้นำของตนมีการมองการณ์ไกลหรือไม่ พาย ได้อธิบายว่า การสื่อสารมีหน้าที่ที่สำคัญ 6 ประการในทางการเมือง คือ

- 1) การสื่อสารจะต้องถูกใช้เพื่อส่งเสริมความรู้สึกเป็นชาติ (Nationless) เดียวกัน
- 2) การสื่อสารจะต้องถูกใช้เสมือนเป็นเสียงสะท้อนของประชาชนต่อของแผนพัฒนาแห่งชาติ
- 3) การสื่อสารจะต้องถูกใช้ในการช่วยสอนทักษะที่จำเป็นแก่ประชาชนในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ
- 4) การสื่อสารจะต้องถูกใช้เพื่อการขยายตลาดอย่างมีประสิทธิภาพ
- 5) การสื่อสารจะต้องถูกใช้เพื่อช่วยประชาชนในการเตรียมตัวเพื่อรับบทบาทใหม่ในการพัฒนาประเทศ
- 6) การสื่อสารจะต้องถูกใช้เพื่อเตรียมประชาชนในการรับบทบาทในฐานะส่วนหนึ่งของชาติที่ต้องแข่งขันกับชาติอื่น ๆ โดยสรุปแล้วจะเห็นได้ว่า การสื่อสารทางการเมืองเป็นกระบวนการทางการเมืองที่ก่อให้เกิดการปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกของสังคมการเมือง มีพัฒนาการความเป็นมาที่ยาวนานและมีความสำคัญต่อระบบการเมือง เป็นกิจกรรมที่แพร่หลายทั่วไป ทั้งการสร้างโครงสร้างผลประโยชน์ การประสานผลประโยชน์การสร้างกฎ การประยุกต์ ใช้กฎและการปรับเปลี่ยนกฎ ล้วนดำเนินไปโดยอาศัยการสื่อสารเป็นเครื่องมือด้วยกันทั้งสิ้น

กระบวนการสื่อสารทางการเมืองปัจจุบันจะพบว่า ประชาชนมิได้เป็นเพียงผู้รับสารจากแหล่งข่าว(รัฐ-สื่อมวลชน) แต่เพียงฝ่ายเดียวอีกต่อไป แต่ประชาชนได้มีการสื่อสารจากล่างขึ้นด้านบนภายในกรอบของสังคม เพื่อสะท้อนให้เห็นถึงความคิดเห็นของประชาชน ได้อย่างเสรีมากขึ้น ซึ่งปฏิกริยาการสื่อสารของประชาชนอาจมีการแสดงออกที่มีความรุนแรงมากขึ้นตามช่องทางสื่อสารที่เปิดโอกาส เช่น การโทรศัพท์แสดงความคิดเห็นในรายการคุยข่าว การส่งจดหมาย หรือ forward mail การใช้สื่อใหม่ เช่น Facebook Line YouTube แสดงความคิดเห็นทางการเมือง หรืออาจเป็นการเดินประท้วงรวมตัวเพื่อกดดันรัฐบาล ฯลฯ การสื่อสารกับการเมืองจึงมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดทั้งในเชิงศาสตร์และทางปฏิบัติพัฒนาการทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยได้รุดหน้าไปควบคู่กับพัฒนาการทางเทคโนโลยีทางการสื่อสารรวมถึงการพัฒนาด้านความรู้ ความเข้าใจ และการมีส่วนร่วมในทางการเมืองของประชาชน ส่งผลให้ “การสื่อสาร” (communication) มีความสลับซับซ้อนและทวีความสำคัญมากยิ่งขึ้น อาจกล่าวได้ว่าพฤติกรรมทางการเมืองเกือบทั้งหมด โดยเฉพาะในประเทศที่มีการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยพัฒนาก้าวหน้าไปมาก จะมีส่วนเกี่ยวข้องกับการสื่อสารไม่ลักษณะใดก็ลักษณะหนึ่ง “การสื่อสาร” จึงถูกใช้เป็นเครื่องมือหรือกลไกสำคัญในทางการเมืองมาตั้งแต่อดีต โดยมีบทบาทสำคัญในการถ่ายทอดและขยายแนวความคิด ตลอดจนอุดมการณ์ทางการเมือง

จากผู้ปกครองไปยังประชาชนในปกครอง เพื่อโฆษณาชวนเชื่อและจูงใจให้ประชาชนเกิดความนิยมชมชอบ ความศรัทธาเชื่อมั่น และความจงรักภักดีต่อผู้ปกครอง จนทำให้เกิดการพัฒนาองค์ความรู้และแนวคิดเกี่ยวกับเรื่อง “การสื่อสารทางการเมือง” (Political Communication) รวมทั้งการเผยแพร่ปลูกฝังความเชื่อทางการเมือง

สรุป

การเมืองไทยในปัจจุบันเมื่อมีการพัฒนาเทคโนโลยีการสื่อสาร การสื่อสารทางการเมืองก็ทวีความเข้มข้นมากขึ้น การใช้สื่อในการรณรงค์หาเสียงได้ขยายไปยังสื่ออิเล็กทรอนิกส์สมัยใหม่ นับตั้งแต่วิทยุกระจายเสียงวิทยุโทรทัศน์ มาจนถึงสื่ออินเทอร์เน็ตที่กำลังทวีความนิยมมากขึ้นในปัจจุบัน จะเห็นได้ว่า นักการเมืองคนสำคัญจะมีเฟซบุ๊ก (Facebook) ของตนเอง เพื่อเป็นเครื่องมือในการสื่อสารทำความเข้าใจกับประชาชนรวมทั้งเป็นกลยุทธ์หรือวิธีการการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง ในปัจจุบันพรรคการเมืองแต่ละพรรค หรือแม้กระทั่งคณะรัฐประหารต่างก็นำกลยุทธ์ทางการตลาด มาประยุกต์ใช้ในการสื่อสารหรือรณรงค์ทางการเมือง โดยแต่ละพรรคการเมืองจะมีการนำวิธีการขายสินค้า (product marketing) รวมทั้งการสร้างคุณค่าในตราสินค้า (พรรคการเมือง) ดังนั้น จึงเกิดการบูรณาการเป็นแนวคิดใหม่ ๆ ด้วยการนำการสื่อสารการตลาด (Marketing Communication) มาผสมผสานกับแนวคิดการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง หรือเป็นลักษณะของ “การสื่อสารการตลาดทางการเมือง” (Integrated Marketing Communication: IMC) เช่น การจัดสัมมนา การจัดนิทรรศการการใช้สื่อผลิตภัณฑ์ และการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น โดยวัตถุประสงค์เพื่อให้ได้รับการยอมรับและชนะการเลือกตั้ง

การสื่อสารทางการเมืองในยุคโลกาภิวัตน์ จึงมีลักษณะเป็นรูปแบบของการสื่อสารที่เน้นอยู่บนหลักของการตลาด ที่มีผู้ผลิตสินค้าหรือบริการ ผู้จัดจำหน่ายสินค้า ฝ่ายโฆษณาของบริษัท บริษัทตัวแทนโฆษณาหรือพนักงานขาย อยู่ในฐานะของผู้ส่งข่าวสาร ซึ่งอาจอยู่ในรูปของสัญลักษณ์ ภาพ เสียง แสง การเคลื่อนไหวตัวอักษร คำพูด หรือ เสียงเพลง ผ่านช่องทางการสื่อสารประเภทต่าง ๆ เพื่อให้ผู้รับข่าวสารหรือประชาชนตอบสนองในทิศทางที่ต้องการ กลยุทธ์การสื่อสารหลาย ๆ สื่อ

การสื่อสารทางการเมืองยังต้องหาช่องทางการเข้าถึงผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายให้ได้มากที่สุด ดังนั้น นักการเมือง จึงเลือกใช้รูปแบบมาผสมผสานกัน และยังคงคำนึงถึงความถี่ที่เหมาะสมในการใช้สื่อด้วย ในแง่มุมหนึ่ง การสื่อสารทางการเมืองโดยการนำกลยุทธ์การสื่อสารการตลาดแบบผสมผสานมาใช้กันอย่างแพร่หลาย ทั้งการใช้แคมเปญโฆษณา การประชาสัมพันธ์ การตลาดแบบทางตรงด้วยการอาศัยหาเสียง หรือเดินพบปะประชาชนรวมทั้งการสร้างภาพลักษณ์ของพรรค (brand image) นั้น แสดงถึงบูรณาการทางการเมืองที่ได้มีการนำกลยุทธ์ทาง

การตลาดและสื่อหลาย ๆ แขนงมาใช้ให้เกิดประโยชน์ทางการเมืองให้มากที่สุด ทำให้พรรคการเมืองต่าง ๆ พยายามนำเสนอข้อมูลข่าวสาร นั่นก็คือ การนำเสนอผู้สมัครและการสร้าง การสื่อสารทางการเมืองโดยอาศัยการสื่อสารการตลาดเป็นเครื่องมือในการหาเสียงเพื่อให้ชนะเลือกตั้ง ซึ่งเป็นการใช้กลยุทธ์ที่มีอิทธิพลต่อการนำโน้มน้าพรรคการเมืองที่มีคุณภาพ ตลอดจนการส่งเสริมให้พรรคการเมืองทำงานเป็นทีม เพื่อให้สามารถทำการสื่อสารทางการเมืองได้อย่างมีประสิทธิภาพและส่งผลให้ได้รับชัยชนะในการเลือกตั้งให้ชนะเลือกตั้ง ซึ่งเป็นการใช้กลยุทธ์ที่มีอิทธิพลต่อการนำโน้มน้าหรือจูงใจประชาชนให้ลงคะแนนเสียงให้ผู้สมัครและพรรคการเมือง โดยไม่คำนึงถึงคุณภาพที่แท้จริงของตัวสินค้า คือ ตัวนักการเมืองและพรรคการเมืองนั้น ๆ แล้วก็จะก่อให้เกิดผลกระทบในเชิงต่อระบบการเมือง

References

- พิชิต ทนงค์. (2550). การสื่อสารทางการเมืองกับการสร้างอัตลักษณ์ประชาธิปไตยของเยาวชนใน
จังหวัดอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (รัฐศาสตร์), มหาวิทยาลัย
รามคำแหง.
- วัชรวิทย์ ไชยสาร. (2560). การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง: กลยุทธ์การสื่อสารการตลาด.
<http://www.thaitopic.com/mag/pol/imc01.htm> สืบค้นเมื่อ September 20, 2565.
- วัฒนา นนทชิต. (2558). การสื่อสารทางการเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองท้องถิ่น :
ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลเมืองท่าช้าง อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี. วารสารนวัตกรรมการ
การจัดการภาครัฐและภาคเอกชน ปีที่ 3 ฉบับที่ 1 ม.ค. - มิ.ย. 2558.
- สุภาภรณ์ ตั้งอินทร์. (2553). กลยุทธ์การสื่อสารของสมาชิกรัฐสภา (ส.ว.) ที่เคยดำรงตำแหน่งกำนัน.
กรุงเทพมหานคร:มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สินุช วิบูลรัตน์. (2548). การสื่อสารทางการเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนที่มี
สิทธิเลือกตั้งในเขตคลองเตย. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (รัฐศาสตร์),
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- เสรี วงษ์มณฑา. (2546). การประยุกต์ทฤษฎีในการสื่อสาร ในหลักและทฤษฎีการสื่อสาร. (พิมพ์ครั้งที่
ที่ 20). นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- Anura, Goonasekara. (1997). Asia and the Information Revolution. Asian Journal of
Communication, 7(2). p. 12
- Agree. W. K., Ault P. H., & Emery, E. (1976). Introduction to mass communication. New
York, NY: Harper & Row. p. 4, อ้างถึงใน เฟิงอ้าง. น. 15.
- Almond, G. A., & Coleman, J. S. (1960). The Politics of the Developing Area. Princeton:
Princeton University Press. อ้างถึงใน เฟิงอ้าง. น. 15.
- Pye, Lucian W. (1972). Introduction in Communication and Political Development. New
Jersey, NJ: Princeton University Press. pp. 4-42.

บทบาทขององค์กรส่วนท้องถิ่นกับการส่งเสริมสิทธิมนุษยชน

The role of local organizations

In human rights promotion

วราริ โมริฐเสถียร

Wara Moratsateain

Received October 25, 2022, Revised November 5, 2022, Accepted December 7, 2022

บทคัดย่อ

บทบาทขององค์กรส่วนท้องถิ่นกับการส่งเสริมสิทธิมนุษยชน การส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในด้านต่าง ๆ จะต้องไม่แบ่งแยก เลือกส่งเสริมเฉพาะสิทธิในด้านใดด้านหนึ่ง แต่ควรส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิต่าง ๆ อย่างสมดุล ทั้งในด้านสิทธิทางพลเมือง สิทธิทางการเมือง สิทธิทางเศรษฐกิจ สิทธิทางสังคม และวัฒนธรรม ตลอดจนสิทธิในการพัฒนา สิทธิมนุษยชนในด้านต่างๆ เหล่านี้ยังมีความเกี่ยวพันซึ่งกันและกัน อย่างใกล้ชิด ดังนั้น จึงไม่ควรที่บุคคลหรือกลุ่มบุคคล จะอ้างสิทธิมนุษยชนเพียงด้านใด ด้านหนึ่งไปใช้เพื่อประโยชน์ส่วนตัวอย่างขาดความเข้าใจ และสำนึกในบทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบของตน สิทธิเสรีภาพที่จำเป็นขั้นพื้นฐานที่คนทุกคนพึงได้รับอย่างเสมอภาคและเป็นธรรม ในฐานะที่เกิดมาเป็นมนุษย์ไม่ว่าจะมีความแตกต่างกันทางเชื้อชาติ ชาติกำเนิด ศาสนา วัฒนธรรม ภาษา วิถีชีวิต เพศ รูปลักษณ์ภายนอก อายุ และสติปัญญา หรือมีความไม่เท่าเทียมกันในฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม ถือว่าเป็นสิทธิที่รัฐพึงให้ความสำคัญกับประชากรของประเทศ ภายใต้การขับเคลื่อนนโยบายต่าง ๆ ทั้งด้านเครื่องมือ กระบวนการ และกฎหมายพร้อมทั้งระเบียบต่าง ๆ เพื่อความสุขอย่างยั่งยืนของสังคมที่มุ่งเน้นสิทธิมนุษยชนเป็นเป้าหมายหลักและสอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชนสากลที่นานาอารยประเทศให้การยอมรับและยึดมั่นปฏิบัติร่วมกันตามเจตนารมณ์ที่จะสร้างโลกนี้ให้เป็นที่น่าอยู่อาศัยของมวลมนุษยชาติอย่างแท้จริง

คำสำคัญ : บทบาทขององค์กรส่วนท้องถิ่น, การส่งเสริมสิทธิมนุษยชน

ABSTRACT

The role of local organizations in promoting human rights the promotion and protection of human rights in various fields must not be discriminatory. Choose to promote a specific right in one area. But it should promote and protect various rights in a balanced way, both in terms of civil rights political rights economic rights Social and cultural rights, as well as the right to develop human rights in various fields. These are also closely related to each other. Therefore, no individual or group of persons should what kind of human rights are you referring to? On the one hand, they use it for personal gain without understanding. and awareness of their roles and responsibilities their responsibility Basic essential rights and freedoms that every person should receive equally and fairly. As human beings, whether there are differences in race, national origin, religion, culture, language, way of life, gender, appearance, age, and intelligence, or there is inequality in economic and social status. It is considered a right that the state should give importance to the citizens of the country. Under the driving force of various policies in terms of tools, processes, and laws and regulations for sustainable happiness.

Keyword: The role of local organizations, human rights promotion

บทนำ

ประเทศไทยเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นการปกครองระบอบประชาธิปไตย ได้กำหนดให้รัฐมีอำนาจจัดการทรัพยากร เพื่อตอบสนองความต้องการและการจัดสรรเพื่อทุกกลุ่มคน โดยอาศัยกลไกของกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับและบริหารจัดการผ่านทางหน่วยงานของรัฐในรูปแบบ ของกระทรวง ทบวง กรม ปัญหาและความท้าทายของประเทศไทยตามกรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาและปฏิรูปประเทศ ที่มีความเชื่อมโยงเกี่ยวข้องกับการกิจของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น คือ การเสริมสร้างความเข้มแข็งของการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขของประเทศให้มีความมั่นคง ยั่งยืนและการพัฒนาความเข้มแข็งของท้องถิ่น ตามรูปแบบการปกครองในระบอบประชาธิปไตยในพื้นที่ให้เข้มแข็งอย่างต่อเนื่อง ให้เป็นการปกครองส่วนท้องถิ่นที่ยึดหลักประชาธิปไตยอย่างสมบูรณ์ พร้อมทั้งการให้ความสำคัญกับการส่งเสริมและพัฒนาความพร้อมแก่เยาวชน ประชาชนในท้องถิ่น ในการเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการประชาธิปไตยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นแหล่งเรียนรู้ประชาธิปไตยสำหรับประชาชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาประชาธิปไตยที่ประชาชนในท้องถิ่นและสังคมในภาพกว้างทั้งในระดับนานาชาติให้การยอมรับในระบอบประชาธิปไตยในท้องถิ่นของประเทศไทย อีกทั้งปัญหาและความท้าทายของการพัฒนาตามยุทธศาสตร์ประเทศในช่วงเปลี่ยนผ่านการปฏิรูปต่อบริบทของการส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นอีกประการคือ การเสริมสร้างศักยภาพในการพึ่งตนเองของท้องถิ่นและการเป็นกลไกสำคัญเชิงพื้นที่เพื่อการชี้นำการพัฒนาของพื้นที่และพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนนำกลไกของท้องถิ่นร่วมสร้างความมั่นคง มั่งคั่ง อย่างยั่งยืนแก่พื้นที่ในความรับผิดชอบของท้องถิ่น โดยเน้นการเชื่อมโยงหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การพัฒนาการบริหารและการจัดบริการสาธารณะตามบริบทภารกิจของท้องถิ่นและสิ่งสำคัญอย่างสูงสุดคือการธำรงไว้ซึ่งการเรียนรู้ในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับวิถีการทำงานของการส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นของประเทศไทยในทุกๆ การกิจ (กลุ่มงานผลิตเอกสาร สำนักประชาสัมพันธ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร : 2563)

ความหมายสิทธิมนุษยชน

ความหมายของสิทธิมนุษยชน (Human Right) นั้นมีนักสิทธิมนุษยชน รวมถึงนักกฎหมาย ได้นิยามความหมายไว้หลากหลาย แต่เนื้อหาสาระเดียวกันอาจต่างแต่วรรณกรรมทางภาษาที่ใช้ซึ่งพอสรุปได้ดังนี้

สิทธิมนุษยชน หมายถึง สิทธิเสรีภาพที่จำเป็นขั้นพื้นฐานที่คนทุกคนพึงได้รับอย่างเสมอภาค และเป็นธรรม ในฐานะที่เกิดมาเป็นมนุษย์ไม่ว่าจะมีความแตกต่างกันทางเชื้อชาติ ชาติกำเนิด ศาสนา วัฒนธรรม ภาษา วิถีชีวิต เพศ รูปลักษณ์ภายนอก อายุ และสติปัญญา หรือมีความไม่เท่าเทียมกันในฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมมากนักน้อยเพียงใดก็ตาม (รุจน์ หาเรือนทอง: 2564. หน้า 2)

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทการดำเนินการในด้านต่าง ๆ ดังนี้

(1) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกรูปแบบต้องจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง โดยใช้กรอบแนวทางตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจัดทำและประสานแผนพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2546

(2) เทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบล ต้องคุ้มครอง พื้นฟู และบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในเขตพื้นที่ รวมถึงการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรจากธรรมชาติ การดูแลรักษาที่สาธารณะ การบำรุงรักษาทางบก ทางน้ำ ทางระบายน้ำ และการรักษาความเป็นระเบียบเรียบร้อยกรณี การดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในเขตพื้นที่อนุรักษ์ตามกฎหมาย ซึ่งหมายถึงเขตอุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตห้ามล่าสัตว์ป่า พื้นที่ลุ่มน้ำชั้น 1 และ เขตอนุรักษ์ป่าชายเลน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องประสานให้หน่วยงานที่รับผิดชอบเป็นผู้ดำเนินการ

(3) เทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบล ต้องป้องกันและแก้ไขภาวะมลพิษในเขตพื้นที่ อาทิ การกำจัดขยะมูลฝอยสิ่งปฏิกูล และน้ำเสีย กรณีการคุ้มครอง ดูแล และบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติ การป้องกันและแก้ไขภาวะมลพิษ ซึ่งคาบเกี่ยวระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัด เทศบาล หรือ องค์การบริหารส่วนตำบล ที่เกี่ยวข้องต้องร่วมดำเนินการ หรือองค์การบริหารส่วนจังหวัด เป็นผู้ดำเนินการ เช่น การจัดตั้งและดูแลระบบบำบัดน้ำเสียรวม การกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลรวม เป็นต้น

(4) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกรูปแบบ ต้องบำรุงศิลปะ จารีต ภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมท้องถิ่น

(5) เทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบล ต้องติดตาม ตรวจสอบ และเฝ้าระวังสิ่งแวดล้อม

(6) องค์การบริหารส่วนจังหวัด ต้องจัดทำระบบข้อมูลเพื่อการวางแผน และเป็นศูนย์รวบรวมข้อมูลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกแห่งในจังหวัด

(7) องค์การบริหารส่วนจังหวัด ต้องจัดทำและปรับปรุงผังเมือง ภายในปี พ.ศ. 2547 ในการจัดทำผังเมืองรวมจังหวัด ส่วนเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบล ต้องมีการวางและปรับปรุงผังเมืองรวม ภายในปี พ.ศ. 2553

(8) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นทุกรูปแบบ ต้องดำเนินงานจัดทำโครงการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมเพื่อเสนอเข้าสู่ระบบแผน ปฏิบัติการ เพื่อจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัด

(9) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นทุกรูปแบบ สามารถจัดจ้างและซื้อบริการจากหน่วยงานอื่น ๆ จากภาคเอกชน ส่วนราชการ หน่วยงานรัฐ หรือองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น ๆ แล้วแต่กรณี นอกจากนี้องค์การบริหารส่วนจังหวัด ยังมีบทบาทในการดำเนินงานก่อสร้างและบำรุงรักษาโครงสร้างพื้นฐานขนาดใหญ่ หรือมีการเกี่ยวเนื่องกับหลายองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น หรือในลักษณะที่เป็นเครือข่ายหลักในการเชื่อมโยงกับแผนงานโครงการ และที่ดำเนินโดยองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นในเขตจังหวัด

บทบาทขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ในการดำเนินการใด ๆ ในเขตองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นในจังหวัด จะต้องเป็นอำนาจและหน้าที่กฎหมายกำหนด และดำเนินการเท่าที่จำเป็น หรือเป็นกรณีที่เกิดศักยภาพขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น

ความสำคัญของสิทธิมนุษยชน

ลักษณะสำคัญของสิทธิมนุษยชนคือเป็นสิทธิที่ติดตัวมากับความเป็นมนุษย์ (inherent) หมายถึงเมื่อคนเกิดมาก็มีสิทธิมนุษยชนติดตัวมาด้วยเป็นสิทธิที่เป็นสากล (universal) คือเป็นสิทธิของมนุษย์ทุกคนเหมือนกันไม่ว่าจะมีเชื้อชาติ เพศ หรือนับถือศาสนาใด ไม่ว่าจะเป็นผู้มาจากพื้นฐานสังคมหรือการเมืองอย่างไร มนุษย์ทุกคนเกิดมามีอิสระเสรี มีความเท่าเทียมกันในสิทธิและศักดิ์ศรีเป็นสิทธิที่ไม่สามารถถูกพรากไป หรือยกให้แก่กันได้ (inalienable) คือไม่มีใครจะมาพรากเอาสิทธิมนุษยชนไปจากบุคคลใดบุคคลหนึ่งได้ถึงแม้ว่ากฎหมายของประเทศ จะไม่ยอมรับรับรองสิทธิมนุษยชน หรือแม้จะละเมิดสิทธิมนุษยชนก็ตาม ประชาชนของประเทศนั้นก็ยังมียุทธสิทธิมนุษยชนอยู่เป็นสิทธิที่ไม่ถูกแยกออกจากกัน (indivisible) กล่าวคือ สิทธิมนุษยชนที่ได้รับการรับรองภายใต้ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนซึ่งประกอบด้วยสิทธิสองส่วนคือ สิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง เพื่อที่จะให้บุคคลทุกคนสามารถดำรงชีวิตอย่างมีศักดิ์ศรี

สิทธิมนุษยชน กับสิทธิทางกฎหมายนั้นมีความแตกต่างกันซึ่งคนทั่วไปมักจะเข้าใจว่าเป็นเรื่องเดียวกัน แต่สิทธิทั้งสองอาจจะเอื้ออิงและพึ่งอาศัยกันบ้าง เพื่อทำความเข้าใจให้กระจ่างชัดทั้ง 2 ประเด็นผู้เขียนจึงนำรายละเอียดของประเด็นทางสองที่มีความแตกต่างกันมาสรุปไว้พอเข้าใจดังนี้ (อุดมศักดิ์ สินธิพงษ์: 2561. หน้า 26)

1) สิทธิมนุษยชนเป็นสิทธิตามธรรมชาติ สิทธินี้เกิดขึ้นพร้อมกับความเป็นมนุษย์ โดยพื้นฐานแล้วมิใช่กฎหมาย แต่ได้ถูกกำหนดให้มีความชัดเจนขึ้นในภายหลัง เช่น ความเท่าเทียมกันในเรื่องเพศ และในการประกอบอาชีพ ถือเป็นสิทธิมนุษยชนซึ่งได้มีการออกกฎหมายต่าง ๆ เพื่อรับรองและคุ้มครองสิทธิดังกล่าวเป็นจำนวนมาก

ส่วนสิทธิตามกฎหมายเป็นสิ่งที่มนุษย์ได้กำหนดให้ขึ้นในภายหลังพร้อมทั้งให้การรับรองและคุ้มครองเพื่อให้มีผลบังคับกันได้ เช่น ความสามารถในการประดิษฐ์ คิดค้น หรือสร้างสรรค์งานของมนุษย์ ได้รับการคุ้มครองภายใต้กฎหมายลิขสิทธิ์ สิทธิบัตร และเครื่องหมายการค้า เป็นต้น

2) สิทธิมนุษยชนเป็นสิทธิไร้พรมแดน สิทธินี้ถือเป็นสิทธิที่ปราศจากขอบเขต เช่น สิทธิในชีวิต สิทธิในการเลือกนับถือศาสนา ถือว่ามนุษย์ทุกคนทุกแห่งในโลกเป็นผู้มีสิทธินี้อย่างเท่าเทียมกันโดยไม่มีข้อยกเว้น

ส่วนสิทธิตามกฎหมายเป็นสิทธิที่มีขอบเขต เช่น สิทธิในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง กรรมสิทธิ์ และสิทธิบัตร เป็นสิทธิที่มีขอบเขตเป็นของกลุ่มบุคคลหนึ่งบุคคลใดโดยเฉพาะ ทั้งนี้ภายใต้เงื่อนไขที่กำหนด

3) สิทธิมนุษยชนเป็นสิทธิของมนุษย์ทุกคน สิทธินี้ถือเป็นของทุก ๆ คน เช่น ทุกคนที่เกิดมามีสิทธิในชีวิต ร่างกาย โดยเท่าเทียมกัน ในประการที่จะปราศจากการถูกประทุษร้าย หรือถูกทำละเมิดโดยบุคคลอื่น

ส่วนสิทธิตามกฎหมายเป็นสิทธิเฉพาะกลุ่มบุคคล เช่น การเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สิน อาจถูกจำกัดให้สามารถมีได้เฉพาะบุคคลผู้มีสัญชาติของเจ้าของประเทศเท่านั้น

4) สิทธิมนุษยชนเป็นสิทธิที่เป็นนิรันดร์ สิทธินี้สามารถพิสูจน์ได้ว่ามีอยู่ และนำไปใช้ได้จริงในทุกยุคทุกสมัย

ส่วนสิทธิตามกฎหมายเป็นสิทธิที่ใช้ได้อย่างจำกัดภายในระยะเวลาใดเวลาหนึ่ง กล่าวคือหากกาลเวลาเปลี่ยนไป กฎหมายที่ใช้อยู่ไม่มีความเหมาะสมกับสภาพของสังคมในขณะนั้น ย่อมจะต้องถูกแก้ไข เปลี่ยนแปลง หรือยกเลิกไปในที่สุด

5) สิทธิมนุษยชนเป็นสิทธิเฉพาะตัวของมนุษย์ สิทธินี้ไม่สามารถจำหน่าย จ่าย หรือโอนให้กับบุคคลอื่นใดได้ไม่ว่าโดยทางใด ๆ

ส่วนสิทธิตามกฎหมาย เช่น กรรมสิทธิ์ สิทธิครอบครอง สามารถโอนให้แก่กันได้ ทั้งโดยทางนิติกรรม เช่น ซื้อขาย แลกเปลี่ยน ให้ หรือโดยทางมรดก

6) สิทธิมนุษยชนเป็นสิทธิที่ปราศจากสภาพบังคับ สิทธินี้โดยพื้นฐานแล้วไม่มีสภาพบังคับ การที่จะทำให้มีสภาพบังคับเช่นเดียวกับสิทธิตามกฎหมายได้ ก็ด้วยการนำสิทธิเหล่านั้นไปบัญญัติไว้ในกฎหมายเช่น ในกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองของสหประชาชาติ หากประสงค์ที่จะให้มีความผูกพัน หรือสภาพบังคับตามกฎหมายภายใน ก็ต้องนำไปบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายภายในของแต่ละประเทศ เป็นต้น

ประเภทของสิทธิมนุษยชน

หลักสิทธิมนุษยชน ซึ่งเป็นพื้นฐานแห่งแก่นแท้ของชีวิตมนุษย์ตั้งแต่เกิดมาถือเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่พึงมี ซึ่งประเภทของสิทธิ ประกอบด้วย

- 1) สิทธิพลเมือง Civil Rights
- 2) สิทธิทางการเมือง Political Rights
- 3) สิทธิทางเศรษฐกิจ Economic Rights
- 4) สิทธิทางสังคม Social Rights
- 5) สิทธิทางวัฒนธรรม Cultural Rights

สิทธิพลเมือง Civil Right

สิทธิพลเมือง (Civil Rights) หมายถึง สิทธิพื้นฐานที่จำเป็นแก่การใช้เสรีภาพของบุคคล ได้แก่ เสรีภาพในการแสดงออก เสรีภาพในความเชื่อ กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สิน และสิทธิในกระบวนการยุติธรรม ด้วยเหตุนี้ สิทธิพลเมืองจึงซ้อนทับอยู่กับสิทธิทางการเมือง (political rights) เนื่องจากในสังคม และการเมืองการปกครองสมัยใหม่นั้น เสรีภาพจัดได้ว่าเป็นคุณธรรมรากฐานประการหนึ่งของระบบการเมือง และระบบกฎหมายจะต้องธำรงรักษาไว้ ทว่าหากพลเมืองทุกคนมีเสรีภาพอย่างไม่จำกัดแล้วไซ้ การใช้เสรีภาพของพลเมืองคนหนึ่ง ๆ ก็อาจนำมาซึ่งการละเมิดการมีเสรีภาพของพลเมืองคนอื่น ๆ ในรัฐได้เช่นกัน ดังนั้น เสรีภาพของพลเมืองจึงต้องอยู่ภายใต้กรอบของกฎหมายที่รัฐกำหนดว่า สิ่งใดที่พลเมืองไม่อาจกระทำเพราะจะเป็นการละเมิดเสรีภาพของผู้อื่น หรือ สิ่งใดที่พลเมืองสามารถกระทำได้อย่างอิสระโดยปราศจากการควบคุมของรัฐ เป็นที่มาของการเกิดสิ่งซึ่งเรียกว่า สิทธิทางการเมือง หรือ สิทธิพลเมือง (Kurian: 2011)

ความเป็นพลเมืองกำหนดสถานะของบุคคลในรัฐสมัยใหม่ (Modern Nation-state) จำแนกองค์ประกอบของความเป็นพลเมืองออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ ความเป็นพลเมือง (Civil) การเมือง (Political) และสังคม (Social) องค์ประกอบด้านความเป็นพลเมือง ประกอบด้วย สิทธิที่จำเป็นแก่การใช้เสรีภาพของบุคคล ได้แก่ เสรีภาพในการแสดงออก เสรีภาพในความเชื่อ กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สิน และสิทธิในกระบวนการยุติธรรม ซึ่งสิทธิในกระบวนการยุติธรรมแตกต่างจากสิทธิอื่นๆ คือ เป็นสิทธิสำหรับการต่อสู้คดีและยืนยันสิทธิของตนเองในฐานะพลเมืองอย่างเสมอภาคกับบุคคลอื่น สถาบันที่ทำหน้าที่รักษาสหสิทธิพลเมือง คือ สถาบันศาลยุติธรรม Marshall เรียกสิทธินี้ว่า “สิทธิพลเมือง” (Civil Rights)

สิทธิทางการเมือง Political Rights หมายถึง สิทธิการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมือง สิทธิการเป็นสมาชิกพรรคการเมืองโดยความสมัครใจ สถาบันที่ทำหน้าที่ด้านนี้คือ รัฐสภา และสภาท้องถิ่น การพัฒนาสิทธิทางการเมืองเริ่มมีความชัดเจนในศตวรรษที่ 19 ถือเป็นจุดเริ่มต้นการรับรองสิทธิของประชาชนในการประกอบอาชีพ การมีกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สิน ที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง

เมืองของประชาชนมากยิ่งขึ้น ซึ่งก่อนหน้านี้จำกัดอยู่เพียงอภิสิทธิชนผู้มีสถานะทางสังคมโดยกำเนิดสูงเท่านั้น หรือกล่าวได้ว่า “สิทธิพลเมืองก่อให้เกิดสิทธิทางการเมือง” (Marshall, T. H.: 1981)

สิทธิทางสังคม (Social Rights) มีจุดกำเนิดจากการเป็นสมาชิกชุมชนท้องถิ่นและการเป็นสมาชิกสมาคมวิชาชีพ ต่อมาถูกแทนที่ด้วยกฎหมายความยากจน (Poor Law) และกฎหมายควบคุมค่าจ้างแรงงานซึ่งเป็นกฎหมายระดับประเทศที่มอบหมายให้รัฐบาลท้องถิ่นปฏิบัติ สิทธิได้รับการศึกษาภาคบังคับจึงกลายเป็นสิทธิทางสังคมและเป็นส่วนหนึ่งของสิทธิพลเมือง (ต่อพงศ์ กิตติยานุพงศ์: 2561. หน้า 107)

คุณค่าสากล แห่งสิทธิมนุษยชน

- 1) หลักการไม่เลือกปฏิบัติ Non Discrimination
- 2) หลักความยุติธรรม Justice
- 3) หลักเสมอภาคเท่าเทียม Equity
- 4) หลักเสรีภาพ Freedom
- 5) หลักศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ Human dignity
- 6) หลักการไม่ใช้ความรุนแรง Nonviolence

สิทธิมนุษยชนในฐานะสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐาน

สิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐาน (Basic Right and Freedom) ถือว่าเป็นพรสวรรค์ที่พระเจ้าเป็นเจ้าของหรือธรรมชาติสร้างให้เป็นสิ่งที่พึงมีที่เกิดมาพร้อมกับมนุษย์อันเป็นส่วนประกอบที่สำคัญไม่น้อยไปกว่าอวัยวะส่วนอื่น ๆ อันได้แก่สิทธิในชีวิตและร่างกาย สิทธิในทรัพย์สิน เสรีภาพในการกระทำ เสรีภาพในทางความคิด ตลอดถึงสิทธิและเสรีภาพในฐานะทางกฎหมาย ซึ่งเรียกกันรวม ๆ โดยทั่วไปว่า “สิทธิมนุษยชน” (Human Right)

สิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานตามแนวคิดดังกล่าวนี้ มีหลักที่ครอบคลุมใหญ่ ๆ อยู่ 16 ประเด็นสำคัญ คือ (สายสุรี จุติกุล: 2552. หน้า 164)

1. สิทธิของการมีชีวิตอยู่ (The Right to Life) หมายถึงความชอบธรรมในการดำรงชีวิตอยู่ของตัวเราให้รอดปลอดภัยจนถึงวัยอันควรหรือตามอายุขัยของตัวเอง ทั้งนี้ในปัจจุบันมีการเรียกร้องอีกประเด็นหนึ่งที่ตรงกันข้าม คือสิทธิของการไม่มีชีวิตอยู่ (The Right to non-life) หรือที่เรียกว่าสิทธิในการุณยฆาต (The Right to Euthanasia) ซึ่งในหลาย ๆ ประเทศก็ยอมรับ แนวคิดในการให้ผู้ป่วยจากโลกนี้ไปอย่างสงบเป็นเรื่องที่อยู่ในความสนใจและเป็นข้อถกเถียง กันถึงสิทธิของมนุษย์ในการเลือกที่จะตัดสินใจกับวาระสุดท้ายของตนเอง โดยเลือกวิธีการเสียชีวิตอย่างมีศักดิ์ศรี เพื่อให้ผู้ที่ยังมีชีวิตอยู่เบื้องหลัง มีความรู้สึกหมดภาระหน้าที่ความรับผิดชอบหรือสูญเสียสิ่งอันเป็นที่รักน้อยที่สุด

2. สิทธิเสรีภาพในการนับถือศาสนา (The Right and Freedom of Religion) เป็นสิทธิพื้นฐานในทางความเชื่อที่จะศรัทธา ยึดถือ และปฏิบัติตามของลัทธิ ศาสนา ปรัชญาใด ๆ ที่ไม่ขัดต่อศีลธรรม ขนบธรรมเนียมและประเพณีอันดีงามของสังคมนั้น ๆ ซึ่งสิทธินี้เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปในนานาอารยประเทศ เป็นสิทธิตามธรรมชาติจะล่วงละเมิดไม่ได้ และเป็นสิทธิศักดิ์สิทธิ์ของมนุษย์ทุกคน ต้องให้การรับรองและคุ้มครอง ยกเว้นแต่บางพื้นที่ ๆ ยังไม่เปิดกว้างทางความเชื่อ และศาสนา

3. สิทธิความเป็นส่วนตัว (The Right to Privacy) ถือเป็นสิทธิส่วนบุคคล(Right to be led alone) ตามหลักขั้นพื้นฐานของกฎหมายที่จะอยู่ตามลำพังโดยปราศจากการรบกวนหรือสอดแทรกจากผู้อื่นที่ทำให้เกิดความเดือดร้อน รำคาญใจ เสียหาย อับอาย หรือการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ ปราศจากการยินยอม โดยมีแนวคิดตรงข้ามกับความเป็นบุคคลสาธารณะ (Public Figure) ได้แก่ นักแสดง นักการเมือง และนักกีฬา เป็นต้น

4. สิทธิในการแสดงความคิดเห็นและการแสดงออก (Right and Freedom of Expression) เป็นสิทธิมนุษยชนตามกฎหมายและมาตรฐาน สิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ หมายถึง สิทธิที่เราสามารถที่จะแสดงออกหรือสื่อสารความรู้สึกนึกคิดหรือ ความเห็น ทั้งด้วยการพูด การแสดงท่าทาง หรือการสื่อสารด้วยตัวหนังสือ ไม่ว่าจะบนหน้ากระดาษหรือ หรือการสื่อสารด้วยตัวหนังสือ ไม่ว่าจะบนหน้ากระดาษหรือในโลกออนไลน์ ตลอดจนในรูปแบบอื่นๆ นอกจากนี้ยังรวมถึงสิทธิในการค้นคว้า เข้าถึงหรือได้รับข้อมูลความรู้สึกนึกคิด ความเห็นที่มีการสื่อสารและเผยแพร่ด้วย

5. สิทธิเสรีภาพในการเคลื่อนย้าย (The Right to Movement) หมายถึงสิทธิและเสรีภาพในการเคลื่อนย้าย เดินทางไปไหนมาไหนทั้งแบบชั่วคราวหรือถาวร ทั้งแบบระยะสั้น ปานกลางหรือระยะยาวที่เรียกว่าการย้ายถิ่นฐาน สามารถกระทำได้อยู่ในอาณาเขตของประเทศนั้น ๆ ปราศจากหวงห้าม และขัดขวาง ภายใต้บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญนั้น ๆ

6. สิทธิเสรีภาพในการรวมตัว The Right and freedom of assembly เพื่อการประชุม พบปะ สังสรรค์ คบค้าสมาคม การรวมตัวกันทั้งแบบชั่วคราว ครึ่งคราวหรือถาวร เป็น กลุ่ม องค์กร สหภาพ เพื่อทำกิจกรรมต่าง ๆ ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ อาจเป็นการรวมตัวกันของกลุ่มคนเพื่อแสดงออกทางความคิดเห็นในเรื่องต่างๆ โดยเฉพาะแต่เรื่องทางการเมืองเท่านั้น อาจครอบคลุมถึงเรื่องสังคม เศรษฐกิจการดำเนินชีวิต การประกอบอาชีพ สิ่งแวดล้อม สุขอนามัย ซึ่งส่วนมากจะเป็นสภาพปัญหาที่กลุ่มคนดังกล่าวได้รับผลกระทบ เป็นการรวมตัวกันเพื่อสะท้อนให้รัฐบาลเห็นถึงปัญหาความเดือดร้อนของตน เป็นต้น

7. สิทธิเสรีภาพในการมีส่วนร่วมทางการเมือง Right and Freedom to Political Participation หมายถึงสิทธิในการแสดงออกทางการเมืองผ่านกิจกรรมทางการเมือง องค์กรทางการเมือง การประชาพิจารณ์ การแสดงประชามติ การเลือกตั้งตลอดถึงการแสดงความคิดเห็นหรือแสดงออกทางการเมือง ภายใต้กฎหมายกำหนด โดยไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น ไม่เป็นปฏิปักษ์กับรัฐธรรมนูญ และไม่ขัดต่อศีลธรรมอันดีของประชาชน ประเทศที่เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วม

ทางการเมืองมากมักจะปกครองในระบอบเสรีนิยม แต่หากประชาชนมีส่วนร่วมน้อย มักจะปกครองในระบบสังคมนิยม คอมมิวนิสต์ หรือเผด็จการ

8. สิทธิในการรับความคุ้มครองและความปลอดภัย Right of Protection หมายถึงสิทธิที่จะได้รับการปกป้องคุ้มครองจากการล่วงละเมิดและการทำร้าย ทารุณกรรมทุกรูปแบบ การละเลย การล่วงละเมิดทั้งด้านร่างกายและจิตใจ รวมถึงการใช้แรงงานเด็กผิดกฎหมายเพื่อแสวงหาผลประโยชน์ในรูปแบบต่าง ๆ การใช้สารเสพติดและการค้ามนุษย์

9. สิทธิในการได้รับความยุติธรรม(right of access to a court) หมายถึง สิทธิในการเข้าถึงกระบวนการพิจารณาของศาลยุติธรรม สิทธิที่จะได้รับการรับฟังอย่างยุติธรรมและเปิดเผย (right to a fair and public hearing) การได้รับความช่วยเหลือทางกฎหมาย (legal aid) สิทธิที่จะได้รับคำแนะนำ การแก้ต่าง และการมีตัวแทน (right to be advised, defended and represented) และสิทธิที่จะได้รับการเยียวยาอย่างมีประสิทธิภาพ (right to an effective remedy)

10. สิทธิในการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร Right to know หมายถึงอำนาจโดยชอบธรรมตามกฎหมายของประชาชนเพื่อได้รับรู้ เข้าใจ แจ่มถึงสิ่งที่สื่อความหมายให้รู้เรื่องราวข้อเท็จจริง ข้อมูล หรือสิ่งใด ๆ ไม่ว่าการสื่อความหมายนั้นจะทำได้โดยสภาพ

การบันทึกโดยเครื่องคอมพิวเตอร์ หรือวิธีอื่นใดที่ทำให้สิ่งบันทึกไว้ปรากฏได้ ซึ่งอยู่ในครอบครองหรือควบคุมดูแลของราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค ราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ ส่วนราชการสังกัดรัฐสภา ศาลเฉพาะในส่วนที่ไม่เกี่ยวกับการพิจารณาพิพากษาคดี องค์กรควบคุมประกอบวิชาชีพ หน่วยงานอิสระของรัฐและหน่วยงานอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง (อมร รักษาสัตย์: 2543. หน้า 68)

11. สิทธิในการมีงานทำ Right to work หมายถึงสิทธิที่จะทำงานและสิทธิในการประกอบอาชีพโดยได้รับการคุ้มครอง สิทธิที่จะไม่ถูกเลิกจ้าง ไม่ถูกขับไล่จากที่ทำกิน หรือ แหล่งขายสินค้า เช่น กรณีหาบเร่และแผงลอย ถูกไล่ที่ หรือ ขับไล่ หมายรวมไปถึง สิทธิแรงงาน (Labour Rights) หมายถึงสิทธิของผู้ใช้แรงงานในความสัมพันธ์ระหว่างลูกจ้างกับนายจ้าง ทั้งสิทธิทางกฎหมายและสิทธิมนุษยชน เช่น อัตราค่าจ้าง จำนวนชั่วโมงการทำงาน สภาพแวดล้อมและความปลอดภัยในที่ทำงาน สิทธิในการจัดตั้งสหภาพแรงงาน เป็นต้น สิทธิแรงงานมักจะได้รับการรับรองโดยการออกกฎหมายว่าด้วยสิทธิแรงงาน การจำกัดชั่วโมงการทำงาน และการกำหนดอัตราค่าแรงขั้นต่ำ

12. สิทธิในการมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ได้มาตรฐาน ความเป็นอยู่ที่ได้มาตรฐาน รวมทั้งอาหารที่รับประทาน ไม่เป็นทุกโภชนาการ การมีเสื้อผ้าที่สวมใส่ การมีที่พักอาศัย ทุกคนมีสิทธิในมาตรฐานการครองชีพอันเพียงพอสำหรับสุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดีของตนและครอบครัว รวมทั้ง อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัยการดูแลสุขภาพทางแพทย์ และบริการทางสังคมที่จำเป็น และมีสิทธิในหลักประกัน ยามว่างงาน เจ็บป่วย พักการ หมาย เวชระ หรือปราศจากการดำรงชีพอื่น ในสภาวะแวดล้อมนอกเหนือการควบคุมของตน

13. สิทธิในการมีสภาพทางเศรษฐกิจสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม บุคคลทุกคนมีสิทธิในการก่อตั้งสภาพแรงงานและเข้าร่วมสภาพแรงงานตามที่ตนเลือก เพื่อคุ้มครองผลประโยชน์ของตนตามกฎหมายและระเบียบข้อบังคับของแต่ละประเทศ ได้แก่สิทธิในการก่อตั้งองค์กรแรงงานโดยปราศจากความแตกต่างใด ๆ สิทธิในการก่อตั้งองค์กรแรงงานโดยไม่ต้องได้รับอนุญาต สิทธิของลูกจ้างในการจัดตั้งและเข้าร่วมองค์กรที่เขาเลือก สิทธิในการจัดทำกฎข้อบังคับและการเลือกผู้แทนของตนเองได้อย่างเสรี สิทธิในการดำเนินกิจกรรมและการบริหารสภาพแรงงาน สิทธิในการนัดหยุดงาน สิทธิที่ไม่ถูกสั่งพักหรือยุติองค์กร

14. สิทธิในการได้รับบริการสาธารณสุข สิทธิในสุขภาพเป็นสิทธิธรรมชาติที่ติดตัวมนุษย์มาตั้งแต่เกิด มีศักดิ์ศรีและความเสมอภาคกัน ไม่สามารถถ่ายโอนให้แก่กันได้และ ไม่สามารถแยกเป็นส่วน ๆ ว่าสิทธิใดมีความสำคัญกว่าอีกสิทธิหนึ่งแล้วอ้างเพื่อเลือกกระทำไม่ได้ ห้ามเลือกปฏิบัติไม่ว่าจะเป็นคนจน คนรวยคนพิการ เด็ก หรือผู้สูงอายุ คนที่เจ็บป่วยหรือสุขภาพดีการที่จะมีสุขภาพดีได้นั้นจำเป็นต้องได้รับการดูแลสุขภาพหรือบริการสาธารณสุขที่มีคุณภาพตามมาตรฐาน อย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกันทุกคน ซึ่งองค์การอนามัยโลก มีมติเรื่องสุขภาพว่า “สิทธิที่จะมีสุขภาพดีเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของสิทธิมนุษยชน”โดยกำหนดสิทธิด้านสาธารณสุขข้อ 25 บัญญัติว่า “ทุกคนมีสิทธิในมาตรฐานการครองชีพอันเพียงพอสำหรับสุขภาพและความอยู่ดีของตนและของครอบครัว รวมทั้งอาหารเครื่องนุ่งห่มที่อยู่อาศัยและการดูแลสุขภาพทางการแพทย์ และบริการสังคมที่จำเป็น และมีสิทธิในหลักประกันยามว่างงาน เจ็บป่วย พิกัด หมาย วัยชรา หรือปราศจากการดำรงชีพอื่นในสภาวะแวดล้อมนอกเหนือการควบคุมของตน”

สิทธิมนุษยชนด้านการศึกษา ได้กำหนดกรอบแห่งข้อตกลงว่าด้วยสิทธิมนุษยชนขององค์การสหประชาชาติ โดยถือว่า การจัดการศึกษาในประเทศไทยจะต้องวางอยู่บนพื้นฐานของการเคารพในศักดิ์ศรีของ ความเป็นมนุษย์ มีการเคารพในสิทธิ เสรีภาพ เสมอภาค และภราดรภาพของประชาชน ไม่มีการแบ่งแยก ชนชั้นวรรณะ สีผิว เชื้อชาติ เพศ ภาษา ศาสนา ฯลฯ

หลักแห่งความเสมอภาค

คนทุกคนที่อาศัยอยู่บนพื้นแผ่นดินไทยจะต้องได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกันทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพอย่างไม่มีการแบ่งชั้นวรรณะและชาติพันธุ์ ไม่ว่า บุคคลผู้นั้นจะเป็นคนมั่งมีหรือยากจน หรือมีความบกพร่องในทางใดทางหนึ่งก็ตาม หรือเป็นชนกลุ่มน้อยที่ยังไม่ได้รับการรับรองในเรื่องการมีสัญชาติเป็นประชาชนชาวไทย จากทางราชการ หรือไม่ก็ตาม ทั้งนี้โดยมีรัฐเป็นผู้สนับสนุนและให้ความช่วยเหลือทั้งไม่ กีดกันไม่ว่าจะโดย ทางตรงหรือทางอ้อม

หลักแห่งเสรีภาพ

1. การจัดการศึกษาจะต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของการเคารพสิทธิและเสรีภาพส่วนบุคคล โดยการศึกษาจะต้องยอมรับความหลากหลายของตัวบุคคล ต้องเข้าใจว่าบุคคลแต่ละคนย่อมมีความรู้ความสามารถ ความถนัด ความชอบพอ ความสนใจ วิธีการแสวงหา รับรู้ เรียนรู้ และทำความเข้าใจ

แตกต่างกันออกไป ดังนั้นแนวการจัดการศึกษาจึงต้องมีความหลากหลาย และเหมาะสมแก่คุณลักษณะของผู้เรียน ทั้งนี้การศึกษาต้องเปิดกว้างให้ผู้เรียนมีเสรีภาพในทางความคิด ความเชื่อ รวมไปถึงการแสดงออกซึ่งความคิดความเชื่อของตนอย่างปราศจากการครอบงำ และบังคับไม่ว่าจะโดยทางใดทางหนึ่ง ทั้งนี้คำว่าสิทธิและเสรีภาพย่อมครอบคลุมถึงการมีสิทธิและเสรีภาพในการเป็นตัวของตัวเอง ในการศึกษาเรียนรู้ตามความสมัครใจ และชอบใจของตน มีจินตนาการ และกำหนดเจตจำนงหรืออุดมการณ์ของตน โดยปราศจากการแทรกแซงบังคับ

2. การจัดการศึกษาจึงต้องเคารพในความหลากหลายทางวัฒนธรรม โดยตั้งอยู่บนพื้นฐานของการเคารพในสิทธิ และเสรีภาพ ในความมีเอกลักษณ์ และความเป็นตัว ของตัวเองของแต่ละครอบครัว และชุมชน ทั้งนี้ โดยจักไม่เข้าไปครอบงำ ทำลาย บิดเบือน หรือก้าวล่วงแทรกแซงวิถีชีวิต ภาษา ค่านิยม ภูมิธรรม วัฒนธรรม หรือขนบธรรมเนียม ประเพณีด้วยประการทั้งปวง หากอุดหนุนและสนับสนุนให้ครอบครัวและ ชุมชนต่างๆ สามารถรักษาและพัฒนาระบบคุณค่าต่างๆ รวมไปถึงความคิด และความเชื่อ ของตนไว้ได้ รวมทั้งสนับสนุนให้มีการเรียนรู้จักปัญหาและเรื่องราว รวมทั้งประวัติศาสตร์ของชุมชนด้วย ด้วยการส่งเสริมให้ครอบครัวและชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการ ศึกษา

3. การจัดการศึกษาและสถานศึกษาต้องเคารพในสิทธิและเสรีภาพเรื่องการ นับถือศาสนา โดยปราศจากการบังคับ ครอบงำ ถูกเหยียดหยามหรือก่อความรู้สึก ที่ไม่ดีแก่บุคคลที่นับถือศาสนาที่ต่างไปจากศาสนาประจำชาติหรือศาสนาที่ผู้มีอำนาจ ในรัฐ หรือผู้มีหน้าที่จัดการศึกษานับถือเลื่อมใส ไม่ว่า จะโดยการจัดหลักสูตรก็ดี การ บริหารจัดการก็ดี ต้องอนุญาตและเปิดกว้างให้ผู้เรียนหรือผู้สอนสามารถเลือกนับถือ ศาสนาได้อย่างเสรี ให้ผู้เรียนได้สามารถเรียนรู้ศาสนาที่ผู้เรียนนับถือได้ และมีความภาคภูมิใจในศาสนาที่ตนเองนับถือ พร้อมกับที่ให้ผู้เรียนมีใจกว้างเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ไปยังศาสนาอื่นๆ ด้วย อย่างปราศจากการถูกเหยียดหยามหรือเบียดเบียนซึ่งกันและกัน ด้วยการเปิดโอกาสให้สถาบันศาสนา และครอบครัวมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยเฉพาะในส่วน ของหลักสูตรเนื้อหาการเรียนการสอน ในการนี้ ระบบการศึกษาและปรัชญาการศึกษาจึงต้องวางอยู่บนรากฐานของการ มีส่วนร่วมของประชาชนอย่างกว้างขวาง การตัดสินใจที่สำคัญๆ จะต้องได้รับความเห็น พ้องต้องกันจากประชาชนวงกว้าง จะต้องรับฟังเสียงคัดค้าน ต้องเปิดให้มีการโต้แย้ง อภิปรายกันอย่างเต็มที่ นัยหนึ่งการจัดการศึกษาต้องตั้งอยู่บนฐานของการกระจาย อำนาจอย่างแท้จริง จึงจะเรียกได้ว่าเป็นระบบการศึกษาที่ตั้งอยู่บนรากฐานของมนุษยชน

หลักแห่งภราดรภาพ

เมื่อมนุษย์ได้รับความเสมอภาพและเสรีภาพแล้ว มนุษย์จำต้องเรียนรู้การอยู่ ร่วมกันอย่างสันติ เราจำเป็นต้องตระหนักว่ามนุษย์เป็นหน่วยชีวิตที่มีอาจดำรงสภาวะ ความเป็นอยู่ได้โดยลำพังโดดๆ หากชีวิตเป็นข่ายใยที่เชื่อมโยงสัมพันธ์กัน ชีวิตทุกหน่วย จำเป็นต้องพึ่งพาอาศัยกัน ซึ่งความสัมพันธ์นี้ไม่ได้หมายความว่าระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ด้วยกันเท่านั้น หากรวมถึงมนุษย์กับสิ่งมีชีวิตอื่นและธรรมชาติด้วย

16. สิทธิในการมีส่วนร่วมในกิจกรรมเชิงวัฒนธรรมและการพักผ่อน

สิทธิมนุษยชนด้านวัฒนธรรม หมายถึงสิทธิของบุคคล กลุ่มสถานภาพ กลุ่มชาติพันธุ์ ชุมชน องค์กร และประเทศที่จะฟื้นฟู ดำรงรักษาไว้ ประยุกต์ใช้พัฒนา และคุ้มครองอัตลักษณ์ ทางวัฒนธรรม ของกลุ่ม ชาติพันธุ์ กลุ่มสถานภาพ ชุมชนและประเทศ อันเป็นอัตลักษณ์แห่งการแสดงให้เห็น ซึ่งความแตกต่างจากประชากรในวัฒนธรรม หรือ อนุวัฒนธรรมอื่น

การละเมิดสิทธิมนุษยชนด้านวัฒนธรรม หมายถึง การเลือกปฏิบัติ การกีดกัน การเหยียดหยาม คุกคาม ระบุ ห้ามหรือเป็นอุปสรรค มิให้บุคคลกลุ่มสถานภาพ กลุ่มชาติพันธุ์ ชุมชน องค์กร และประเทศที่จะฟื้นฟู ดำรงรักษาไว้ ประยุกต์ใช้ พัฒนา และคุ้มครอง ตลอดจนการแสดงตนอย่างเปิดเผย ซึ่งอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม และอนุวัฒนธรรมของกลุ่มสถานภาพ กลุ่มชาติพันธุ์ ชุมชน องค์กร และประเทศอันเป็นการกระทำโดยสมัครใจ หมายถึงการพยายามกลืนทางวัฒนธรรม โดยที่อีกฝ่ายหนึ่งไม่สมัครใจหมายถึงการลักลอบโจรกรรม ขื้อขายทางวัฒนธรรมภายในประเทศและข้าม ประเทศ โดยที่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ไม่มีโอกาสเข้าถึงข้อมูล ข่าวสาร อย่างครบถ้วนสมบูรณ์

สิทธิมนุษยชนด้านวัฒนธรรมมีเป้าหมายเพื่อจรรโลงความเป็นมนุษย์ แต่เนื่อง จากความเป็นมนุษย์ต้องประกอบขึ้นด้วยสองส่วนคือ ส่วนที่เป็นปัจเจกชน กับส่วนที่ เป็นสมาชิกของกลุ่ม ชุมชน และสังคม วัฒนธรรมจึงต้องจรรโลงมนุษย์ทั้งในสองฐานะ ทั้งนี้เพื่อความอยู่รอด และการพัฒนาของปัจเจกชน กลุ่ม ชุมชนและสังคมพร้อมกันไป ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า วัฒนธรรมนอกจากจะต้องไม่ทำลายแล้ว กลับต้องส่งเสริมความเป็น มนุษย์ที่มีศักดิ์ศรี มีสิทธิเสรีภาพ ความเสมอภาคและภราดรภาพ ระหว่างมนุษย์ใน ฐานะที่เป็นปัจเจกชน และพร้อมกันนั้นสิทธิ เสรีภาพ ความเสมอภาค และภราดรภาพ ของปัจเจกชนก็ต้องคำนึงถึงวัฒนธรรมด้วยเช่นกัน กล่าวอีกอย่างหนึ่งคือ สิทธิมนุษยชนกับวัฒนธรรม จะต้องได้รับการบูรณาการให้เป็นหนึ่งเดียวกัน โดยดำเนินการดังต่อไปนี้

1. ส่งเสริมให้เกิดแนวคิดและแนวนโยบายการยอมรับความหลากหลายทาง วัฒนธรรม ของกลุ่มบุคคลที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย ยอมรับความแตกต่างของกลุ่มชาติพันธุ์ เช่นการเป็นชาติที่มีร้อยละ วัฒนธรรมอยู่ด้วยกันได้

2. นำแนวนโยบายการเป็นชาติที่มีร้อยละวัฒนธรรมอยู่ด้วยกันได้ มาปฏิบัติโดยการ พยายามบูรณาการเรื่องสิทธิมนุษยชนด้านวัฒนธรรมเข้ากับการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมในทุกสาขา และทุกกลุ่มเป้าหมาย

แนวนโยบายสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

นโยบายสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจึงได้คำนึงถึงแนวคิดและเป้าหมาย หลัก ดังกล่าวข้างต้นมา กำหนดเป็นแนวนโยบาย 7 ประการ ดังต่อไปนี้

- 1) ส่งเสริมให้มีการเคารพสิทธิมนุษยชนตามที่ได้กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญส่งเสริมให้มีการเคารพสิทธิและเสรีภาพตลอดจนศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ สำหรับบุคคล ทุกคน ที่อาศัยอยู่ใน

ราชอาณาจักร ถึงแม้ว่าจะมีความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ สภาพทางกาย หรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทาง เศรษฐกิจหรือสังคม ความ เชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็น ทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ

2) บูรณาการเรื่องสิทธิมนุษยชนในการพัฒนาการเมือง เศรษฐกิจและสังคม ของประเทศทุก ด้าน การพัฒนาทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมของประเทศนั้นสามารถก่อให้เกิดทั้ง โอกาสและภัยคุกคามต่อการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน การนำแนวคิดด้านการคุ้มครอง สิทธิมนุษยชนเป็นองค์ประกอบหนึ่งของการกำหนดแนวทางการพัฒนาการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมจะช่วย ส่งเสริมสังคมที่เป็นประชาธิปไตย นำไปสู่กระบวนการ พัฒนาที่ยั่งยืนถาวร การมีสังคมที่สันติสุขและยึดหลักนิติธรรม

3) ดำเนินการให้ประชาชนทุกกลุ่มเข้าใจเรื่องสิทธิมนุษยชนควบคู่ไปกับ หน้าที่ความรับผิดชอบ และจริยธรรม

4) ส่งเสริมหลักการ ความเป็นสากล การแบ่งแยกมิได้ และการเกี่ยวพันซึ่ง กันและกัน ของสิทธิมนุษยชน สิทธิมนุษยชนพื้นฐานทั้งหลายมีลักษณะสากลใช้ได้กับมนุษย์ทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน โดยเป็นที่ยอมรับกันมานานอารยประเทศ

5) สนับสนุนการดำเนินงานตามอนุสัญญาและข้อตกลงระหว่างประเทศ ตามที่รัฐได้ให้ไว้กับนานาประเทศ สนับสนุนการดำเนินงานตามอนุสัญญาและข้อตกลงระหว่างประเทศตามที่ รัฐได้ให้ไว้กับองค์กรต่างๆ ตลอดจนพิจารณายกเลิกข้อสงวนและพิจารณาให้ สัตยาบันเพิ่มเติม ต่อตราสารระหว่างประเทศอื่นๆ ในด้านสิทธิมนุษยชนเมื่อมีความ เหมาะสม กับสภาวะเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ

6) เสริมสร้างความร่วมมือทุกระดับในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิ มนุษยชน ดำเนินการให้ทุกส่วนของประชาคมสังคมมีส่วนร่วมในการส่งเสริมและคุ้มครอง สิทธิมนุษยชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการตรวจสอบการใช้อำนาจของรัฐโดยฝ่ายองค์กรอิสระ และมีความเป็นกลาง ที่ได้จัดตั้งขึ้นตามรัฐธรรมนูญ อันได้แก่ คณะกรรมการสิทธิ มนุษยชนแห่งชาติ ศาลรัฐธรรมนูญ ศาลปกครองฯ ตลอดจนส่งเสริมและให้ความร่วมมือในการดำเนินการของ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติให้ความร่วมมือและประสานงานกับสหประชาชาติ องค์กรระหว่างประเทศ องค์กรเอกชนและองค์การพัฒนา เอกชนทั้งในและต่างประเทศ ในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

7) พัฒนาและปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ ให้เอื้อต่อการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนทบทวนกฎหมาย กฎ ระเบียบต่าง ๆ ที่ไม่เหมาะสมต่อการส่งเสริมและคุ้มครอง สิทธิมนุษยชน และดำเนินการพัฒนาปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพอย่างทันเวลากับการเปลี่ยนแปลงของสภาวะแวดล้อม

การส่งเสริม หมายถึง การให้หรือเพิ่มเติมในด้านความรู้ความเข้าใจ จิตสำนึกและความตระหนัก การมีส่วนร่วม และความพร้อมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงาน

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกระดับมีบทบาทเป็นผู้ส่งเสริมในด้านต่าง ๆ ดังนี้

- ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- ส่งเสริมความรู้ความเข้าใจเรื่องสิ่งแวดล้อมแก่ประชาชนในท้องถิ่นและบุคคลในองค์กร
- ส่งเสริมการท่องเที่ยว
- สำหรับเทศบาลยังต้องมีบทบาทในการส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุและผู้พิการด้วย

บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ซึ่งมักเป็นผู้ดำเนินการเองในเรื่องต่าง ๆ มาเป็นผู้ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการร่วมดำเนินการและสนับสนุนให้มีความเข้มแข็ง นอกจากนี้ยังต้องมีบทบาทการเป็นผู้ประสานเพื่อสร้างความร่วมมือกับสถาบันทาง วิชาการ องค์กรพัฒนาเอกชนและหน่วยงานราชการต่าง รวมทั้งการสร้างเครือข่ายระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการให้มี บริการสาธารณะร่วมกัน เช่นการกำจัดขยะ การบำรุงรักษา ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น เป็นต้น เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานตามอำนาจและหน้าที่

สรุป

สิทธิเสรีภาพในการมีส่วนร่วมทางการเมือง Right and Freedom to Political Participation หมายถึงสิทธิในการแสดงออกทางการเมืองผ่านกิจกรรมทางการเมือง องค์กรทางการเมือง การประชาพิจารณ์ การแสดงประชามติ การเลือกตั้งตลอดถึงการแสดงความคิดเห็นหรือแสดงออกทางการเมือง ภายใต้กฎหมายกำหนด โดยไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น ไม่เป็นปฏิปักษ์กับรัฐธรรมนูญ และไม่ขัดต่อศีลธรรมอันดีของประชาชน ประเทศที่เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองมากมักจะปกครองในระบอบเสรีนิยม แต่หากประชาชนมีส่วนร่วมน้อย มักจะปกครองในระบบสังคมนิยม คอมมิวนิสต์ หรือเผด็จการ บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ซึ่งมักเป็นผู้ดำเนินการเองในเรื่องต่าง ๆ มาเป็นผู้ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการร่วมดำเนินการและสนับสนุนให้มีความเข้มแข็ง นอกจากนี้ยังต้องมีบทบาทการเป็นผู้ประสานเพื่อสร้างความร่วมมือกับสถาบันทาง วิชาการ องค์กรพัฒนาเอกชนและหน่วยงานราชการต่าง รวมทั้งการสร้างเครือข่ายระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการให้มี บริการสาธารณะร่วมกัน เช่นการกำจัดขยะ การบำรุงรักษา ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น เป็นต้น เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานตามอำนาจและหน้าที่

เอกสารอ้างอิง

- กลุ่มงานผลิตเอกสาร สำนักประชาสัมพันธ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร .(2563). สิทธิชุมชน. กรุงเทพมหานคร. สำนักการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- ต่อพงศ์ กิตติยานุพงศ์. (2561). ทฤษฎีสิทธิขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพมหานคร. โครงการตำราและเอกสารประกอบการสอน คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ธนิช เลิศชาญฤทธ์. (2550). สิทธิทางวัฒนธรรมในยุคโลกาภิวัตน์. กรุงเทพมหานคร. สำนักพิมพ์ดำรงวิชาการ
- สายสุรี จุติกุล. (2552). สิทธิมนุษยชนกับวิถีสู่สันติ,จากหนังสือวิถีสู่สันติ. กรุงเทพมหานคร. ศูนย์สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ..
- รุจน์ หาเรือนทอง. (2564). สิทธิมนุษยชน (Human Right). กรุงเทพมหานคร. โรงเรียนสตรีวิทยา.
- องค์กรสิทธิมนุษยชนแห่งประเทศไทย,ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน [ออนไลน์]
<https://www.amnesty.or.th/our-work/hre/udhr/> [25 สิงหาคม 2565]
- อุดมศักดิ์ สินธิพงษ์. (2555). สิทธิมนุษยชน. กรุงเทพมหานคร. สำนักพิมพ์วิญญูชน.
- อมร รักษาสัตย์. (2543). รัฐธรรมนูญฉบับประชาชนพร้อมบทวิจารณ์. กรุงเทพมหานคร. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Kurian George Thomas The encyclopedia of political science. [Washington: CQ Press, 2011].p.235
- Marshall, T. H. The Right to Welfare. [New York: The Free Press, 1981] .p 84

การแก้ปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนของกลุ่มเพศสภาพ

Tackling transgender human rights violations

ผศ.ดร.สันติ พิมพ์ใจใส

Asst. Prof. Sunti Pimjaisai

มหาวิทยาลัยพิษณุโลก

Phitsanulok University

Received September 19, 2022, Revised December 23, 2022, Accepted January 3, 2023

บทคัดย่อ

ประเทศไทยเริ่มเห็นแสงสว่างตรงปลายอุโมงค์เมื่อมีการเสนอกฎหมายพระราชบัญญัติชีวิต หรือกฎหมายสมรสเท่าเทียมเพื่อเป็นการคืนสิทธิเสรีภาพให้กลับกลุ่มหลากหลายทางเพศให้มีอิสรภาพ เสรีภาพ และการเคารพแห่งความเป็นมนุษย์โดยเท่าเทียมกันกับทุกเพศสภาพและเพศวิถีในสังคมไทย แนวคิดเกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพของกลุ่มหลากหลายทางเพศ ในสังคมไทยจะเดินไปทิศทางใดหรือเต็ม เต็มด้านสิทธิเสรีภาพในกลุ่มหลากหลายทางเพศอย่างไรเพื่อให้เป็นไปตามกระแสของสังคมที่กำลัง เรียกร้องสิทธิและเสรีภาพอันเป็นไปตามหลักนิติรัฐต่อไป ดังนั้นแม้องค์กรอื่นใด หรือพรรคการเมืองที่ พยายามต่อสู้เพื่อสิทธิเสรีภาพของกลุ่มหลากหลายทางเพศอาจมีความคาดหวังในการดักดวง ผลประโยชน์จากการเป็น Voter ของกลุ่มหลากหลายทางเพศที่จะลงคะแนนเสียงให้เพื่อจะได้มี ตำแหน่งในทางการเมืองในการสนับสนุนให้สมาชิกพรรคการเมืองของตนได้รับเลือกเข้าไปนั่งในสภา หรือการสนับสนุนทางการเมืองอื่นใดก็ตาม สำหรับผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศนั้น

มนุษย์ไม่ได้มีชีวิตอยู่ในสังคมที่โดดเดี่ยวแต่ต้องเกี่ยวพันกับผู้อื่นอยู่เสมอจึงจะสามารถมีชีวิตอยู่ใน โลกนี้ได้ เมื่อจำเป็นต้องอยู่ในสังคม กฎของสังคม (Social Law) จึงต้องมีเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการ สร้างสันติสุขให้เกิดขึ้น ดังนั้น ไม่มีกลุ่มทางสังคมกลุ่มใดจะได้รับสิทธิและเสรีภาพอย่างสมบูรณ์แบบแม้ จากสมาชิกของกลุ่มสังคมเดียวกัน แต่การยอมรับในความแตกต่าง ความหลากหลาย โดยไม่มีการปิด กั้นหรือต่อต้านโดยการใช้อำนาจของปัจเจกบุคคล (Individual Law) เป็นบรรทัดฐานในการสร้างกฎหมาย สังคม มนุษย์ทุกเพศ ทุกวัย ทุกชนชั้นก็จะได้รับการยอมรับในสิทธิและเสรีภาพแห่งความเป็นมนุษย์ที่ ทุกคนพึงมีและพึงเป็นตามสิทธิแห่งความเป็นมนุษย์ย่อมนำมาซึ่งศักดิ์ศรีในการมีชีวิตอยู่ในสังคมที่ดีได้

คำสำคัญ : สิทธิมนุษยชนของกลุ่มเพศสภาพ

ABSTRACT

Thailand is beginning to see light at the end of the tunnel with the proposed Civil Partnership Act. or the Equal Marriage Law in order to restore rights and liberties to diverse gender groups to have freedom, freedom, and fraternity of humanity equally with all genders and sexualities in Thai society. Concepts about the rights and freedoms of LGBTIQ groups In what direction will Thai society move or fulfill the rights and freedoms of the various gender groups in order to follow the trend of society that is continuing to demand rights and freedoms in accordance with the rule of law? Therefore, even if any other organization Or a political party that is trying to fight for the rights and freedoms of LGBT people may have the expectation of profiting from being voters of LGBT people who will vote for them in order to have a position in politics to support members. Their political party to be elected to sit in parliament or to receive any other political support. For people with diverse genders

Humans do not live in isolated societies but must always be connected with others in order to survive in this world. When it is necessary to live in society, social laws (Social Law) must be in place to be used as a tool for creating peace. Therefore, no social group will receive perfect rights and freedoms even from members of the same social group. But accepting differences and diversity without blocking or resisting by using the law of the individual (Individual Law) as the norm in creating social rules. Humans of all genders, all ages, all classes will be accepted in their rights and Human freedom that everyone should have and should have according to their human rights brings dignity to living in a good society.

Keyword: human rights violations

บทนำ

สิทธิมนุษยชน (Human Right) เป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของมนุษย์ซึ่งประกอบไปด้วยสิทธิตามธรรมชาติและสิทธิที่มีกฎหมายรับรอง สิทธิมนุษยชนจึงถือเป็นแนวทางในการปฏิบัติต่อกันของเพื่อนมนุษย์อย่างเท่าเทียมและเป็นหลักการสำคัญที่ทำให้สังคมสงบสุขปราศจากความขัดแย้งในเรื่องของความแตกต่างทั้งทางความคิดและการแสดงออกดังที่ กำหนดไว้ในปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ข้อ 2 ว่า “ทุกคนย่อมมีสิทธิและอิสรภาพทั้งปวงตามที่กำหนดไว้ในปฏิญญานี้โดยปราศจากการแบ่งแยกไม่ว่าชนชาติใดอาทิเชื้อชาติผิวเพศ ภาษา ศาสนา ความคิดเห็นทางการเมืองหรือทางอื่นพื้นเพทางชาติหรือสังคม ทรัพย์สิน การเกิดหรือสถานะอื่น นอกจากนี้ จะไม่มี การแบ่งแยกใดบนพื้นฐานของสถานะทางการเมือง ทางกฎหมาย หรือทางการระหว่างประเทศของประเทศ หรือดินแดนที่บุคคลสังกัดไม่ว่าดินแดนนั้นจะเป็นเอกราช อยู่ในความพิพาทได้ปกครองตนเอง หรืออยู่ภายใต้การจำกัดอธิปไตยอื่นใด” โดยในปัจจุบันความคุ้มครองตามหลักสิทธิมนุษยชนนี้ได้ขยายครอบคลุมถึงบุคคลทุกกลุ่มรวมถึงกลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศด้วยข้อมูลจากสำนักทะเบียนกลางปี 2565 ระบุว่าทั่วประเทศมีราษฎรที่ไม่ได้สัญชาติไทยเกือบหนึ่งล้านคน หรือคิดเป็น 1.49% ซึ่งกลุ่มชาติพันธุ์เป็นหนึ่งในกลุ่มหลักภายใต้ความเป็นไทยที่เราคุ้นเคยกันนี้ แท้จริงแล้วประเทศไทยมีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ถึงกว่า 50 กลุ่ม ซึ่งจำนวนหนึ่งที่แม้จะอยู่ในแผ่นดินไทยมาตั้งแต่เกิด หรือมีบรรพบุรุษอยู่ในเขตแดนไทยมาหลายต่อหลายรุ่น แต่ทุกวันนี้กลับยังไม่ได้รับสัญชาติไทย หากมองลงละเอียดที่ภาคเหนือ จังหวัดแม่ฮ่องสอน เชียงรายและเชียงใหม่มีคนที่ไม่ได้สัญชาติมากถึง 286,786 คน (15.6%) 132,515 คน (10.02%) และ 161,567 คน (9.01%) ตามลำดับ ติด 3 ใน 5 จังหวัดที่มีคนไม่ได้สัญชาติไทยมากที่สุดในประเทศ (<https://ptp.or.th/lgbtq>: 2565) เรื่องสัญชาติคือเรื่องสิทธิมนุษยชน ดังนั้น การให้สัญชาติให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นพี่น้องกลุ่มชาติพันธุ์และคนไทยไร้สิทธิต้องได้รับสิทธิความเป็นพลเมืองและต้องมีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์อย่างเท่าเทียม

เพศภาวะ (Gender) หรือเพศสภาพ (Sexuality) หรือเพศวิถี (sexual orientation) หรือ อัตลักษณ์ทางเพศ (Gender identity) คำหลากหลายคำที่สื่อสารกันออกมามากมายอันเป็นไปในทิศทางเดียวกันทั้งความหลากหลายทางเพศและความหลากหลายของศัพท์ ทางตรรกศาสตร์ ท่านอาจารย์ศาสตราจารย์พิเศษจำนงค์ ทองประเสริฐ ราชบัณฑิตท่านเรียกว่า สมานัตถะ ความหลากหลายที่ให้ความหมายเหมือนกัน ทั้งนี้การไม่ได้รับสัญชาติทำให้ถูกจำกัดสิทธิและอาจถูกเลือกปฏิบัติในการเข้าถึงสิทธิพื้นฐานของรัฐ ไม่ว่าจะเป็นสิทธิในการเข้าถึงการศึกษา สิทธิในการรักษาพยาบาล สิทธิในการ

เข้าถึงทรัพยากรอย่างการมีที่ทำกิน สิทธิในการประกอบอาชีพ ผลที่ตามมาจึงเป็นการเข้าสู่วงเวียนของความยากจนเชิงโครงสร้างและขาดโอกาสในชีวิตอย่างไม่จบสิ้น ยังไม่รวมถึงนโยบายช่วยเหลือจากรัฐเมื่อเกิดภัยพิบัติ อย่างเช่น ภัยธรรมชาติ หรือ โควิด-19 ที่คนกลุ่มนี้ก็เข้าไม่ถึงเช่นกัน

กฎหมายกับบทบาทเพื่อสิทธิเท่าเทียมของผู้มีความหลากหลายทางเพศ

กฎหมาย หลายคนอาจรู้สึกว่าเป็นเรื่องเข้าใจยาก แต่ก็ปฏิเสธไม่ได้ว่ากฎหมายอยู่ในชีวิตประจำวันของทุกคน กฎหมายอยู่กับเราตั้งแต่การแจ้งเกิดไปจนกระทั่งการแจ้งตาย แม้สิ่งเล็กน้อยที่เราอาจมองข้าม ลองเปิดกระเป๋าเสื้อตัวดูก็จะพบเห็นสิ่งของที่กำกับด้วยกฎหมายมากมาย ทั้งบัตรประชาชน ใบขับขี่ ใบเสร็จค่าสินค้าข้าวของเครื่องใช้ที่บวกภาษีมูลค่าเพิ่ม หรือแม้แต่ “ใบสั่ง” ของตำรวจสำหรับบางคน “ที่ใดมีสังคม ที่นั่นมีกฎหมาย” (Ubi societas ibi jus) เพราะสังคมต้องอาศัยกฎหมายช่วยทำหน้าที่หลากหลายประการ ทั้งกำกับวิถีชีวิตและกิจกรรมของคนในสังคม เป็นกติกาคุ้มครอง ป้องกัน ให้สมาชิกในสังคมอยู่กันอย่างสงบสุข กฎหมายทำให้เราจัดการกับความขัดแย้งโดยไม่ใช้กำลังเอาชนะกัน เพราะเมื่อมีข้อขัดแย้ง เรามีกฎหมายทำหน้าที่ชี้ขาดตัดสินว่าฝ่ายใดถูกฝ่ายใดผิด ทำให้เกิดความเป็นธรรมอันเป็นจุดสมดุล (equilibrium) ระหว่างประโยชน์ของบุคคลแต่ละคนในแต่ละเรื่องหรือระหว่างบุคคลกับส่วนรวม (Roscoe Pound: 2003) รวมไปถึงลงโทษผู้กระทำความผิดเมื่อจำเป็น (bangkokbiznews: 2563) นอกจากนี้ กฎหมายยังอาจทำหน้าที่เป็นเครื่องมือขึ้นนำการพัฒนาเพื่อ “สร้าง” สังคมที่เราอยากให้เป็นและก็เป็นธรรมดาที่แต่ละสังคมก็อาจมีความคาดหวังต่อบทบาทของกฎหมายในระดับที่แตกต่างกันไป

เรื่องเพศสภาพและสิทธิประโยชน์ที่ตามมาจากการมีเพศสภาพเช่นใดก็ตาม ก็นับเป็นหนึ่งในความต้องการของคนในทุกสังคม โดยจะเห็นว่าปัจจุบันผู้มีความหลากหลายทางเพศสามารถเปิดเผยตัวได้เป็นการทั่วไป เราไม่ถือว่าพฤติกรรมการแสดงออกถึงความหลากหลายทางเพศนั้นเป็นสิ่งผิดกฎหมาย ในระยะหลังมานี้ เรื่องราวของผู้มีความหลากหลายทางเพศได้รับการนำเสนออย่างชัดเจนขึ้น ในแวดวงบันเทิง เรามีการผลิต เผยแพร่และส่งออกซีรีส์สวย (ชายรักชาย) (Bangkok Post 6 June 2022) อย่างต่อเนื่องเป็นลำเป็นสัน จนกำลังกลายเป็นอุตสาหกรรมส่งออกในยุคนี้ของไทย แม้กระทั่งในช่วง Pride Month ที่มีการจัดงาน Pride March ในใจกลางกรุงเทพมหานครเมื่อต้นเดือนมิถุนายนที่ผ่านมา ซึ่งมีคนมาร่วมงานมากมายจากหลายวงการ น่าจะแสดงให้เห็นได้ว่าคนจำนวนไม่น้อยเข้าใจถึงการมีอยู่ของอัตลักษณ์ทางเพศที่มากกว่าชายและหญิงทั้งในด้านสังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม ปรากฏการณ์เหล่านี้ สร้างแรงกดดันและประเด็นคำถามว่า ถึงเวลาแล้วหรือยังที่ประเทศไทยควรมีกฎหมายรับรองสิทธิในการมีความสัมพันธ์กันแบบครอบครัวของผู้มีความหลากหลายทางเพศและห้ามการเลือกปฏิบัติทางเพศที่ชัดเจน ที่ผ่านมา เราได้เห็นความเปลี่ยนแปลงทางกฎหมายที่อาจช่วยตอบโจทย์ท้าทายนี้อยู่

บ้าง เช่น ในปี พ.ศ. 2555 กฎหมายที่เกี่ยวกับการเกณฑ์ทหารได้ยกเลิกการเรียกบุคคลข้ามเพศว่าเป็น “โรคจิตถาวร” (กฎกระทรวงกลาโหมที่ 75 พ.ศ. 2555) ถือได้ว่าเป็นจุดเล็กๆ ที่สำคัญของการสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศ และในช่วงเวลาเดียวกันนั้น กระทรวงยุติธรรมก็ได้เริ่มยกร่างกฎหมาย (พันธุ์ทิพา หอมทิพย์: 2563) เพื่อกำหนดรูปแบบการรับรองสถานะความสัมพันธ์ให้กับคู่รักผู้มีความหลากหลายทางเพศแต่จนถึงปัจจุบัน แม้ว่าหลายประเทศจะทยอยกันเริ่มยอมรับสถานะทางกฎหมายของคู่รักหลากหลายทางเพศ (PPTVHD 36.com : 2564) แต่ร่างกฎหมายดังกล่าวในประเทศไทยก็ยังคงเป็นเพียงร่างอยู่เหมือนเดิม คนจำนวนหนึ่งมองว่าความล่าช้าดังกล่าว ส่งผลกระทบต่อความคาดหวังและความเชื่อมั่นต่อรัฐซึ่งมีหน้าที่คุ้มครองสิทธิมนุษยชนโดยเชื่อว่ารัฐควรรับรองความสัมพันธ์ระหว่างคู่รัก เนื่องจากเป็นสิทธิตามกฎหมายที่ทุกคนควรได้รับเท่าเทียมกัน ไม่ว่าจะเพศใดก็ตาม การที่ยังไม่มีกฎหมายใด ๆ เลยออกมารองรับหรือแม้แต่มาปรับใช้โดยอนุโลมย่อมให้ผลรวบกับว่ากฎหมายมองข้ามการมีตัวตน (visibility) และความสัมพันธ์ระหว่างผู้มีความหลากหลายทางเพศ และทำให้กฎหมายหย่อนประสิทธิภาพในการดูแลสมาชิกในสังคมกลุ่มนี้ไปโดยปริยาย (บุษกร สุริยสาร: 2563) หลายประเทศตระหนักถึงความจำเป็นที่จะต้องดูแลประเด็นเหล่านี้ ไม่ว่าจะเป็นการรับรอง “ข้อตกลงการอยู่ร่วมกัน” (Cohabitation Agreement) อันเป็นเหมือนสัญญาระหว่างคนสองคนที่ต้องการจะอยู่ร่วมกัน และมีผลผูกพันทางกฎหมายในการจัดการความสัมพันธ์ในเรื่อง ทรัพย์สิน ธุรกรรม บุตร หรือในกรณีที่เกิดฝ่ายเจ็บป่วยหรือเสียชีวิตและสามารถออกแบบรายละเอียดข้อตกลงรวมถึงข้อยกเว้นต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับความต้องการได้ เช่น เจือนไขระยะเวลา เป็นต้น ตัวอย่างที่น่าสนใจคือใน สหราชอาณาจักรที่ปรากฏอัตราการใช้ชีวิตคู่โดยไม่แต่งงานแต่ทำข้อตกลงการอยู่ร่วมกันสูงขึ้นเรื่อยๆ หรือแม้แต่ในกรณีที่ไม่มีการทำสัญญาใด ๆ แต่ใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันคล้ายคู่สมรสระยะหนึ่งบางประเทศก็ยังมีกฎหมายยอมรับสถานะบางอย่าง ซึ่งเป็นประโยชน์ในการจัดการข้อพิพาทที่อาจเกิดขึ้นเมื่อความสัมพันธ์ของบุคคลทั้งสองที่สิ้นสุดลง จะเห็นได้ว่ารูปแบบความสัมพันธ์นั้นมีความหลากหลาย การจดทะเบียนสมรสอาจไม่ได้เป็นเพียงทางเลือกเดียว เมื่อคำนึงถึงความสอดคล้องกับปรากฏการณ์สังคมปัจจุบันทางเลือกอื่นอาจรวมถึงการมีกฎหมายที่เปิดโอกาสให้บุคคลเลือกกำหนดระดับความเป็นทางการของความสัมพันธ์ของตนได้ โดยได้รับความคุ้มครองตามสมควร

ปัจจุบันมีปัจจัยหลายประการที่ทำให้การถกแถลงเรื่องสิทธิของคู่รักหลากหลายทางเพศตกอยู่ในวังวนของการคิดแบบสองขั้ว (binary) ไม่ว่าจะเป็น จารีตวิถี หรือหลักศาสนา ทำให้เราเลือกมองเรื่องนี้ว่ามีทางเลือกเพียงแค่สองทางคือ ได้หรือไม่ได้ ดีหรือไม่ดี เหมาะสมหรือไม่เหมาะสม แต่ประเด็นสำคัญที่น่าคิดคือ การอนุญาตให้คู่รักหลากหลายทางเพศ “สมรส” กันได้หรือ “ใช้ชีวิตอยู่ร่วมกัน” โดยมีกฎหมายคุ้มครองนั้น ไม่ได้เป็นการไปลดทอนหรือกระทบสิทธิที่คู่รักชายหญิงมีอยู่เดิมแต่อย่างใด เพราะพื้นฐานสำคัญของกฎหมายการสมรส คือรับรองสถานะในการครองคู่ มีสัมพันธ์เป็นคู่และศรัทธาต่อกัน (permanent faithful) ไม่ได้มุ่งจูงใจให้คนแต่งงานกันเพื่อให้ได้สิทธิประโยชน์เพิ่มขึ้น

นอกจากนี้การแต่งงานไม่ได้นำมาเพียงสิทธิแต่ยังมีหน้าที่ระหว่างบุคคลทั้งคู่ที่ต้องดูแลรับผิดชอบกัน และกันด้วย หากดูอย่างผิวเผิน ก็อาจมองว่าเป็นการเรียกร้องเพื่อคนกลุ่มหนึ่ง แต่อันที่จริงแล้ว คือการตั้งคำถามว่ากฎหมายควรก้าวไปพร้อมกับปรากฏการณ์ของสังคมที่เปลี่ยนไป โดยเฉพาะในเรื่องพื้นฐานอย่างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลไม่ว่าจะเพศอะไรหรือไม่

การปรับปรุงกฎหมายให้ก้าวทันสถานการณ์ เพื่อป้องกันและแก้ไขข้อพิพาทขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้น มีประโยชน์ในทางปฏิบัติ (practicality) อย่างชัดเจนใช่หรือไม่และการปรับตามน่าจะเป็นไปได้มากกว่าการคงกฎหมายไว้และคาดหวังให้ประชาชนหันมาใช้ชีวิตตามกรอบบริบทที่ดีที่กฎหมายตราขึ้นครั้งแรกใช่หรือไม่และสุดท้ายคือ เราคาดหวังบทบาทอะไรจากกฎหมาย เราอยากให้อกฎหมาย “สร้าง” สังคมแบบไหนให้เรา เรื่องของความสัมพันธ์ไม่ใช่เรื่องง่าย แม้จะดูเหมือนเป็นเรื่องส่วนตัวของคนสองคน แต่กลับโยงใยซับซ้อนไปสู่มิติต่างๆ ในการใช้ชีวิต การมีกฎหมายที่รับรองสถานะความสัมพันธ์ในหลายรูปแบบที่มีอยู่ในสังคม ย่อมสะท้อนความพร้อมที่จะปรับตัวและความก้าวหน้าของประเทศนั้นไม่มากนักน้อย ดังที่กล่าวไปแล้วว่า กฎหมายมีบทบาทหลากหลาย ในประเด็นนี้ กฎหมายอาจช่วยถนอมรักษาความสัมพันธ์ที่หลากหลายของคนในสังคม ดูแลความรักและลดความขัดแย้งในยามที่ความสัมพันธ์นั้นอาจไม่หวานเหมือนเดิม

ขอบข่ายและความหมายของเพศสภาพ

คำจำกัดความใหม่ของเพศสภาพ เอลี อาร์. กรีน เจ้าหน้าที่ ศูนย์ศึกษาทางเพศที่มหาวิทยาลัยไวเดนเนอร์ในเพนซิลเวเนีย และลูคา เมอเรอร์ จากศูนย์เพื่อการศึกษา การเข้าถึง และการให้บริการเกี่ยวกับ เลสเบียน เกย์ ไบเซ็กชวล และคนข้ามเพศไว้ดังนี้

ไม่มีเพศ (agender) : บุคคลที่ไม่ ระบุว่ามียัต์ลักษณะทางเพศซึ่งจำแนกเป็นชายหรือหญิง หรือบุคคลที่ระบุตัวเองว่าเป็นคนไม่มียัต์ลักษณะทางเพศ

ทั้งสองเพศรวมกัน (androgynous) : มีลักษณะความเป็นเพศชายและเพศหญิงรวมกันหรือไม่แสดงออกทางเพศตามแบบแผน

คนตรงเพศ (cisgender) : คำเรียกบุคคลที่มียัต์ลักษณะทางเพศตรงกับ เพศทางชีววิทยาเมื่อแรกเกิด (บางครั้งใช้คำย่อว่า ชีส “cis”)

แบ่งเป็นสองเพศ (gender binary) : คือแนวคิดที่ว่า เพศสภาพ ต้องเป็นอย่างใดอย่างหนึ่ง (ชาย/หญิง) โดยอิงกับเพศกำเนิด แทนที่จะอิงกับยัต์-ลักษณะทางเพศและการแสดงออกทางเพศอันหลากหลาย คำจำกัดความนี้ถือเป็นข้อจำกัดหรือเป็นปัญหาสำหรับผู้ที่ไม่ตรง (หรือไม่ประสงค์) จะถูกจำแนกเป็นเพศใดเพศหนึ่ง

แสดงออกทางเพศตรงกับบรรทัดฐานของสังคม (gender conforming): คนที่แสดงออกทางเพศตรงบรรทัด- ฐานของสังคม กล่าวคือ เด็กชาย หรือผู้ชายต้องหรือควรมีความเป็นชาย และเด็กหญิง

หรือผู้หญิงต้องหรือควรมีความเป็นหญิง คนตรงเพศ (cis) ทุกคนอาจไม่แสดงออกตรง ตามบรรทัดฐานของสังคม และคนข้ามเพศก็ไม่จำเป็นต้องแสดงออกค้ำกับบรรทัดฐานของสังคมเสมอไป

ภาวะความไม่พอใจในเพศตัวเอง หรือจีดี (gender dysphoria: GD) : คู่มือวินิจฉัยและสถิติสำหรับความ ผิดปกติทางจิตฉบับที่ห้า (DSM-5) ของสมาคมสุขภาพจิตอเมริกา (American Psychiatric Association) ให้คำจำกัดความว่าเป็นการ ข้ามเพศโดยได้รับการวินิจฉัยทางแพทย์ การรวมภาวะจีดีว่าเป็นความผิดปกติทางจิตอยู่ในคู่มือ ดังกล่าวเป็นเรื่องที่อ่อนไหวในชุมชนคนข้ามเพศต่าง ๆ เพราะบ่งบอกว่าคนข้ามเพศคือผู้ป่วยทางจิต แทนที่จะเป็นอัตลักษณ์ทางเพศซึ่ง เป็นที่ยอมรับ ทว่าผู้ที่ต้องการรักษา ภาวะนี้ต้องได้รับคำวินิจฉัยอย่างเป็นทางการเสียก่อน

การแสดงออกทางเพศ (gender expression) : คือการแสดงออกภายนอกของบุคคลที่สะท้อนเพศสภาพ โดยมีกรรมสไตล์ส่วนตัว การแต่งกาย ทรงผม เครื่องสำอาง เครื่องประดับ น้ำเสียงสูงต่ำ และภาษากาย การแสดงออกทางเพศมักจัดประเภทเป็น แบบผู้ชาย แบบผู้หญิง หรือทั้งสองเพศรวมกัน การแสดงออกทางเพศยังอาจสอดคล้องกับอัตลักษณ์ ทางเพศ หรือไม่สอดคล้องก็ได้

เพศที่เลื่อนไหลไปมา (gender- fluid) : คนที่มีอัตลักษณ์ทางเพศ หรือการแสดงออกทางเพศเปลี่ยนแปลงไปมาระหว่างผู้ชาย/ความเป็นชาย และผู้หญิง/ความเป็นหญิง

อัตลักษณ์ทางเพศ (gender identity): ความรู้สึกจากส่วนลึกของ คนคนหนึ่งว่าตนมีเพศสภาพอย่างไร โดยอิงกับคำจำกัดความของตัวเอง

เครื่องหมายทางเพศ (gender marker) : การกำหนดค่า (เพศชาย, เพศหญิง, หรืออย่างอื่น) ที่ระบุในบันทึกของทางการ เช่น สูติบัตร หรือใบขับขี่ เครื่องหมายทางเพศใน เอกสารของคนข้ามเพศคือเพศที่ ติดตัวมาแต่กำเนิด เว้นเสียแต่ว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงอย่างถูกต้อง ตามกฎหมาย

แสดงออกทางเพศที่ไม่ตรงกับบรรทัดฐานของสังคม (gender nonconforming) : คนที่แสดงออก ทางเพศไม่ตรงตามบรรทัดฐานของสังคม เช่น เด็กชายหรือผู้ชายที่ “ไม่แมนพอ” หรือดูเหมือนผู้หญิง ขณะที่เด็กหญิงหรือผู้หญิงก็ “ไม่หญิง พอ” หรือดูเหมือนผู้ชาย ขาวข้ามเพศ อาจไม่เป็นเช่นนี้ทุกคน และคนที่แสดงออกทางเพศไม่ตรงกับ บรรทัดฐานของสังคมก็อาจไม่ได้เป็นคนข้ามเพศทุกคน คนตรงเพศอาจแสดงออกไม่ตรงกับบรรทัดฐานของสังคม คนทั่วไปมักสับสนว่า การแสดงออกเช่นนี้ต้องพ้องกับรสนิยมทางเพศ (sexual orientation)

ไม่ปิดกั้นทางเพศ (genderqueer) : คนที่มีอัตลักษณ์ทางเพศไม่ใช่ทั้งหญิงและชาย อาจอยู่กึ่งกลาง หรือหลุดพ้นกรอบทางเพศ หรืออาจเป็นการผสมผสานของเพศทั้งหมด

เพศกำกวม (intersex) : คนที่มี ความผิดปกติด้านพัฒนาการของระบบอวัยวะเพศ หรือดีเอสตี โดยมีโครงสร้างของระบบสืบพันธุ์ พันธุ- กรรม โครงสร้างของอวัยวะเพศ หรือ ฮอร์โมน ที่ทำให้มีร่างกายซึ่งไม่ สามารถแบ่งเป็นหญิงหรือชายได้ คน มักสับสนคนที่มีเพศกำกวมกับคน ข้ามเพศ แต่ทั้งสองประเภทแตกต่างกันสิ้นเชิง คำว่า กะเทย (hermaphrodite) ซึ่งหมายถึงคนที่มีอวัยวะ ทั้งเพศชายและเพศหญิงในคน คนเดียวกัน ถือว่าตลกและเป็นการดูหมิ่น

แอลจีบีทีคิว (LGBTQ) : ตัวย่อ ที่หมายถึงเลสเบียน เกย์ ไบแซ็ก- ชวล ทรานส์เจนเดอร์ (ข้ามเพศ) และควีร์ (ไม่ปิดกั้นทางเพศ) และ/หรือปัจเจกบุคคลและชุมชนที่มีลักษณะดังกล่าว บางครั้งใช้แตกต่างออกไปว่า แอลจีบีที (LGBT) และแอลจีบีคิว (LGBQ) ไม่แบ่งเป็นสองเพศ (nonbinary): สเปกตรัมของอัตลักษณ์และการแสดงออกทางเพศแบบหนึ่ง โดยไม่สรุปว่าเพศต้องเป็นอย่างไรอย่างหนึ่ง (ชาย/หญิง) เท่านั้น หรือไม่เป็นอย่างใดอย่างหนึ่งเท่านั้น โดยอิงกับเพศกำเนิด กลุ่มนี้ยังรวมถึงคำว่า ไม่มีเพศ (agender) เลือกเป็นได้ทั้ง สองเพศ (bigender) เพศที่เลื่อนไหลไปมา (genderfluid) และเป็น ได้ทุกเพศ (pangender)

สรรพนาม : สรรพนามระบุเพศที่ ให้เกียรติและตรงกับบุคคล ซึ่งบุคคลนั้นเลือกใช้ด้วยตัวเอง ควรถามบุคคลนั้น ๆ ก่อนว่าใช้สรรพนามอะไรนอกจากคำว่า “เขา” “เธอ” และ “พวกเขา” แล้ว ยังมีสรรพนามใหม่ที่ไม่มีเพศ ซึ่งได้แก่ “ซี” (zie) และ “เพอร์” (per)

การระงับวัยเริ่มเจริญพันธุ์ : กระบวนการทางแพทย์ที่ยับยั้งการ เปลี่ยนแปลงของฮอร์โมนซึ่งทำให้เกิด การเจริญพันธุ์ในวัยรุ่น ผลที่ได้คือ การชะลอพัฒนาการของลักษณะทางเพศระยะทุติยภูมิ (เช่น การเติบโต ของเต้านม การขยายของอวัยวะ การกระจายไขมันในร่างกาย การเปลี่ยนแปลงของเสียง เป็นต้น) การกดภาวะดังกล่าวทำให้วัยรุ่น มีเวลาตัดสินใจว่าจะรับฮอร์โมน ของเพศที่ต้องการเป็นหรือไม่ และ ป้องกันไม่ให้เกิดภาวะความไม่พอใจในเพศตัวเองที่วัยรุ่นข้ามเพศมัก ประสบในระยะเจริญพันธุ์

ไม่ปิดกั้นทางเพศ (queer) : คำ กว้าง ๆ สำหรับคนที่ไม่ได้รักคนต่างเพศ และ/หรือคนตรงเพศ คำคำนี้ในอดีตเคยใช้เป็นคำหยาบหมิ่น แต่ปัจจุบันบางคนบอกว่าเป็นการยืนยันตัวตน ในขณะที่บางคนบอกว่าเป็นคำที่ทำให้เกิดความเสื่อมเสีย

วิถีทางเพศหรือรสนิยมทางเพศ (sexual orientation) : เป็นความ รู้สึกพึงใจที่บุคคลหนึ่ง ๆ มีต่อคนอื่น คนคนหนึ่งอาจถูกใจคนเพศเดียวกันหรือเพศตรงข้าม หรือทั้งสองเพศ หรือไม่มีความชอบในเพศหรือเพศสภาพใดเป็นพิเศษ บางคนอาจไม่มีความรู้สึกดึงดูดทางเพศเลยและอาจเรียกตัวเองว่า ไม่ฝักใฝ่ใจทางเพศ (asexual) วิถีทางเพศเป็นเรื่องของ ความพึงใจในคนอื่น ๆ (เป็นเรื่องภายนอก) ขณะที่อัตลักษณ์ทางเพศเป็นความรู้สึกจากส่วนลึกว่า ตัวตนของเราเป็นอย่างไร (เป็นเรื่องภายใน)

ข้ามเพศ (transgender) : บางครั้ง เรียกย่อ ๆ ว่า “ทรานส์” (trans) อันเป็นคำคุณศัพท์เรียกคนซึ่งอัตลักษณ์ ทางเพศไม่ตรงกับเพศกำเนิด คำคำนี้ ยังอาจหมายถึงอัตลักษณ์กลุ่มหนึ่งซึ่งรวมถึงเด็กชายหรือผู้ชายข้ามเพศ คนที่เป็นเพศหญิงแต่กำเนิด แต่คิดว่าตนเป็นเด็กชายหรือผู้ชาย และคนที่ เป็นชายแต่กำเนิด แต่คิดว่าตนเป็นเด็กหญิงหรือผู้หญิง

แปลงเพศ (transsexual) : เป็น คำเก่าที่ใช้เรียกคนข้ามเพศ ซึ่งอาจได้รับฮอร์โมนหรือการ ผ่าตัดแปลงเพศให้เข้ากับอัตลักษณ์ทางเพศของตน แทนที่จะอยู่ในเพศเดิมแต่กำเนิด คำคำนี้ยังมีการใช้กันอยู่ แต่คำว่า “ข้ามเพศ” เป็นที่นิยมมากกว่า

พจนานุกรม ศัพท์สังคมวิทยา อังกฤษ-ไทย ฉบับบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2549 ได้บัญญัติศัพท์ให้ความหมาย คำว่า “เพศสภาพ” ไว้ดังนี้ คือ 1) ความหมายทั่วไป หมายถึง ความแตกต่างระหว่างผู้ชายกับผู้หญิงตามเพศในทางกายวิภาค 2) ความหมายทางสังคมวิทยา หมายถึง การจำแนกทางสังคม ซึ่งไม่จำเป็นต้องแบ่งตามลักษณะทางกายวิภาคเสมอไป 3) ตามความหมายในเชิงสังคมวิทยาและจิตวิทยา สังคม

“เพศ” (sex) หมายถึง ลักษณะทางชีวภาพที่ใช้ในการแบ่งแยกกลุ่มมนุษย์ออกเป็น ผู้หญิง ผู้ชาย ส่วน “สถานะ เพศ” (gender) หมายถึง ลักษณะในเชิงสังคมและจิตวิทยาสังคมที่ใช้เป็นพื้นฐานในการแบ่งแยกกลุ่มมนุษย์ว่า

“เป็นหญิง” (feminine) “เป็นชาย” (masculine) หรือ “เป็นหญิงชาย” (androgynous) (ซึ่งเป็นลักษณะผสมระหว่างลักษณะเด่นของความเป็นชายและความเป็นหญิง)

ความหมายคำว่า “เพศสภาพ” ที่เข้าใจง่าย ผู้ศึกษาใช้วิธีให้ความหมายเชิงเปรียบเทียบกับคำที่สังคมโดยทั่วไปเข้าใจดีอยู่แล้ว ดังคำว่า “เพศ” หรือ “เพศสรีระ” จึงทำให้เข้าใจความหมายของคำว่า “เพศสภาพ” ได้ดียิ่งขึ้น ดังนี้

เพศสรีระ หมายถึง ลักษณะทางเพศของบุคคลที่ติดตัวมาแต่กำเนิดซึ่งถูกกำหนด ให้มีการจำแนกของบุคคลออกเป็น 2 เพศ คือ เพศชาย และเพศหญิง ตามลักษณะของอวัยวะเพศสืบพันธุ์และอาจมีกรณีพิเศษที่มีอวัยวะเพศทั้ง 2 เพศในบุคคลเดียวกันเรียกว่าบุคคลที่มีลักษณะกะเทยแท้ (Hermaphrodite)

“เพศภาวะ” หรือ “เพศสภาพ” (gender) หมายถึง ภาวะแห่งเพศที่ถูกประกอบสร้างทางสังคม เพศภาวะที่เราคุ้นเคยคือความเป็นหญิงและความเป็นชาย เพศภาวะจึงเป็นเรื่องของบทบาท ที่สังคมกำหนดให้กับสถานะทางเพศซึ่งดูจากเพศสรีระ คือหญิง ชาย และหากสังคมเกิดเปลี่ยนการกำหนดสถานะทางเพศว่าอาจมาจากองค์ประกอบอื่น ๆ นอกเหนือจาก “เพศสรีระ” สถานะทางเพศก็จะมีเพิ่มมากขึ้น เช่น เกย์กะเทย ทอม ดีเป็นต้น อันจะนำไปสู่การกำหนดบทบาทเพศต่าง ๆ มากกว่าหญิงและชาย

“เพศสภาพ” (Gender)

สรุปได้ว่าหมายถึง ความเป็นหญิง ความเป็นชาย ที่มาจากความรู้สึกส่วนตัวและหรือจากสถานภาพทางกฎหมาย เป็นสิ่งที่สังคมและวัฒนธรรมปลูกฝัง ให้แสดงบทบาทหญิงหรือบทบาทชาย ดังนั้น เพศที่ถูกกำหนดโดยสังคมนี้อาจเปลี่ยนแปลงได้ตามสภาวะการณ์และเงื่อนไขในอีกยุคสมัยหนึ่งก็ได้คุณลักษณะของแต่ละเพศที่ปรากฏไม่ใช่สิ่งที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติแต่ได้ถูกสร้างขึ้นโดยผ่านกระบวนการขัดเกลาทางสังคมซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของความเป็นตัวตนทางสังคม ดังนั้น ความเป็นเพศจึงเป็นตัวกำหนดความเป็นตัวตน ทักษะ และความสัมพันธ์ที่มีต่อผู้อื่นของคนในแต่ละเพศ

ดังนั้น คำว่า เพศ (Sex) กับเพศสภาพ (Gender) จึงมีความแตกต่างกัน เนื่องจากเพศ (Sex) เป็นลักษณะทางกายภาพที่อาจเปลี่ยนไม่ได้แต่เพศสภาพ (Gender) เปลี่ยนแปลงได้เพราะเป็นสิ่งที่ถูกสร้างและให้คุณค่าจากสังคม

หลักสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย

หลักสิทธิมนุษยชนในชีวิตและร่างกายทั้งของตนเองและในการละเมิดชีวิตของผู้อื่นนั้น สอดคล้อง เสมอภาคและการไม่เลือกปฏิบัติแก่บุคคลที่มีความแตกต่างกันว่าย่อมเสมอกันในกฎหมาย และได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกันสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย ตามกฎหมายรัฐธรรมนูญมาตรา 28 ที่ระบุบุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย การจับและการคุมขังบุคคลจะกระทำมิได้เว้นแต่มีคำสั่งหรือหมายของศาลหรือมีเหตุอย่างอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติการค้นตัวบุคคลหรือการกระทำอัน กระทบกระเทือนต่อสิทธิหรือเสรีภาพในชีวิตหรือร่างกายจะกระทำมิได้ เว้นแต่มีเหตุตามที่กฎหมายบัญญัติการทรมาน ทารุณกรรม หรือการลงโทษด้วยวิธีการโหดร้ายหรือไร้มนุษยธรรมจะกระทำมิได้ เนื้อหาของปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนสิทธิของพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (Civil and Political Rights) ปรากฏใน ข้อ 3 ถึงข้อ 21 เนื้อหาของปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนสิทธิของหน้าที่ของบุคคล สังคม และรัฐ โดยการที่จะต้องดำเนินการสร้างหลักประกันให้มีการคุ้มครองสิทธิที่ปรากฏในปฏิญญานี้ให้ได้รับการปฏิบัติอย่างจริงจัง ห้ามรัฐกระทำการละเมิดสิทธิมนุษยชนและจำกัดสิทธิของบุคคลมิให้ใช้สิทธิมนุษยชนละเมิดสิทธิของผู้อื่น สังคมและโลก สิทธิเหล่านี้ปรากฏอยู่ในข้อ 28 ถึงข้อ 30

หลังจากที่สภาของไต้หวันได้ประกาศให้การแต่งงานระหว่างคู่รักเพศเดียวกันเป็นเรื่องถูกกฎหมาย เมื่อวันที่ 17 พฤษภาคม ที่ผ่านมา ก็ได้สร้างความยินดีมาให้กับกลุ่มคนที่ได้เรียกร้องสิทธินี้มาอย่างยาวนาน โดยเฉพาะกลุ่มผู้ที่รักเพศเดียวกันในไต้หวัน ที่จะได้สิทธิในการแต่งงานและจดทะเบียนสมรสได้ถูกต้องตามกฎหมายเป็นชาติแรกในเอเชียที่ผ่านมา คนทั่วไปอาจคิดว่า “การแต่งงาน” และความรัก เป็นเรื่องของ “เพศชาย” และ “เพศหญิง” เพียงอย่างเดียวมาโดยตลอด แต่ปฏิเสธไม่ได้เลยว่าแนวคิดเรื่องการรักเพศเดียวกันก็อยู่ในประวัติศาสตร์เรื่อยมา และไม่อาจเปิดเผยได้อย่างชัดเจนมากนัก เนื่องจากค่านิยมของสังคมในอดีต มักมองว่าความรักประเภทนี้เป็นเรื่องผิดปกติ แต่ว่าในปัจจุบันนี้ความรักเพศเดียวกันเริ่มสามารถเปิดเผยได้ และถูกมองว่าเป็นเรื่องปกติ นำมาซึ่งรูปแบบ หรือลักษณะ ค่านิยมทางเพศของปัจเจกบุคคลที่มีความหลากหลายมากขึ้น

ความเสมอภาคระหว่างหญิงชายและการห้ามเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องเพศ เป็นสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานที่ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติรับรองและคุ้มครองไว้มาตรา 4 และมาตรา 5 ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 รวมถึง

บัญญัติให้ มาตรการที่รัฐกำหนดขึ้นเพื่อขจัดอุปสรรคหรือส่งเสริมให้บุคคลสามารถใช้สิทธิและเสรีภาพได้เช่นเดียวกับบุคคลอื่น ย่อมไม่ถือเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม รัฐธรรมนูญฉบับปีพุทธศักราช 2560 ได้วางแนวทางที่สำคัญของการบังคับใช้รัฐธรรมนูญโดยสรุปไว้ 4 ประการ คือการยึดหลักความซื่อสัตย์เป็นธรรมเป็นกลาง และปราศจากอคติภายใต้ความจงรักภักดีต่อชาติศาสนา พระมหากษัตริย์ ร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ได้มีการบัญญัติถ้อยคำใหม่ เช่น คำว่า “พลเมือง” “สมาชิกพลเมือง” และ “เพศสภาพ” เป็นต้น โดยเฉพาะคำว่า “เพศสภาพ” ถือเป็นถ้อยคำใหม่ ที่อาจรู้จักกันอย่างแพร่หลายในวงแคบเฉพาะในกลุ่มนักวิชาการเพื่อสิทธิมนุษยชน และกลุ่มสตรีศึกษา แต่สำหรับสังคมไทยทั่วไป เป็นคำใหม่ที่บัญญัติขึ้นในร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่เป็นครั้งแรก

คำว่า “เพศสภาพ” ได้บัญญัติไว้ในร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2560 หมวด 3 ว่าด้วยเรื่องสิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย มาตรา 27 บัญญัติว่า “บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมาย มีสิทธิและเสรีภาพ และได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลไม่ว่าด้วยเหตุความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ความพิการ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือเหตุอื่นใด จะกระทำมิได้ มาตรการที่รัฐกำหนดขึ้นเพื่อขจัดอุปสรรคหรือส่งเสริมให้บุคคลสามารถใช้สิทธิและเสรีภาพได้เช่นเดียวกับบุคคลอื่น หรือเพื่อคุ้มครองหรืออำนวยความสะดวกให้แก่เด็ก สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ หรือผู้ด้อยโอกาส ย่อมไม่ถือว่าเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม

สิทธิมนุษยชนครอบคลุมถึงเรื่องความแตกต่างในถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ความพิการ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมือง สิทธิมนุษยชนเป็นเรื่องสิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคซึ่งในอดีตที่ผ่านมาและยังมีบางสังคมในปัจจุบันที่ให้นุรุชเป็นใหญ่กว่าสตรี มีความไม่เสมอภาคในสิทธิ เช่นหญิงไทยที่สมรสต้องใช้คำนำหน้านาง มีการกดขี่ข่มเหงทางเพศ เช่น ชายข่มขืนหญิงที่เป็นภรรยาของตนไม่มีความผิด ถึงแม้ในปัจจุบันได้มีการแก้ไขประมวลกฎหมายในเรื่องดังกล่าวแล้วก็ตาม แต่ในบางที่ก็ยังไม่มีการบังคับใช้กฎหมายอย่างเพียงพอ

ปัญหาของความไม่เสมอภาคทางเพศที่เห็นในประเทศไทยซึ่งพอสังเกตได้ในสังคมในรูปแบบของการเลือกปฏิบัติต่อสตรี ความไม่เป็นธรรมทางเพศ ชายได้เปรียบกว่าหญิง การเหยียดหยามทางเพศ ความรุนแรงและการทำร้ายสตรี การไม่ยอมรับการมีอัตลักษณ์ทางเพศที่แตกต่าง

การคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของกลุ่มหลากหลายทางเพศ

แนวคิดในการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของกลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศเป็นผลพวงของการโต้แย้งความจริงเกี่ยวกับเรื่องเพศของมนุษย์ว่า แท้จริงแล้วความเป็นเพศของมนุษย์นั้นเกิดขึ้นได้อย่างไร และมีเพียงแค่ชายกับหญิงเท่านั้นหรือไม่ซึ่งข้อค้นพบจากการถกเถียงดังกล่าวได้กลายมาเป็นข้อมูลหรือหลักฐานสำคัญที่ยืนยันถึงความชอบธรรมในการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของกลุ่มบุคคลที่มี

ความหลากหลายทางเพศในเวลาต่อมา การอธิบายดังกล่าวเกิดขึ้นบนพื้นฐานของแนวคิดทฤษฎีสำคัญอยู่ 2 แนวทางคือ แนวทางแรกเป็นการอธิบายว่าเพศและความหลากหลายทางเพศเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติและแนวทางที่สองเป็นการอธิบายว่าเพศและความหลากหลายทางเพศเป็นสิ่งที่กำหนดและให้ความหมายจากสังคม ซึ่งที่จะได้กล่าวตามลำดับดังนี้

เพศและความหลากหลายทางเพศเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ

การอธิบายว่าเพศและความหลากหลายทางเพศเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติเป็นไปตามแนวคิดสารัตถนิยม (Essentialism) โดยนักเพศศาสตร์ (Sexologist) ได้นำความรู้ทางวิทยาศาสตร์และการแพทย์สาขาต่างๆ เช่น ชีววิทยา จิตเวชศาสตร์ประสาทวิทยา ฯลฯ มาใช้อธิบายเรื่องเพศของมนุษย์ในทางกายภาพ (Physical sex) จนกระทั่งได้ข้อสรุปว่าเพศและชีวิตทางเพศของมนุษย์เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติและมีความสัมพันธ์กับ “สรีระ” อันเป็นเงื่อนไขความเป็นเพศทางชีววิทยา โดยมีความสำคัญ คือการสืบพันธุ์ตามธรรมชาติที่เกิดขึ้นได้เฉพาะกับเพศชายและหญิงเท่านั้น ส่วนบุคคลซึ่งมีพฤติกรรม วิธีปฏิบัติและการแสดงออกทางเพศที่ไม่สอดคล้องกับเพศสรีระตามธรรมชาติจัดว่าเป็นผู้ที่มีความความเปราะบางหรือมีความผิดปกติทางจิตซึ่งถือเป็นความเจ็บป่วยหรือเป็นโรคชนิดหนึ่งที่ต้องได้รับการรักษาและจัดว่าเป็นกลุ่มบุคคลที่อันตรายต่อสังคม

เพศและความหลากหลายทางเพศเป็นสิ่งที่กำหนดและให้ความหมายจากสังคมเพศของมนุษย์อาจพิจารณาได้จากมุมมองทางสังคม ซึ่งเป็นการอธิบายเรื่องเพศตามแนวคิดผลิตสร้างทางสังคม (Social constructionism) ที่เกิดขึ้นเพื่อโต้แย้งความรู้เรื่องเพศตามแนวคิดแบบสารัตถนิยม โดยเห็นว่าเพศของมนุษย์เป็นผลผลิตทางสังคมมิใช่เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติดังจะเห็นได้จากในช่วงระหว่างปีค.ศ. 1960-1970 แนวคิดสตรีนิยม (Feminism) ได้อธิบายว่า เพศของบุคคลเป็นสิ่งที่ถูกสร้างขึ้นจากสังคมภายใต้แนวคิดที่ว่าด้วยเรื่อง “เพศสภาพ (Gender)” หมายความว่าความเป็นชาย (Masculinity) และ “ความเป็นหญิง (Femininity)” ของบุคคลเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจากการกำหนดและให้ความหมายโดยสังคม ในแง่นี้เพศสภาพ จึงหมายถึง “ความเป็นชาย” และ “ความเป็นหญิง” ที่เกิดขึ้นจากการกำหนดและให้ความหมายโดยสังคม ความเป็นชายและความเป็นหญิงนี้เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นภายหลังจากเพศสรีระของบุคคล และสามารถเปลี่ยนแปลงได้เนื่องจากเป็นสิ่งที่ถูกสร้างและให้คุณค่าโดยสังคม ในขณะที่เพศสรีระของบุคคลนั้นเป็นสิ่งที่ติดตัวมาแต่กำเนิดและไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้

อย่างไรก็ตาม การอธิบายเรื่องเพศตามแนวคิดนี้ในช่วงแรกยังคงยึดโยงกับสรีระซึ่งเป็นเงื่อนไขความเป็นเพศทางชีววิทยาของมนุษย์จึงทำให้การอธิบายเรื่องเพศและชีวิตทางเพศของมนุษย์ในช่วงนี้ตั้งอยู่บนพื้นฐานของระบบสองเพศซึ่งจำแนกแบ่งออกเป็นเพศชายและหญิงเท่านั้น

สิทธิและเสรีภาพของกลุ่มหลากหลายทางเพศในกฎหมายสากล

กลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศมีสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกายในระบบกฎหมายเหมือนกับกลุ่มคนทั่วไป เมื่อพิจารณาจากบทบัญญัติหรือหลักการต่าง ๆ พบว่ามีกฎหมายที่รองรับกลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศเช่น อนุสัญญาระหว่างประเทศ ปฏิญญาสากลว่าด้วยเรื่อง

สิทธิทางเพศ หลักการยกยอการดำ รวมถึงรัฐธรรมนูญของแต่ละประเทศ ที่ได้ให้ความคุ้มครองดังกล่าว ประกอบด้วย

สิทธิในชีวิต ที่เป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่แสดงให้เห็นว่ามนุษย์มีอิสระที่จะกำหนดตนเองตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 6 ของกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและการเมือง เป็นสิทธิของบุคคลทุกคน กลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศจึงมีสิทธิเหล่านี้เช่นเดียวกับบุคคลอื่น ๆ รัฐควรที่จะให้ความเคารพและต้องไม่กระทำการใด ๆ อันเป็นการละเมิดในชีวิตของกลุ่มคนเหล่านี้

แนวทางการแก้ปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนของกลุ่มเพศสภาพ

วิฑิต มั่นตาภรณ์ ผู้เชี่ยวชาญอิสระของสหประชาชาติด้านสิทธิความหลากหลายทางเพศของสหประชาชาติ ได้เสนอแนวทางการแก้ปัญหาเพื่อส่งเสริมสิทธิและความเสมอภาคของกลุ่มความหลากหลายทางเพศไว้ 6 ประเด็น ได้แก่

1) การยกเลิกการเอาผิดทางกฎหมายกับคนที่รักเพศเดียวกัน และความสัมพันธ์ทางเพศระหว่างคนเพศเดียวกัน ซึ่งถือกันได้ขั้นแรกในการสร้างความเป็นมนุษย์ที่เท่าเทียมของกลุ่มความหลากหลายทางเพศ

2) มาตรการการจัดการเลือกปฏิบัติ การถูกเลือกปฏิบัติเหนือการถูกกีดกันนั้นเกิดจากหลายสาเหตุและปัจจัย ซึ่งอาจจะไม่ได้เกิดจากเพศเพียงอย่างเดียว แต่อาจจะเป็นผลมาจากเชื้อชาติ ชาติพันธุ์ อายุ ความพิการ สถานภาพทางเศรษฐกิจ สถานภาพทางสัญชาติ หรือสถานะทางกฎหมายของบุคคล การเป็นบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศอาจจะทำให้เกิดการเลือกปฏิบัติที่ทับซ้อนไปอีก ดังนั้นการมีมาตรการการจัดการเลือกปฏิบัติ ต้องคำนึงถึงปัจจัยเหล่านี้ และจะต้องบังคับใช้ในทุกบริบทของสังคม เช่น ในระบบการศึกษา ในการทำงาน และในการใช้ชีวิตประจำวัน ถึงแม้ว่าในบางประเทศจะมีกฎหมายแล้ว แต่สิ่งสำคัญที่สุดคือการนำไปปฏิบัติให้เกิดผลอย่างแท้จริงและเป็นรูปธรรม

3) การรับรองอัตลักษณ์ทางเพศของคนข้ามเพศ ในบางประเทศได้มีการออกกฎหมายรับรองเพศให้แก่คนข้ามเพศแล้ว ทั้งนี้ไม่เพียงแต่เป็นการเปลี่ยนคำนำหน้า แต่ยังเป็นการรับรองสิทธิตามเพศที่เปลี่ยนไปอย่างถูกต้องตามกฎหมาย โดยในบางประเทศมีกฎหมายที่มีความก้าวหน้าที่อยู่บนพื้นฐานสิทธิมนุษยชน สิทธิในการนิยามตนเองละสิทธิในความเป็นส่วนตัว โดยไม่บังคับว่าจะต้องผ่าตัดแปลงเพศแล้ว หรือผ่านกระบวนการทางการแพทย์หรือทางจิตวิทยา และไม่บังคับทำหมันหรือบังคับหย่าร้างก่อน ซึ่งประเทศที่มีกฎหมายเหล่านี้ได้แก่ อาร์เจนตินา ออสเตรเลีย โมลต้า และประเทศในแถบสแกนดิเนเวีย เป็นต้น การมีกฎหมายรับรองเพศส่งผลให้เกิดความรุนแรงน้อยลง และจัดการเลือกปฏิบัติต่อคนข้ามเพศในการใช้ชีวิต

4) การยกเลิกการตีตราและการระบุว่าความหลากหลายทางเพศเป็นโรคหรือความผิดปกติ ในปัจจุบันยังมีความเชื่อว่าการเป็นเกย์ เลสเบี้ยน หรือคนข้ามเพศเป็นความผิดปกติ ซึ่งเป็นความเชื่อที่ผิด ในบางประเทศยังมีการรักษาคนรักเพศเดียวกันด้วยวิธีการต่างๆ เพื่อให้เลิกเป็น ซึ่งไม่ใช่วิธีการที่ถูกต้อง อีกทั้งยังเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนอีกด้วย แนวทางแก้ไขปัญหานั้นที่ถูกต้องคือต้องสนับสนุนให้กลุ่ม

ความหลากหลายทางเพศเข้าถึงการสาธารณสุขที่ได้มาตรฐาน โดยไม่ถูกเลือกปฏิบัติหรือกีดกัน ทั้งนี้จะต้องดำเนินการร่วมไปกับการให้ความรู้ที่ทันสมัยแก่บุคลากรทางการแพทย์

5) การจัดกีดกันทางสังคม การกีดกันในสังคมต่อกลุ่มความหลากหลายทางเพศที่ยังเกิดขึ้นนั้นส่งผลให้เกิดการกระทำความรุนแรง และการเลือกปฏิบัติในรูปแบบต่างๆ ทั้งการกีดกันในที่ทำงาน ในสถานศึกษา การจัดการกีดกันทางสังคมจะต้องได้รับความร่วมมือทางทุกภาคส่วน ทั้งคนในชุมชน ผู้นำทางการเมือง ผู้นำทางศาสนา ที่จะต้องทำให้เกิดความรู้สึกเห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกันในสังคม ถึงแม้ว่าเราจะมี ความแตกต่างกัน การกีดกันทางสังคมต่อกลุ่มความหลากหลายทางเพศ จะมีผลต่อเศรษฐกิจและสังคม เช่น การกีดกันกลุ่มความหลากหลายทางเพศไม่ให้เข้าถึงการบริการสุขภาพนั้น อาจจะทำให้เกิดการติดเชื้อในกลุ่มเฉพาะมากยิ่งขึ้น เป็นต้น ดังนั้นการเปิดโอกาสให้กลุ่มความหลากหลายทางเพศย่อมเป็นผลดีต่อการสร้างสังคมที่น่าอยู่ สบสุข และยั่งยืน

6) การส่งเสริมความเท่าเทียมและการเห็นอกเห็นใจผู้อื่นผ่านการศึกษา นโยบายด้านการศึกษาของรัฐบาลต้องสอดแทรกความรู้ความเข้าใจเรื่องความหลากหลายทางเพศเข้าไปในหลักสูตรของเด็กนักเรียน เพื่อเป็นการสร้างความรู้ความเข้าใจใหม่ๆ แก่สังคม ทั้งนี้จะต้องมีความฝึกอบรมครูอาจารย์เพื่อให้เข้าใจและสามารถถ่ายทอดความเข้าใจเรื่องมุมมองเรื่องเพศได้อย่างถูกต้อง

สิทธิเสรีภาพและความมั่นคงปลอดภัย การรับรองสิทธิของของกลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศมีความเกี่ยวข้องกับสิทธิเสรีภาพและความมั่นคงปลอดภัยของบุคคล ดังที่ในมาตรา 3 ของปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนที่ให้การรับรองว่าทุกคนมีสิทธิในชีวิต สิทธิในเสรีภาพ และสิทธิความมั่นคงปลอดภัยของบุคคล และยังได้มีการรับรองสิทธิเสรีภาพและความมั่นคงปลอดภัยของบุคคลดังที่ปรากฏในมาตรา 9 วรรค 1 ของกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมือง การเมืองที่บัญญัติไว้ว่า “บุคคลทุกคนมีสิทธิเสรีภาพ และความปลอดภัยของร่างกาย บุคคลจะจับกุมหรือควบคุมตัวโดยอำเภอใจมิได้ บุคคลจะถูกทรมานหรือปฏิบัติอย่างโหดร้ายหรือไร้มนุษยธรรมหรือลดทอนคุณค่าความเป็นมนุษย์ไม่ได้ ยกเว้นโดยเหตุผลและโดยเป็นไปตามกระบวนการที่บัญญัติไว้ในกฎหมาย” รัฐควรที่จะให้ความเคารพและต้องไม่กระทำการใด ๆ อันเป็นการละเมิดสิทธิและเสรีภาพ และความมั่นคงปลอดภัยของกลุ่มคนเหล่านี้ด้วย

สิทธิเสรีภาพจากการกระทำทารุณกรรมและการปฏิบัติที่โหดร้าย เป็นสิทธิที่ได้รับการรับรองไว้อย่างชัดเจนในตราสารระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชน และจากบทบัญญัติตามมาตรา 2.1 และ 2.2 ของอนุสัญญาต่อต้านการกระทำทารุณกรรมและการเลือกปฏิบัติหรือการลงโทษที่มีลักษณะป่าเถื่อน ไร้มนุษยธรรมหรือลดทอนคุณค่ามนุษย์ ที่ได้ให้การรับรองว่าบุคคลย่อมมีสิทธิเสรีภาพจากการทารุณกรรม และการปฏิบัติอย่างป่าเถื่อน ไร้มนุษยธรรมหรือลดทอนคุณค่าความเป็นมนุษย์ซึ่งบุคคลในที่นี้หมายความว่ารวมถึงบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศด้วยเช่นกัน

การละเมิดสิทธิและเสรีภาพด้านความเท่าเทียมทางเพศนั้น มีมานานแล้วซึ่งปรากฏให้เห็นในสังคมไทย ดังที่มีหน่วยงานหรือองค์กรต่าง ๆ ได้แสดงออกถึงการกีดกันทางเพศมาอย่างต่อเนื่อง

โดยเฉพาะอย่างยิ่งการละเมิดสิทธิของกลุ่มหลากหลายทางเพศที่มีการต่อต้านและต่อสู้ทางความคิดกันมาหลายชั่วยุคสมัย จนมาถึงปัจจุบัน

สรุป

ประเทศไทยเริ่มเห็นแสงสว่างตรงปลายอุโมงค์เมื่อมีการเสนอกฎหมายพระราชบัญญัติคู่ชีวิตหรือกฎหมายสมรสเท่าเทียมเพื่อเป็นการคืนสิทธิเสรีภาพให้กลับกลุ่มหลากหลายทางเพศให้มีอิสรภาพเสรีภาพ และภารดรภาพแห่งความเป็นมนุษย์โดยเท่าเทียมกันกับทุกเพศสภาพและเพศวิถีในสังคมไทย แนวคิดเกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพของกลุ่มหลากหลายทางเพศ ในสังคมไทยจะเดินไปทิศทางใดหรือเต็มเต็มด้านสิทธิเสรีภาพในกลุ่มหลากหลายทางเพศอย่างไรเพื่อให้เป็นไปตามกระแสของสังคมที่กำลังเรียกร้องสิทธิและเสรีภาพอันเป็นไปตามหลักนิติรัฐต่อไป

ปัจจุบัน เรารู้ว่าองค์ประกอบต่าง ๆ ที่ใช้พิจารณาความเป็น “เพศชาย” และ “เพศหญิง” นั้นไม่ได้ตรงไปตรงมา อย่างที่คิด ไม่จำเป็นว่าคนที่โครโมโซมเอกซ์เอกซ์จะต้องมีทั้งรังไข่ ช่องคลอด เอสโตรเจน (ฮอร์โมนเพศหญิง) อัตลักษณ์ทางเพศหญิงและพฤติกรรมของเพศหญิงเสมอไป หรือคนที่โครโมโซมเอกซ์วายจะต้องมีทั้งอัณฑะ องคชาติ เทสโทสเตอโรน (ฮอร์โมนเพศชาย) อัตลักษณ์ทางเพศชายและพฤติกรรมของเพศชายเสมอไป มีความเป็นไปได้ว่า ผู้ที่มีโครโมโซมเอกซ์เอกซ์อาจมีลักษณะของเพศชายในเชิงกายวิภาค สรีรวิทยา และจิตวิทยา เช่นเดียวกับผู้ที่มีโครโมโซมเอกซ์วายอาจมีลักษณะของเพศหญิง เพศภาวะ (Gender) หรือเพศสภาพ (Sexuality) หรือเพศวิถี (sexual orientation) หรือ อัตลักษณ์ทางเพศ (Gender identity) คำหลากหลายคำที่สื่อสารกันออกมามากมายอันเป็นไปในทิศทางเดียวกันทั้งความหลากหลายทางเพศและความหลากหลายของศัพท์ ทางตรรกศาสตร์ ท่านอาจารย์ศาสตราจารย์พิเศษจำนงค์ ทองประเสริฐ ราชบัณฑิตท่านเรียกว่า สมานัตละ ความหลากหลายที่ให้ความหมายเหมือนกัน เพศสภาพเป็นการผสมผสานขององค์ประกอบหลายอย่างทั้งโครโมโซม (เอกซ์และวาย) กายวิภาค (อวัยวะเพศภายในและภายนอก) ฮอร์โมน (ระดับของเทสโทสเตอโรนและเอสโตรเจน) จิตวิทยา (อัตลักษณ์ทางเพศที่ตนเป็นผู้กำหนด) และวัฒนธรรม (พฤติกรรมทางเพศที่สังคมเป็นผู้กำหนด) และบางครั้งผู้ที่เกิดมาพร้อมกับโครโมโซมและอวัยวะเพศของ

เพศหนึ่งก็ตระหนักว่า พวกเขาเป็นคนข้ามเพศซึ่งหมายความว่า พวกเขามีอัตลักษณ์ทางเพศภายในที่เป็นไปในทางเพศตรงข้าม หรือแม้แต่มองข้ามเพศใด

References

- กฎหมายมีลักษณะเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพสังคม เศรษฐกิจจริงหรือไม่. (bangkokbiznews, 10 กันยายน 2563) สืบค้นเมื่อ 12 ตุลาคม 2565.
- บุษกร สุริยสาร, 'อัตลักษณ์และวิถีทางเพศในประเทศไทย / บุษกร สุริยสาร', องค์การแรงงานระหว่างประเทศ ประจำประเทศไทย กัมพูชา และ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว, โครงการส่งเสริมสิทธิความหลากหลาย และความเท่าเทียมในโลกของ การทำงาน (PRIDE), กรุงเทพฯ, องค์การแรงงาน ระหว่างประเทศ, 2557, 34-36.
- พันธุ์ทิพา หอมทิพย์, 'สิทธิตามกฎหมายที่น่ารู้ของร่างพระราชบัญญัติคู่ชีวิต' (2563), 'สรุปข่าวการประชุม คณะรัฐมนตรี 8 กรกฎาคม 2563', (สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี 8 กรกฎาคม 2563) สืบค้นเมื่อ 21 ตุลาคม 2565.
- สถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย (องค์การมหาชน). (2565). กฎหมายกับบทบาทเพื่อสิทธิเท่าเทียมของผู้มีความหลากหลายทางเพศ.
ค้นจาก <https://www.tijthailand.org/th/highlight/detail/lgbtq>
- สันติชัย อาภรณ์ศรี, 'หรือ "ชีรีส์วาย" นี่แหละคือซอฟต์แวร์เวอร์ชันของไทย' (GQ Thailand 23 มีนาคม 2564) สืบค้นเมื่อ 12 ธันวาคม 2565.
- สมรสเท่าเทียม กับ 30 ประเทศที่เห็นชอบด้วยกฎหมาย เปิดความเท่าเทียมหลากหลายทางเพศ' (PPTVHD 36.com 20 พฤศจิกายน 2564) สืบค้นเมื่อ 8 ตุลาคม 2565.
- Bangkok Celebrates First Pride Parade in 16 Years' (Bangkok Post 6 June 2022) สืบค้นเมื่อ 12 ธันวาคม 2565.
- Roscoe Pound, An Introduction to the Philosophy of Law (The Lawbook Exchange, Ltd 2003) 43-47.
- Komsantortermvasana, Suchit Leesa-Nguansuk, Dusida Worrachaddejchai, 'Asia Falls in Love with Thai Boys Love' (Bangkok Post 5 May 2021) สืบค้นเมื่อ 4 ตุลาคม 2565.

วิทยาลัยสงฆ์เลย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Loei Buddhist College

วารสาร มจร เลย์ปริทัศน์

JOURNAL OF MCU LOEI REVIEW

วิทยาลัยสงฆ์เลย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เมื่อวันที่ 27 สิงหาคม 2541 สภามหาวิทยาลัยมีมติในการประชุมครั้งที่ 8/2541 ให้ยกฐานะศูนย์การศึกษาเลยเป็น วิทยาลัยสงฆ์จังหวัดเลย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อขยายการศึกษาระดับอุดมศึกษาคือ คณะครุศาสตร์ให้ตอบสนองความต้องการของผู้ศึกษา ตามเวลา และโอกาสอันสมควรเพื่อสนองนโยบายของรัฐบาลในการกระจายโอกาสทางการศึกษาให้ทั่วถึงแก่ผู้ด้อยโอกาส เพื่อเปิดโอกาสให้บุคลากรในท้องถิ่น ได้มีส่วนร่วมดำเนินการศึกษาระดับบาลีอุดมศึกษาในด้านการบริหารงาน และวิชาการให้เกิดประโยชน์แก่พระภิกษุสามเณร ในชนบท และสามารถนำความรู้ดังกล่าวไปประยุกต์ใช้ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาได้อย่างที่พึงประสงค์และมีประสิทธิภาพ

วิทยาลัยสงฆ์เลย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย มีพันธกิจ ดังนี้ 1. ผลิตบัณฑิต ผลิต และพัฒนาบัณฑิตให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 9 ประการ คือ มีปฏิปทาน่าเลื่อมใส ใฝ่รู้ใฝ่คิด เป็นผู้นำด้านจิตใจและปัญญา มีความสามารถในการแก้ปัญหา มีศรัทธาอุทิศตนเพื่อพระพุทธศาสนา รู้จักเสียสละเพื่อส่วนรวม รู้เท่าทันความเปลี่ยนแปลงของสังคม มีโลกทัศน์ กว้างไกล มีศักยภาพที่จะพัฒนาตนเอง ให้เพียบพร้อมด้วยคุณธรรมและจริยธรรม 2. วิจัยและพัฒนา การวิจัยและค้นคว้า เพื่อสร้างองค์ความรู้ควบคู่ไปกับกระบวนการเรียนการสอน เน้นการพัฒนาองค์ความรู้ในพระไตรปิฎก โดยวิธีสหวิทยาการแล้วนำองค์ความรู้ที่ค้นพบมาประยุกต์ใช้แก้ปัญหา ศีลธรรม และจริยธรรมของสังคม รวมทั้งพัฒนา คุณภาพงานวิชาการด้านพระพุทธศาสนา 3. ส่งเสริมพระพุทธศาสนาและบริการวิชาการ

แก่สังคมส่งเสริมพระพุทธศาสนาและบริการวิชาการแก่สังคม ตามปณิธานการจัดตั้งมหาวิทยาลัย ด้วยการปรับปรุงกิจกรรมต่างๆ ให้ประสานสอดคล้อง เอื้อต่อการส่งเสริม สนับสนุนกิจการคณะสงฆ์ สร้างความรู้ ความเข้าใจหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนา สร้างจิตสำนึกด้านคุณธรรม จริยธรรมแก่ประชาชน จัดประชุม สัมมนา และฝึกอบรม เพื่อพัฒนาพระสงฆ์และบุคลากรทางศาสนา ให้มีศักยภาพในการธำรงรักษา เผยแพร่หลักคำสอน และเป็นแกนหลักในการพัฒนาจิตใจในวงกว้าง 4. ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมเสริมสร้าง และพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมให้เอื้อต่อการศึกษา เพื่อสร้างจิตสำนึก และความภาคภูมิใจในความเป็นไทย สนับสนุนให้มีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่น มาเป็นรากฐานของการพัฒนาอย่างมีคุณภาพ

หลักสูตรปัจจุบันที่ วิทยาลัยสงฆ์เลย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้เปิดดำเนินการเรียนการสอน อยู่ 3 สาขาวิชา คือ

หลักสูตรมหาบัณฑิต (ปริญญาโท) มีอยู่ 2 โครงการ คือ

1. สาขาวิชาพระพุทธศาสนา
2. สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา

หลักสูตร ปริญญาตรี มีอยู่ 3 สาขาวิชา คือ

1. สาขาวิชาการสอนภาษาไทย
2. สาขาวิชาพระพุทธศาสนา
3. สาขาวิชารัฐศาสตร์ วิชาเอกการปกครอง

หลักสูตรประกาศนียบัตร มีอยู่ 1 โครงการ คือ

1. โครงการหลักสูตรประกาศนียบัตรพระพุทธศาสนา (ป.พศ.)

วิทยาลัยสงฆ์เลย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ให้ความรู้แก่ นิสิต และบริการวิชาการชุมชน ในฐานะที่เป็นกองบรรณาธิการวารสารวิชาการ มจร เลย์ ปริทัศน์ ด้านสังคมศาสตร์ มนุษย์ศาสตร์ และพระพุทธศาสนา ได้ตระหนักถึงภารกิจในอันที่จะเป็นแหล่งรวบรวม และเผยแพร่ความรู้ความคิดในรูปของการเสนอบทความวิชาการ บทความวิจัย และเผยแพร่องค์ความรู้ทางวิชาการ รวมทั้งภารกิจที่จะจัดระบบส่งเสริมสนับสนุนให้มีการศึกษาวิจัย รวบรวม เผยแพร่ และแลกเปลี่ยน

เรียนรู้ในผลการศึกษาวิจัยเหล่านั้น ไปสู่กลุ่มผู้อ่านที่เป็นประชาชนทั่วไปได้กว้างขวาง อันจะยังคุณค่าต่อการศึกษาอย่างสูง ด้วยเหตุนี้ จึงได้พยายามผลักดันให้มีการจัดทำวารสารวิชาการชื่อ วารสาร มจร เลย์ ปริทัศน์ (JOURNAL OF MCU LOEI REVIEW) ด้านสังคมศาสตร์ มนุษย์ศาสตร์และพระพุทธศาสนา ขึ้นมีกำหนดออกในระยะแรกปีละ 3 ฉบับ ซึ่งได้รับทุนสนับสนุนจาก วิทยาลัยสงฆ์เลย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ปีละ 100,000. บาท (หนึ่งแสนบาทถ้วน) บทความทุกเรื่องมีผู้ทรงคุณวุฒิเฉพาะสาขาวิชา เป็นผู้ประเมินบทความ (double blinded peer review) เพื่อให้บทความ ที่ตีพิมพ์มีคุณภาพ ตามเกณฑ์มาตรฐานสากล เพื่อนำไปสู่การเกิดองค์ความรู้ใหม่ และต่อยอดการพัฒนาในศาสตร์ และสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องต่อไป และบทความทุกเรื่องได้รับการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิจากภายใน และภายนอก วิทยาลัยสงฆ์เลย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเผยแพร่บทความวิชาการ บทความวิจัย ด้านสังคมศาสตร์ มนุษย์ศาสตร์ และพระพุทธศาสนา
2. เพื่อสร้างเสริมด้านงานวิจัย และพัฒนาองค์ความรู้ในศาสตร์สาขาวิชาต่างๆ ทางด้านสังคมศาสตร์ มนุษย์ศาสตร์ และพระพุทธศาสนา ประกอบด้วย 1) รัฐศาสตร์ 2) พระพุทธศาสนา 3) บริหารการศึกษา 4) ครุศาสตร์ 5) ศิลปศาสตร์ 6) รัฐประศาสนศาสตร์ 7) ศึกษาศาสตร์

วารสาร มจร เลย์ ปริทัศน์ JOURNAL OF MCU LOEI REVIEW

กำหนดการเผยแพร่ 3 ฉบับ ต่อปี

ฉบับที่ 1 (มกราคม-เมษายน)

ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม- สิงหาคม)

ฉบับที่ 3 (กันยายน-ธันวาคม)